

T.C
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE AİLELERİN EĞİTİME
KATILIMI
(KOSOVA ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esin METLİLO

İstanbul

Nisan 2017

T.C
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE AİLELERİN EĞİTİME
KATILIMI
(KOSOVA ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esin METLİLO

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

İstanbul

Nisan 2017

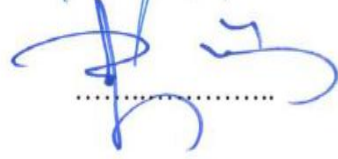
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM (Danışman)

Üye Yrd. Doç. Dr. Turgay ŞİRİN

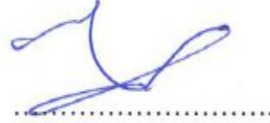

Üye Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif ERDENER

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. İbrahim GÜNEY

Enstitü Müdür V.

ÖNSÖZ

Ailelerin eğitime katılımının çok önemli olduğu, ailelerin eğitime katılımının toplum ve ülkenin kalkınmasında büyük rol oynadığı, öğelerle yakından ilgili olduğu vurgulanmaktadır. Öğretmenler, ailelerin eğitime katılımında istekli ve yeterli olmasını gerektiren bu süreç içinde velilerle sürekli iletişim kurabilmelidir. Bu ayrıntıların bilimsel olarak araştırılması ve bu katılım düzeyinin de belirlenmesi tez konusunun ne kadar da önemli olduğunu göstermektedir.

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince samimiyeti ve güler yüzüyle beni yüreklendiren, tecrübeleriyle öğretmenlik mesleğinde fark yaratmanın önemini bana öğreten değerli hocam tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM'a sabrı, yardımları ve kıymetli vakti için teşekkür ederim. Ayrıca ders ve tez döneminde bana destek olan moral veren hocalarıma ve İZU personeline de çok teşekkür ederim. Tez çalışmam süresince zaman ayıramadığım, hayatımızdan fedakârlık yaparak beni cesaretlendiren, desteğini esirgemeyerek her daim yanımda olup sürekli sevgi ve ilgi gösteren eşime ve oğullarıma, desteklerini her zaman hissettiğim annem, babam ve kızkardeşlerime, çalışmama yardımcı olarak ölçekleri dolduran tüm meslektaşlarıma ve saygıdeğer velilere, teşekkürlerimi sunarım.

İSTANBUL/2017

Esin METLİLO

ÖZ

**ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE AİLELERİN EĞİTİME KATILIMI
(KOSOVA ÖRNEĞİ)**

Esin METLİLO

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

Nisan, 2017, xi+128

Bu çalışmanın amacı ailelerin eğitime katılım düzeyini öğretmen ve veli görüşlerine göre belirleyebilmektir. Araştırmanın evreni 2015-2016 öğretim yılında Kosova'nın Prizren şehrinde resmi okullarda görevli 1953 öğretmenden oluşmaktadır. Örnekleme ise araştırmaya gönüllü olarak katılan Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça eğitim veren 300 öğretmenin ve 2015-2016 öğretim yılında Kosova'nın Prizren şehrinde devlet ilk ve orta okullarında Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça öğrenim gören toplam 105 öğrenci velisi oluşturmaktadır.

Öğretmenlerin ve velilerin verdiği cevaplar doğrultusunda SPSS 20. programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilere ilişkin frekans, yüzde, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri bulunmuştur. Nicel verilerin değerlendirilmesinde aralarında anlamlı farklılığın olup olmadığını belirleyebilmek için t-testi, tek yönlü varyans analizi ve farklılığın kaynağını tespit etmek için ise Post-Hoc Scheffe testleri yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerine göre yüksek düzeyde, veli görüşlerine göre orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Okul, veli, öğrenci, öğretmen.

ABSTRACT

Educational Participation of Family by Teacher and Parent Views

(Kosovo Case Study)

Esin METLILO

Graduate, Department of Educational Sciences

Thesis Advisor: Yrd. Doc. Bilal YILDIRIM

April, 2017, xi+128

The aim of this study is to determine the educational attainment level of the parents according to teacher and parental views. The total field of the study covers 1953 teachers working at public schools in Prizren in academic year 2015-2016. The case study is limited to the opinions belonging to 300 teachers of Turkish Bosnian and Albanian community who took part voluntarily in the study and 105 parents of pupils studying in primary and secondary public schools in Prizren in academic year 2015-2016. The data has been gathered through likert type scales.

The analysis has been done using SPSS 20th programme in accordance with the given responses. The frequency, percentage, standard deviation, and the arithmetic average values related to the data have been found. In the process of quantitative data evaluation the t-test and the one way variance analysis have been applied with purpose of proving any reasonable differences. On the other hand, the Post-Hoc Scheffe tests have been done in order to determine the source of the variations. According to findings; It was determined that parents 'participation in education was at a higher level than the teacher's opinions and moderate at the level of the parents' views.

KEY WORDS: School, parent, pupil, teacher, expectation.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
ÇİZELGELER LİSTESİ	x
KISALTMALAR:	xi
I.BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1 Problem	2
1.2 Amaç.....	4
1.3 Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar.....	6
1.5 Sınırlılıklar.....	6
1.6 Tanımlar.....	6
II .BÖLÜM	7
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1 Eğitim.....	7
2.2 Eğitim Programı.....	9
2.3 Öğretim.....	10
2.3.1 Öğrenme	10
2.3.2 Öğretme	10

2.4 Eğitim Sistemi ve Okul	11
2.5 Okul Yönetimi.....	13
2.6.Aile Kavramı ve Eğitimdeki Önemi.....	14
2.7 Ailenin Eğitime Katılımı ve Okul İşbirliği	16
2.8 Öğrenci Başarısının Etkileyen Faktörler	17
2.9 Kosova Cumhuriyeti	18
2.9.1 Kosova' nın Coğrafi Konumu	18
2.9.2 Kosova Eğitim Sisteminde Reform.....	19
2.9.2.1 Okul Öncesi Eğitim.....	23
2.9.2.2 İlköğretim ve Alt Orta Öğretim.....	24
2.9.3 Kosova Eğitim Sisteminin Genel Amaçları	25
2.9.3.1 Kosova Eğitim Sisteminin Genel Yapısı.....	27
2.9.3.2 Yetişkin Eğitimi	28
2.9.3.3 Özel Eğitim	29
2.9.3.4 Özel Öğretim.....	30
2.10 Kosova Eğitim Sisteminde Yeni Müfredat- Temel Müfredat.....	30
2.10.1 Temel Müfredat Çerçevesinin Rolü ve İşlevi	31
2.10.2 Temel Müfredat Hedefi.....	32
2.10.3 Öğrenmenin Temel Yetkinlikleri	33
2.10.4 Temel Müfredat Nedir?.....	33
2.10.5 Üniversite Öncesi Eğitim	34
2.10.6 Üniversite Öncesi Eğitimin İlkeleri.....	36
2.10.7. Temel Müfredat Alanları.....	36
2.10.8. Üniversite Öncesi Eğitim için Genel Eğitim Planı.....	36
2.11. İlgili Çalışmalar.....	38

2.11.1. Yurtiçi Yapılan Çalışmalar	38
III. BÖLÜM.....	43
YÖNTEM.....	43
3.1 Araştırmanın Modeli	43
3.2 Evren ve Örneklem.....	44
3.3 Veri Toplama Teknikleri.....	45
3.4 Verilerin Analizi.....	48
IV. BÖLÜM.....	50
BULGULAR VE YORUMLAR	47
4.1 Velilerin Demografik Verilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	50
4.2 Öğretmenlerin Demografik Verilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	55
4.3 Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	58
4.3.1 Ailelerin Eğitime KatılımDüzeyleri	58
V. BÖLÜM.....	81
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	81
5.1 Sonuçlar ve Tartışma.....	81
5.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	81
5.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	81
5.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	83
5.2 Öneriler.....	84
KAYNAKÇA.....	86
EKLER	94

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1 Velilerin Yakınlık Derecesine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	50
Tablo 4.2 Velilerin Çocuk Durumuna Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	51
Tablo 4.3 Velilerin Çalışma Durumuna Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	52
Tablo 4.4 Velilerin Çalışma Şekline Göre Frekan ve Yüzde Dağılımları	52
Tablo 4.5 Velilerin Yaşına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	53
Tablo 4.6 Velilerin Eğitim Seviyesine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	53
Tablo 4.7 Velilerin Gelir Düzeyine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	54
Tablo 4.8 Velilerin Anadiline Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	54
Tablo 4.9 Öğretmenlerin Öğretim Diline Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı	55
Tablo 4.10 Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	55
Tablo 4.11 Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Frakans ve Yüzde Dağılımı	56
Tablo 4.12 Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	56
Tablo 4.13 Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı	57
Tablo 4.14 Öğretmenlerin Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı	57
Tablo 4.15 Öğretmenlerin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı	58
Tablo 4.16 Öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılım düzeylerine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma.....	58
Tablo 4.17 Veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılım düzeylerine ilişkin artmetik ortalama ve standart sapma.....	62
Tablo 4.18 Öğretmen görüşlerine göre öğretim dili değişkenin One-Way Anova analiz sonuçları	.65
Tablo 4.19 Ailelerin Eğitime Katılımına İlişkin Alt Boyutlarda Öğretmen Görüşlerine göre Farklılığa İlişkin Post-Hoc Sheffe Testi Analizi.....	66

Tablo 4.20 Öğretmen görüşlerine göre cinsiyet değişkeninin t-testi analiz sonuçları	67
Tablo 4.21 Öğretmen görüşlerine göre branş değişkeninin One-Way Anova Analiz sonuçları .	68
Tablo 4.22 Ailelerin Eğitime Katılımına İlişkin Alt Boyutlarda Öğretmen Görüşlerine Göre Branş Değişkeni Açısından Farklılığa İlişkin Post-Hoc Scheffe Testi Analizi	69
Tablo 4.23 Öğretmen görüşlerine göre yaş değişkeninin One-Way Anova analizi	71
Tablo 4.24 Öğretmen görüşlerine göre mesleki kıdem değişkeninin One-Way Anova analizi ...	72
Tablo 4.25 Öğretmen görüşlerine göre eğitim kademesi değişkenine ilişkin t-test analizi	73
Tablo 4.26 Öğretmen görüşlerine göre eğitim düzeyi değişkeninin One-Way Anova analizi	74
Tablo 4.27 Veli görüşlerine göre yakınlık derecesi değişkeninin t-testi analizi.....	75
Tablo 4.28 Veli görüşlerine göre çalışma durumu değişkeninin t-testi analizi	75
Tablo 4.29 Veli görüşlerine göre çalışma şekli değişkeninin One-Way Anova analizi	76
Tablo 4.30 Veli görüşlerine göre yaş değişkeninin One-Way Anova analizi.....	77
Tablo 4.31 Veli görüşlerine göre eğitim seviyesi değişkeninin One-Way Anova analizi.....	78
Tablo 4.32 Veli görüşlerine göre gelir durumu değişkeninin One-Way Anova analizi	79
Tablo 4.33 Veli görüşlerine göre anadili değişkeninin One-Way Anova analizi.....	80
Tablo 4.34 Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailelerin Eğitime Katılım Düzeyleri.....	80

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1 Kosova Eğitim Sisteminin Şematik Özeti.....	22
Çizelge 2 Temel Müfredat Sınıflandırması.....	35
Çizelge 3 Üniversite Öncesi Genel Ders Planı Yüzdeler Değerleri.....	37
Çizelge 4 Evren ve Örneklem Dağılımı.....	44
Çizelge 5 Öğretmen ve Veli Ölçeği Puanlama Sınırları.....	47
Çizelge 6 Veri toplama araçlarının güvenilirlik değerleri.....	49

KISALTMALAR

BMÖ- Birleşmiş Milletler Örgütü

EBTB- Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı

KMÇ-Kosova Müfredat Çerçevesi

NATO- North Atlantic Treaty Organization- Kuzey Atlantik Antlaşma Teşkilatı

TM-Temel Müfredat

UNESCO- United Nations Educational Scientific and Cultural Organization- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

UNMIK- United Nations Mission in Kosovo- Birleşmiş Milletler Kosova Geçici Yönetim Misyonu

MASHT- Ministria e Arsimit, Skences dhe Teknologjis

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Değişen ve gelişen dünyada gelişmelere ayak uydurabilen, çağın beklentilerine cevap verebilen, araştıran, sorgulayan ve özgüven duygusu gelişmiş bireyler yetiştirmek, ancak ve ancak eğitimle mümkündür. Yaşam boyu süren tüm bu öğrenme yolculuğu eğitim kurumlarında gerçekleşmektedir. Okul ve okul hayatı, çocuğun ve gencin edindiği deneyimleri geliştirmesine fırsat tanıyan bir alan olsa da, onu var eden öğretmenler, öğrenciler ve veliler olmadan düşünülemez. Okulu okul yapan, bir yandan kapsayan ve çevreleyen kendi fiziksel alanı iken, bu fiziksel alanı canlı, işlevsel kılan da öğrenci ve öğretmenlerin varlığıdır. Öğretmen ve öğrenciler arasındaki bu ilişki kuşaklar arası bir alışverişi simgeler, okulları dünden bugüne, bugünden geleceğe taşıyan bu alışverişi tanıklık eder.

Eğitim insanların hayatları boyunca ihtiyaçlarını giderebilmek için gerekli olan unsurdur. Eğitim kişinin doğumuyla başlayan ve hayat boyunca devam eden bir süreçtir. Ailede başlayan eğitim, birey büyüdükçe sınırlarını giderek genişleterek daha planlı bir şekilde bireyi etkilemeye devam eder (Kuzucu ve Özdemir, 2003:119).

Eğitim bireyi olgun ve mükemmel bir varlık durumuna ulaştırmak yolculuğu olarak görülebilir. Eğitim insanın var olan ve doğuştan getirdiği yeteneklerinin keşfedilmesini amaçlar. Bu yüzden eğitimden bireyi olumlu yönde geliştirmesi beklenir. Eğitim sadece insanın insani özelliklerini ortaya çıkarmak ve geliştirmek değil, aynı zamanda nitelikli bir hayat sürdürmesini amaçlamaktadır (Şişman, 2010).

Sürekli değişen, gelişen topluma ayak uydurabilmemiz ve küreselleşen dünyada önemli bir yere sahip olabilmemiz için eğitim çok önemli bir unsurdur. Eğitim kalitesinin yüksek olması dinamik bir toplum demektir. Eğitim için yapılan her daim planlı programlı değişiklikler,

insanların başarılı olmasına, ülkenin başarılarına imza atmasına neden olmaktadır. Bu yüzden eğitimin yapı taşı görevini okullar üstlenmektedir. Başarılı insanlar yetiştirmede ve ülkenin kalkınmasında hayati bir önem taşımaktadır (Dikbaş, 2008).

Dünyanın insan ilişkilerinin hızlı değişimi ve karmaşıklığı her geçen gün insan gelişiminden sorumlu olan herkesi çağa, ihtiyaçları doyumaya, elverişli eğitim ortamları, yöntemleri geliştirip uygulama konusunda arayış içinde olmaya zorlamaktadır. Çünkü bireyin gelişimi ona verilen eğitimle paraleldir. Bu gelişiminin sağlıklı ya da sağlıklı olmaya boyutunu da çocuğun ailede, okulda, sokakta aldığı eğitimin içeriği ve benimsenen eğitim anlayışı tayin etmektedir (Ilgar, Ilgar Coşkun, 2016:1).

Günümüz toplumlarında eğitim günden güne karmaşık ve değişiklik içinde çeşitlenme süreci yaşamaktadır. Okulda verilen eğitim sınırlarını aşmış ve yaşamımızın geniş alanına ulaşmaktadır. Geniş alan kapsamında ise bireylerin eğitim, beklenti ve isteklerine karşılık verebilme düzeylerine ulaştırılma zorunluğunu kılmaktadır (Küken, 2006).

1.1 Problem

Eğitim okul dışında da gerçekleşen bir süreçtir. Aile bu durum için en etkili unsurdur. Bu etki çocuğun okula gitmesiyle durumu değiştirmez. Çocuğun okula başlamasıyla okul ve aile birbirlerinin partnerleri olarak görülür. Bu yüzden aile ve okul arasında sağlam bir ilişkinin kurulması önemlidir (Erdoğan, 2000:142). Aile ve okul, öğrenci için bir öğrenme yeridir. Bundan dolayı, aile ve okulun eğitim kapsamı içinde işbirliği mecburiyeti görülmektedir (Şişman, 2002:193).

Eğitim ve öğretim; yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve velilerin bir arada olduğu bir sistemdir. Bu sistem açık bir sistem olarak birbirlerinin ilişkileri sonucu tamamlanmaktadır. Sistemin öğelerinin ayrı ayrı faaliyetleri vardır. Farklı faaliyetler eğitimin çok yönlü oluşunun bir kanıtıdır (Oğuzhan, 1976). Toplumun eğitim ihtiyacının giderilmesi amacıyla oluşturulan temel kurumlardan biri okuldur. Ancak okulun öğrenciye istenilen davranışları tek başına kazandırması olanaklı değildir. Kazanılan davranışların önemli bir kısmı da ailenin katkısı ile oluşmaktadır (Gümüşeli, 2004).

Aile katılımı, öğrencilerin okul başarısına etki eden önemli etmenlerden biridir. Çünkü öğrencilerin okul başarısı sadece okulda öğretmen-öğrenci etkileşimi sonucunda gerçekleşmemektedir. Veliler de çocuklarına okuldaki etkinlikleri tamamlayıcı nitelikte çok önemli katkılar sunabilirler (Aslanargun, 2007). Öğretmen aile ilişkileri düzenli ve etkili bir iletişimi gerektirir (Aral, Can, Kandır, 2000). Anne, baba ve öğretmenler çocuğun yararı için birbirlerini çok yönlü bilgilendirmek zorundadırlar (Çelik, 2005).

Öğretim öğeleri, birbirlerini tamamlaması kapsamında eğitim sürecinde başarılı olup olmadıkları görülmektedir. Öğretim öğelerinin başarılı bir şekilde eğitime dönüşmesi tamamen öğretmenlere bağlı değildir. Öğretim sürecinde, öğretmenin aktardığı bilginin ulaşılması istenen hedef karşısında, öğrenci açısından da algılanıp algılanmaması, öğrencinin hazır olması büyük rol göstermektedir. Bu süreç içinde karşılıklı ihtiyaçların karşılanması söz konusudur. Bu kapsam altında öğretmenler veliler ile sürekli iletişim de bulunarak, bir başarının gerçekleşmesini sağlamak için temeli oluşturmaktadırlar. Bir velinin çocuğu hakkında bildikleri ve bir öğretmenin bu öğretim sürecinde başarmak istedikleri bazen bu ikili sıralamanın bir bütünü oluşturması sayesinde gerçekleşebilir. Bu bütünün oluşması sadece eğitim süreci içinde öğretmen, öğrenci ve veli üçgeninde başarılabilir.

Son zamanlarda velilerin daha bilinçli bir şekilde en iyiyi bulma içinde oldukları görülmektedir. Ancak bu ilginin göz ardı edilişi ve öğretmenlerin eski bildikleri sistem doğrultusunda öğretime devam etmeleri karşısında, ailelerin eğitime katılımının çok fazla önemsenmediği sohbetlerde ve ikili görüşmelerde dile getirilmekte ve genel gözlemlerden de tahmin edilmektedir. Yapılan literatür taramasında ailelerin eğitime katılım düzeylerinin belirlenmesine yönelik Kosova'da hiçbir bilimsel çalışmanın yapılmadığı anlaşılmıştır. Bu sebeple bu araştırmanın problem cümlesi “öğretmen ve veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı ne düzeydedir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.2 Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, Kosova – Prizren şehrinde ailelerin eğitime katılımını öğretmen ve veli görüşlerine göre belirlenebilmesidir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için aşağıda ki sorulara cevap aranmıştır:

1. Veli ve öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı ne düzeydedir ?
2. Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında;
  - Öğretim dili, cinsiyet, branş, yaş, mesleki kıdem, görev yapılan eğitim kademesi ve eğitim düzeyi açısından anlamlı farklılık var mıdır?
3. Ailelerin eğitime katılımına ilişkin velilerin görüşleri arasında;
  - Yakınlık derecesi, çocuk durumu, çalışma şekli, yaş, eğitim seviyesi, gelir durumu ve anadiline göre anlamlı farklılık var mıdır?

1.3 Önem

Eğitim hayat boyu gerçekleşen bir süreçtir. Ailede başlayan eğitim daha sonra okullarda devam eder. Okullar toplumsal değişmeyi yönlendiren davranışların kazandırıldığı ortamlardır. Bu ortamlarda birçok etmenlerin etkisi vardır. Aile, öğretmen, öğrenci ve eğitim programı bu kurumlarda baş rolde bulunmaktadır. Birbirlerini etkileyen ve etkilenen etmenler sonucunda bazı özelliklerin bilinmesi çok önemlidir. Öğretmen eğitim plan programını uygulayan, öğrencilere bilgileri aktaran kişidir. Bunları yaparken sınıf yönetimi, alan bilgisi, yöntem teknikleri ve aile katılımı açısından bazı konulara hakim olmak zorundadır. Eğitim programlarında ise konular belirlenirken öğrencilere ulaşabilmek ve başarılı olmasını sağlamak üzere bütün ayrıntılara dikkat edilmelidir. Bütün bunlar bir yandan eğitim sürecinde bulunurken, diğer bir yandan da öğrenci öğrenmeye hazır olmalı ve aileler de bu eğitim süreci içinde çocuklarına ve öğretmenlere yardımcı olmak açısından eğitime katılmalarının önemini bilmelidirler.

Ailelerin eğitime katılabilmesi için, okul tarafından ailelerin program hakkında bilgilendirilmeleri hatta yazılı olarak programın verilmesi gerekmektedir. Program hakkında verilen yazılı bilgiler aile ve okul arasında iyi bir iletişim ve anlaşma için sağlam bir temel

oluşturur. Okulda verilecek eğitimin yararlı olabilmesi için öncelikle aileleri önemseyerek onlarla olumlu iletişim içine girilmesi gerekmektedir. Ailelerle olumlu iletişim sağlama bir anda gerçekleşmeyip, her ailede farklı sürede gerçekleşebilir. Programda diğer ailelerle etkileşim ve iletişim içinde olmaları da veliler için destek ve teşvik oluşturabilir. Aile destek programları yoluyla anne-babaları bilgilendirmek, yeni beceriler kazandırmak ve sorunlarına danışmanlık yapmak, aile içi ilişki dinamiğini geliştirmekte ve çocuğun gelişimini hızlandırmaktadır.

Ailelerin eğitime katılımları toplumdan topluma, ülkeden ülkeye, şehirden şehire, aileden aileye farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların bulunduğu bir ortam da çok uluslu ve çok kültürlü Kosova'dır. İç içe yaşayan halk birbirlerinden etkilenmektedir. Dil farklılığı olup, farklı mensubiyetlere sahip oldukları için farklı eğitime katılım düzeyleri de olabileceği düşünülmüştür.

Ailelerle yapılan informal görüşmelerde veliler; Kosova'da 1999 yılı öncesinde ailelerin okula ilgilerinin daha düşük düzeyde olduğunu ve bu kapsam içinde öğretmenlerle bütünü oluşturulup oluşturulmamasına, ailelerin eğitime katılım düzeylerine çok fazla önem vermediklerini açıklarken, 1999 yılı Kosova savaşından sonra ise velilerin okula ilgilerinin belirgin oranda arttığı ifade edilmektedir. Bu ilgiler kapsamında daha önceleri bilmedikleri konular üzerine yoğunlaşarak ailelerin eğitime katılım düzeylerinde artış olduğunu ve bundan dolayı ailenin eğitime katılımı için, ailelerin öğretmenler tarafından daha fazla teşvik ve bilgilendirilmelerini istediklerini söylediler.

Informal görüşmelerden yola çıkarak yapılan literatür taramasında ailelerin eğitime katılımının ne düzeyde olduğunu ifade edecek hiçbir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu kapsam altında da toplum söz konusu olunca veli, öğretmen ve öğrenci iletişiminde ailelerin eğitime katılımının ne düzeyde olduğu bilinmemektedir.

Ailelerin eğitime katılımı demek, başarılı bir toplumun başlangıcı ve başarıya giden bir yolda ilerlemek demektir. Madem ki okullar toplumsal değişmeyi yönlendiren davranışların kazandırıldığı ortamlardır, o zaman toplumda ki değişimin yönlendirilmesinde ailelerin eğitime katılımı düzeyinin bilinmesinin önemi büyüktür.

1.4 Varsayımlar

Örnekleme grubunun görüşlerinde samimi oldukları kabul edilmektedir.

1.5 Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2015-2016 öğretim yılında Kosova'nın Prizren şehrinde resmi okullarda görevli, ölçeğimize cevap vermeyi kabul etmiş Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça eğitim veren toplam 300 öğretmenin görüşüyle sınırlıdır.

2. Araştırma, 2015-2016 öğretim yılında Kosova'nın Prizren şehrinde devlet ilk ve orta okullarında Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça öğrenim gören toplam 105 öğrenci velisiyle sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Eğitim: Kişinin zihni, bedeni, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının en uygun şekilde ya da istenilen bir doğrultuda geliştirilmesi, ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür (Akyüz, 2009: 2).

Okul: Toplu olarak eğitim öğretim yapılan yer, mektep (Toparlı, 2005: 489). Bu araştırmada okul kavramı Kosova Prizren şehrindeki ilkököl ve orta okulları ifade etmektedir.

Öğrenci: Öğrenim amacıyla ders alan kimse (Toparlı, 2005: 491). Bu araştırmada öğrenci kavramı Kosova Prizren şehrindeki ilk ve ortaokul öğrencilerini ifade etmektedir.

Öğretmen: Mesleği bilgi öğretmek olan kimse, muallim (Toparlı, 2005: 505). Bu araştırmada öğretmen kavramı Kosova Prizren şehrindeki ilk ve ortaokul öğretmenlerini ifade etmektedir.

Veli: Bir çocuğun her türlü durum ve davranışlarından sorumlu olan kimse (Toparlı, 2005: 719). Bu araştırmada veli Kosova Prizren şehrindeki ilk ve ortaokul da çocukları okuyan velileri ifade etmektedir.

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Eğitim

Eğitim çok geniş kapsamlı ve karmaşık bir süreç olduğundan, zaman ve mekân yönünden sınırlandırmak mümkün değildir. Eğitim, toplumun en geniş ve çok yönlü faaliyet alanlarından biridir (Fidan ve Erden, 1991). Eğitim, bireyin tüm yaşamı boyunca sürmekte ve yaşam boyu edindiği tecrübelerin tamamını kapsamaktadır (Varış, 1996).

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1975). Tanımın içinde yer verilen “kasıt” sözcüğüyle eğitimin düzenli ve planlı değişimleri içerdiğini; “istendik” sözcüğüyle ise değişimin değil, toplumun istek ve beklentilerine uygun olan davranış değişiklikleri vurgulanmaktadır. “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla” ifadesi ise yaşayarak öğrenmesini kastetmektedir (Gürsel, 1997). Eğitim, en genel anlamıyla, insanları belirli amaçlarına göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliğinde farklılaşmalar meydana gelir. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir (Fidan, 2012). Eğitim, “hayat boyu devam eden bir süreç” olarak görülür (Şişman, 2012). Geniş anlamı ile eğitim, yeni yetişen çocukların hem kendilerine hem topluma yararlı bir şekilde gelişmelerini sağlamak için toplumun planlı ve bilinçli bir çabasıdır (Tan ve Baloğlu, 2006: 56).

Eğitim, bilgi, davranış ve kabiliyetlerin geliştirilmesi ve kazandırılması için uygulanan sürekli faaliyetler dizisidir (Erkal, 1986: 66). Eğitim, bulunduğu toplumun siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel faktörlerinden etkilenerek biçim alır (Oğuzkan, 1976:11). Karlı'ya (2004) göre, geniş anlamda eğitim, ses eğitimi, olgun, aydın, hoşgörülü, bilgili gibi nitelermeleri anlatır. Bu durumda eğitim, toplumsal bir kurumdur. Kneller'e göre (1967) ise, dar anlamda eğitim

belirli bilgi, beceri ve görüşlerin okullar gibi kurumlar aracılığı ile kuşaktan kuşağa aktarılmasıdır. Bu iki tanım eğitimin bireysel ve toplumsal boyutlu olduğunu yansıtmaktadır.

Eğitim, toplumun sosyal kurumlarından bir tanesidir. Her çocuk belirli bir aile içinde doğar, belirli bir sosyal tabakanın dilini ve görgü kurallarının öğrenir. İçinde yaşanan ortamlar, çocukları ve gençleri hayatın amacı, önyargılar ve değer hükümleri, tutumlar, vaziyet alışlar, bütün düşünce ve davranış yönlerinden etkiler, yönlendirir ve kalıplaştırır. Eğitim, fertlerin ilerde toplumsal yapı içinde alacakları statüyü belirleme açısından çok önemlidir. Yani eğitim, kişilerin ve grupların bürokrasi ve sosyal tabakalaşma içinde ilerde alacakları yere hazırlama çalışmalarıdır (Ergun, 1994:1,6).

Eğitim bireyin yaşamını dengeli ve verimli bir biçimde sürdürebilmesini, içinde yaşadığı topluma yapıcı ve yaratıcı bir üye olarak katkıda bulunabilmesini sağlayan bir araçtır. Eğitim süreci, yalnızca bireye olumlu yönde davranış kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda bireyi geliştirir ve gelecekteki yaşamına hazırlar (Fidan, 2012). Eğitimde hedef, bir toplumun kendi insanında bulunması istediği özellikleri ona kazandırmak amacıyla ulaşmayı planladığı düzey olarak tanımlanabilir. Her ülke, üyelerinin belli durumlar karşısında nasıl davranacaklarını ya da davranmaları gerektiğini önceden belirler. Okullar da önceden saptanan bu özellikleri öğrencilere kazandıracak ya da onları belirlenen hedeflere ulaştıracak biçimde etkinliklerde bulunurlar (Demirel, Kaya, 2003).

Eğitimin temel süreci öğrenmeye dayanır. Öğrenme süreci ise bireyin doğumuyla birlikte ailede başlar, programlı ve planlı bir kurum olan okul ile devam eder. Okul bireye topluma faydalı olması açısından olumlu yönde davranış kazandırmakla sorumlu olan kurumdur. Okulun varlık nedeni ise, yeni nesilleri verimli ve sağlıklı bir biçimde yetiştirerek toplumsal hayatın gelişmesini sağlamaktır. Bu amaçla okul etkinlik, faaliyetleri organize edilir ve sürecin temel unsurlarından biri olan öğretmenler tarafından uygulanır. Başta öğretmenler olmak üzere kurumda eğitim ile ilgili tüm yetkililer bu görevleri yerine getirmek için çalışmaktadırlar.

Günümüz bilgi toplumunda eğitim sadece sınıf ve okul ortamı ile sınırlı görülemez. Okul artık bireyin eğitim sürecinin çok sınırlı bir boyutunu oluşturmaktadır. Eğitim bireyin farklılaşmasının da bir aracıdır. Geleneksel anlayışın aksine, her bireyin özellikleri ve kapasitesi farklıdır. Bu yüzden bu farklılığı köreltmemeli, geliştirmelidir (Kuzucu ve Özdemir,

2003:119).İnsanın yaşamında kasıtlı olarak yapılan kültürlenme öğretimi sunulurken diğer bir yandan kişinin kendiliğinden oluşan öğrenmeleride söz konusudur. İnsanlar değerlerinin ve becerilerinin hatta kişiliklerinin bir kısmını bu yolla kazanırlar. Bu yüzden eğitimciler kültürlenmenin bir kısmını informal, diğer bir kısmınıda formal eğitim olarak adlandırırlar.

Formal eğitim: Planlı ve programlıdır, varılmak istenen hedefler belirler, Eğitimin amaçları, profesyonel kişiler eliyle geliştirilmeye çalışılır, Olumlu davranışların kazandırılması esastır, Belirli bir mekan ve ortamda, eğitim gerçekleştirilir, Profesyonelce hazırlanmış eğitim araç ve gereçleri kullanılır.

İnformal eğitim: Doğal ortam içerisinde kendiliğinden oluşur, Planlı ve programlı değildir, Öğreticiler profesyonel değildir, Olumlu ve olumsuz yönde gelişebilir, Yer, mekan veya eğitimin gerçekleştiği ortam belirli değildir (Fidan, 2012). Genel olarak eğitim, insanın tüm hayatını düzenleyen ve sosyal bir varlık olmasını sağlayan bir süreçtir. Bu süreç, çocuk doğar doğmaz önce ailede başlayan, daha sonra okul, arkadaş grupları, kitle iletişim araçları, spor etkinlikleri ve sanat-edebiyat gibi etkinlikler yoluyla devam eden bir süreçtir (Nemutlu, 1998:165).

2.2 Eğitim Programı

Eğitim etkinlikleri düzenlenirken kişiye belirli gelişmeleri sağlamak amacıyla yapılan çalışmalar bir düzen içerisinde uygulanıp kişide istenilen gelişmeler sağlanmaya çalışılır. Eğitim programı, bireyde istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirmek amacıyla yapılan tüm etkinlikleri gösteren plandır (Erden, 1995).

Eğitim programı, okulda ya da okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir. Öğrenenlere öğrenme yaşantıları sağlamak eğitim programları aracılığıyla olmaktadır. Bir eğitim programında hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme olmak üzere dört temel öge bulunur (Demirel ve Kaya, 2003:12). Eğitim programı, istedik ve hedef davranışların kazanılması için stratejilerin belirlendiği yazılı döküman ya da eylem planı olarak tanımlanır. Öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış

etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği şeklinde de tanımlanabilir (Demirel, 2003:5-7).

Program, önceden belirlenmiş öğrencileri, belli bir zaman süresi içinde yetiştirmeye yönelik düzenli eğitim durumlarının tümüdür. Hedefler, amaçlar ve davranışlar (niçin), içerik (ne), öğretme-öğrenme süreci (nasıl) ve değerlendirme (ne kadar) programın dört temel ögesini oluşturmaktadır. Programlarda bulunması gereken özellikler şunlardır: Öğrencilerin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun olması, İçeriğin iyi belirlenmesi, Kazandırılacak davranışların iyi oluşturulmuş olması, Öğretme yaşantılarının iyi düzenlenmiş olması, Neyin değerlendirileceğine iyi karar verilmesi, Yöntemin iyi seçilmiş olmasına dikkat edilmelidir (Büyükalın, 2002).

2.3 Öğretim

Öğretim, öğrenci gelişimini amaçlayan ve öğrenmenin başlaması, sürdürülmesi ve gerçekleştirilmesi için düzenlenen planlı etkinliklerden oluşan bir süreçtir (Açıkgöz, 2007: 14). Öğretim, öğretmenler ya da öğretmeye yönelik etkinlik dizisidir (Ertürk, 1984: 84).

2.3.1 Öğrenme

Öğrenme, daha önce hiç yapmadığımız bir şeyi yapabilmek ve onu tekrar yapabilecek kadar hatırlayabilmektir. Öğrenme, bireyin çevresiyle etkileşim sonucu bilgi veya davranışlarında meydana gelen kalıcı izli değişme olarak da tanımlanabilir. Bu tanıma göre öğrenme, bireyin çevresiyle etkileşimine bağlıdır. Yani birey veya çevre tek başına öğrenme için yeterli değildir. Öğrenmenin derecesinde sadece çevre ve birey arasında ki etkileşim derecesine bağlı değildir. Öğrenmenin derecesi aynı zamanda öğrencinin uyguladığı öğrenme stratejilerine ve çevrenin bilgiyi sunmadaki başarısı ile bu iki kaynak arasındaki uyumun derecesine bağlıdır.

2.3.2 Öğretme

Öğrenme, bireyin çevresi ile etkileşimi sonucunda davranışında meydana gelen nispeten kalıcı bir değişme anlamına geldiğine göre, öğretme de bireyin davranışında böyle bir değişiklik

gönderme çabasıdır. Yani öğretme, öğrenmenin sağlanması ya da davranış değişikliği meydana getirmek amacıyla çevrenin düzenlenmesi olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla, öğretme ve öğrenme darden aslında aynı süreçten bahsetmiş oluyoruz. Bu sürece davranış değişmesini sağlayan dış kaynak açısından bakıldığında yapılan şey öğretme, davranışı değişen birey açısından bakıldığında gerçekleşen ise öğrenmedir. Bu yüzden söz konusu sürece genellikle öğretme-öğrenme süreci denir (Özdemir, Dilekmen, 2016).

2.4 Eğitim Sistemi ve Okul

Temel eğitim sistemi, tüm yaşantıdaki eğitime temel hazırlayan önemli bir aşamadır. Ülkenin ihtiyaç duyduğu etkili vatandaş yetiştirme, eğitim sisteminin özellikle temel eğitim sisteminin verimli çalışmasına bağlıdır (Susar,2001:53). Bilgi toplumunda eğitim sisteminin görevi, öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirmek; eğitim yönetiminin görevi ise, okulu öğrenen okul niteliğine kavuşturmadır (Çalık, 2007).

Toplumsal kalkınmayı gerçekleştirebilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir (Kepenekçi, 2007:271). Okul, eğitim sisteminin genel, özel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda öğrenciye istendik bilgi, beceri ve davranışların bilimsel yöntemlerle kazandırıldığı bir örgüttür (Aytaç, 2000). Okul, eğitim sisteminin bir parçasıdır. Okulun amaçlarının gerçekleşmesi, eğitim sisteminin amaçlarının gerçekleşmesi demektir. Okulun eğitime katkıları sosyaleştirme, kültürünü kazandırma, bireysel yetenekleri geliştirme, ekonomik katkı ve mesleki katkı edindirmesi şeklinde sıralanabilir (Çelikkaya, 1998: 97).

Okul, belli bir yeri olan, belli bir süre eden, öğrenci ve öğretmeni değişen, geniş bir çevreye hitap eden, eğitim faaliyetini planlı ve programlı bir şekilde sürdüren, öğretme-öğrenme faaliyetlerini organize bir ders faaliyeti olarak devam ettiren, genel ve mesleki çeşitler içinde şekillenen bir kuruluştur (Özdemir 2016). Okul, toplumdaki bireylerin eğitilmesi işlevini üstlenen kurumların ortak adıdır. Okullarda bir grup öğrenciye toplumun ve bireyin ihtiyaçlarına göre önceden hazırlanan programlar doğrultusunda öğretim faaliyetleri sunularak, öğrencilere istendik davranış değişikliği meydana getirilmeye çalışılır. Okul denetimli ortamdır. Okulda öğrenciye kazandırılacak bilgi, beceri ve tutum önceden belirlenmiştir. Bunlar, bu konuların uzmanı olan öğretmenler tarafından tasarlanan ve uygulanan öğretim faaliyetleri ile kazandırılır

(Erden, 2005:49). Okullar insanların düşünce ve eylem dünyalarını dönüştürmede örgütlü kurumlar olarak iş görürler. Okulun odağındaki öğrenciler, okulun planlı öğretim faaliyetleri içerisinde kendini bulur (Uğurlu, 2016).

Okullar toplumsal açık sistem özelliği gösteren örgütlerdir. Ancak okulun kendine özgü ve onu diğer toplumsal örgütlerden farklı kılan özellikleri vardır. Bu özellikler şöyle sıralanabilir ; Okulun en önemli ve açık özelliği üzerinde çalıştığı hammaddenin toplumdan gelen ve topluma giden insan olması, Okulda çeşitli değerlerin bulunması ve çatışması, Okul örgütünün ürününü değerlendirme gücü, Okulun özel bir çevre olması., Okulun çevredeki bütün formal ve informal örgütlerin yön verdiği veya etkilediği bir örgüt olması, Okul kültür değişmesini sağlayan örgütlerin başında gelmesi, Okulun bürokratik bir kurum olması, Okulun kendine özgü bir kişiliğinin olması (Bursalıoğlu, 1999)

Okul, eğitim sistemimizde eğitimin üretildiği yerdir. Okul eğitim örgütünün halkla yüzyüze gelinen kapısıdır. Okulun sorunları toplumu, toplumun sorunları da okulu daha doğdukları andan etkiler (Kolay, 2004). Bu yüzden bir ülkenin eğitim sistemi deyince aklımıza okullarımızda verilen eğitim ve öğretim süreci gelir.

Okulda verilen eğitimi, aile eğitiminden ayıran başlıca özellik, ailedeki eğitimin düzensiz ve gelişmiş güzel olmasına karşılık okuldakinin sistematik ve planlı yapılmasıdır. Okulda her şey belli bir plan ve programa göre, belli, aralıklarla gerçekleştirilir. Hangi yönü ile bakılırsa bakılsın, okul eğitimi bireyi güvenle topluma hazırlamanın en belli başlı yolunu oluşturur (Yılman,1978:111). Okul, bireylerin sistemli eğitim hayatları boyunca önemli bir dönemini yaşadıkları alanlardır. Bu önemli eğitim alanlarının dışında ise bireyler ailesi ve sosyal çevresi içinde yaşamını devam ettirmektedirler. Farklı bir anlatımla okul, aile ve çevre üç temel yaşam alanıdır.

Bu nedenle eğitim etkinlikleri yalnızca okulda geçen kısıtlı zaman dilimiyle sınırlandırılmamalıdır ve okul öğretim kadrosu üretken, anlamlı ve sürekli eğitim etkinliği gerçekleştirmek için velilerle düzenli ilişkiler kurmalı, aileleri bilgilendirmelidir (Aydın, 2000: 184). Okulun girdiği toplumdan alındığı gibi, çıktısı da topluma geri verilmektedir. Bu anlamda okulları toplumdan ayrı düşünmek doğru olmaz (Aydın, 2004:161). Ailelerin dışında ve aileden sonra çocuğun kişiliği üzerinde en çok etkisi olan kurum okuldur. Okula giden çocuklar süre

bakımından annelerinden ve babalarından daha çok okulda etkileşimde bulunmaktadırlar (Çaplı, 1993:153).

Okul, aile gibi tabii bir kuruluş olmaktan ziyade, belli amaçları gerçekleştirmek üzere meydana getirilmiş sosyal bir kurumdur. Okulun meydana gelişini sağlayan en önemli etken, bireyin ve toplumun bilgi edinme ihtiyacıdır (Kıncal, 1993:10). Okulu bir sistem olarak düşünürsek eğer, her sistem bir çevreye sahiptir. Her sistemin bir genel bir de özel çevresi vardır. Okulun genel çevresi içinde yaşadığı toplumdur. Toplumun siyasal düzeni, kültürel yapısı pek çok diğer değişken, okulu dolaylı ve dolaysız olarak etkiler. Okulun özel çevresinden söz edersek eğer, girdilerini aldığı, mezunlarını saldığı, etkilediği ve etkilendiği diğer örgütlerdir. Bunlar ise eğitim örgütleri, diğer okullar, toplum, aileler ve benzerleridir. Okul bunlara girdisi ve çıktısı ile bağlı olduğundan, bunlar olmadan ne var olabilir ne de yaşayabilir (Başaran, 2005: 45). Hayatın, yetişmenin, devletin, bilimin, ekonominin ve toplumun bütün güçleri, özellikle çağımızda bir yaşayış topluluğu olarak okula muhtaçtır (Özmen, 1999:16).

Okul ile hayat arasındaki ilişkiye bakıldığında, bu genellikle “ okulun öğrencileri hayata hazırlaması” olarak anlaşılır. Bu şekli ile eğitimin amacı, her zaman öğrencileri hayata hazırlamaktadır ve amaçlarındaki farklılık sebepleri genel olarak toplumun içinde geçerli olan hayatın amaçları, gelecek hayat tasarımları, devlet ve toplum felsefeleri, kişilerin ve grupların sosyo-ekonomik durumları olabilir (Kıncal, 1993:12).

Modern hayatın yapısı, okul dışında insanın kendi kendini yetiştirmesi olanaklarını çok daraltmıştır. Bunun için eğitim de okulun başlıca görevi haline gelmiştir. Bütün toplumsal güçler okula muhtaçtır. Çünkü okul artık yalnızca öğretimin sınırları içinde kalmaz, hayatın ve yetişmenin bütün konularını içine alır. Sağlıklı bir hayatın bulunduğu okul, eğitilecek insanların bütün yeteneklerini meydana çıkarır, işler ve geliştirir (Özmen, 1999:16).

2.5 Okul Yönetimi

Okul yöneticisi, bulunduğu okulun ya da kurumun en üst düzey yetkilisidir. Okulun hedefleri doğrultusunda amaçlarını gerçekleştirecek ve niteliklerini geliştirecek kişidir. Okulda yaşanan problemlerin çözüme ulaşmasında en önemli rolü okul yöneticisi üstlenmektedir (Balcı, Kavak, 2014: 55-70). Toplumda sosyal, politik ve ekonomik değişmeler olduğunda en çok

etkilenen eğitim kurumları ve okul yöneticileridir. Bu değişime uyum süreci yöneticilerin hızla hareket etmesiyle gerçekleşir. Bu yüzden bir okul yöneticisinin en önemli özelliği ve en belirgin rolü, bu değişim süreçlerine gerekli eğitim ve öğretimi sağlamaktır. Okul yöneticilerinin görevleri liste halinde sıralanabilir, çalışma takvimi ve planları hazırlanabilir. Fakat okulda bazı olaylar hiç beklenmedik bir anda gerçekleşebilir. Bu durum karşısında okul yöneticisinin okulun amaç ve politikasına uygun olarak sorunlara çözüm getirmek zorundadır (Taymaz, 1997: 20-25).

2.6 Aile Kavramı ve Eğitimdeki Önemi

Aile, bütün insan toplumlarında bulunan bir ilk gruptur, insanın en derin ve köklü, kısmen organik nitelikteki özelliklerine dayanan evrensel bir sosyal kurumdur. Toplumun yapısında ve sosyal düzenin işleyişinde, ailenin bir kurum olarak önemli bir yeri vardır (Kıncal, 1993: 63).

Aile, çocuğa gelecekte aile içinde alacağı rolü, ulaşacağı sosyal mevkiyi, kendisinden beklenen davranış, beceri ve yetenekleri, milli kültürleri oluşturan değerleri, inançları yaparak öğretmek ve göstermekle yükümlüdür (Ergün, 1994:21). Aile, en küçük toplumsal bir kurum olarak bir toplumun temel yapı taşı oluşturmaktadır. Aile, bu özelliği ile toplumu oluşturan bireylere ilk temel eğitimin verildiği yer olarak da bilinmektedir. (Demiral, 2007).

Aile; insan ilişkilerinin sergilendiği bir sahne olarak düşünülebilir. Çocuk bu sahnede insan ilişkilerini gözlemler ve yaşar. İnsan ilişkilerini belirleyen bağlılık, anlaşma, işbirlik ve uzlaşma gibi olumlu nitelikler evde kazanılır (Yörükoğlu, 1998, 126). Ailede eğitim çocuğun eğitim yaşantısının temeli ve başlangıcıdır. İnsanlar kişiliklerinin temelini oluşturan bir kısım davranışı aile ortamında kazanır. Çocuklar daha küçük yaşlarda anne-babalarını ve ailede sevdikleri büyüklerini taklit ederek onlarla özdeşir. Ortak aile yaşamı içinde ailenin temel davranış kalıplarını ve değerlerini öğrenirler(Fidan, 2012: 6). Okul eğitimi iyi bir aile eğitimi üzerine kurulabilir. Çocuğun okul ve toplum karşısındaki tutum ve davranışları, ailedeki yaşantılarına bağlı olarak oluşur (Binbaşoğlu, 2004:39).

Gelecekte, eğitim düzeni içinde bir ferдин herhangi bir özelliğinin geliştirilmesindeki başarısızlık, millet hatta insanlık için bir kayıptır (Bilge, 1989:21). Toplumların en kıymetli kaynakları insan olduğuna göre onları iyi şekilde eğitmek, yeteneklerini geliştirmek, her açıdan

yararlı güzelliklere yoğurmak da toplumların zorunlu ve önemli görevlerinden olmalıdır. İyi bir eğitilmiş fert; kendisi, ailesi ve millet için, değerli bir kaynak durumuna gelebilir. Yanlış eğitim sonucunda ise kaybedilmiş değer, yitirilmiş bir hayat olur (Hergüner, 1992:59). Anne babaların çocuklarına gösterdikleri olumlu davranış örneklerinin, yeterli sevgi ve ilgilerinin ise; aile içindeki başarılı, duygusal ve toplumsal etkileşimi sağlamakta, çocuğun fiziksel, ruhsal, zihinsel ve toplumsal yönden sağlıklı gelişiminde önemli katkıları olmaktadır (Ünal, 2008: 15).

Çocukların yetiştiği aile ortamı, ana-baba-çocuk ilişkileri ve çocuk yetiştirme yöntemleri, onların ruh sağlığını ve kişilik gelişimini etkileyen etmenler arasında önemli bir yer tutmaktadır (Ünal, 2008:9). Bireyin yaşadığı çevre ile doğduğu ve içinde yetiştiği aile ortamı kişiliğinin oluşmasını büyük ölçüde etkiler (Kurtkan, 1972).

Ailenin kültürel, toplumsal ve ekonomik özellikleri göz önünde bulundurulunca öğrenci başarısını etkileyen en önemli etken olduğu görülmektedir. Bu üretim girdisi, anne babanın yaşı, zekası, dini, eğitimi, mesleği, yerleşim yeri, geliri, ailenin beklentileri, ailenin tutum ve yapısı (çekirdek, geniş, birlikte ve ayrı), ailenin birey sayısı, yaşanılan evin özellikleri, evin okul arasında mesafesi, anne ve baba tarafından yapılan akademik yardım, evdeki kitaplar, ailenin kitap okuma alışkanlığı, çocukla yürütülen etkinlikler gibi etkenler olarak üretim fonksiyonu kapsamına alınmaktadır.

Çocuğun eğitimi, okulda ve ailede aynı zamanda sürüp gider. Her iki yapı birbirini tamamlar, çocuğun eğitimi bakımından bir bütünün parçalarını meydana getirirler. Bundan dolayı anne-baba ile öğretmenin sürekli ilişki içinde olması zorunluluğu vardır. Bunun ilk koşulu da, okulun amaçları ile ailenin amaçlarının birbiri ile uyuşması, aynı yönde olmasıdır. Söz konusu işbirliğini yaratacak ve geliştirecek kişi de öğretmendir. Aksi halde okul ile aile arasında bazı çatışmalar ortaya çıkabilir (Özmen, 1999:16).

Meslek hayatımda ki gözlemlerime göre ailelerin okuldaki etkinlik ve faaliyetlere katılım düzeyleri, öğrencinin sınıf düzeyi ve yaşı arasında ilişkili olduğu görülmektedir. Özellikle okul öncesi ve ilköğretim düzeylerinde çocukları olan aileler okulda gerçekleşen faaliyetlere daha fazla ilgi gösterdikleri görülmektedir. Aynı zamanda okulöncesi ve ilköğretim düzeylerindeki öğrencilerin öğretmenleride aile katılımı tekniklerinin en sık kullanıcılarıdır. Oysa lise düzeyinde bulunan öğrencilerin velileri ilgi ve katılım bakımından düşüş göstermektedir.

2.7 Ailenin Eğitime Katılımı ve Okul İşbirliği

Gordon (1993)'a göre; baba ve annenin çocukları üzerindeki etkileri çok geniş alanı kapsamaktadır. Daha geniş bir anlamıyla, anne ve babalar çocuklarının ihtiyaçlarının yerine getirilmesinde en yakınında olan öğretmenleridir. İnsan kişiliğinin gelişimsel temellerinin 0-6 yaş arasında atıldığı bilinmektedir. Bu özellik göz önünde bulundurularak eğitsel kimliğin belirlenmesinde anne-baba rolünün önemi daha da iyi anlaşılmış olur. Çocuğun aile içerisinde edindiği statü, kazandığı değer ve geliştirdiği kimlik; onun giderek toplum içerisinde kazanacağı kimliğin, statünün ve değerlerin belirleyicisi olmaktadır.

Çocuğun kişilik gelişimi ailede başlar. Çocuğun özellikle okul öncesi dönemde aile içinde geçirdiği yaşantıların ve bu dönemin izlerinin onun yetişkinlik yıllarındaki kişilik özellikleri üzerinde belirleyici rolü olduğu kabul edilmektedir (Gürhan, 2004: 114). Ailenin, çocuğun sosyal uyum ve kişilik gelişiminde olduğu kadar, okul başarısı üzerinde de çok büyük rolü olduğu bir gerçektir. Öğrencinin hızlı gelişiminin olduğu ve kişilik özelliklerini yerleştirdiği ilk çocukluk evresi başta olmak üzere ilerleyen evrelerde de aile ortamı eğitsel açıdan çok önemlidir. Ailenin eğitsel ortamı, öğrencinin okulda öğrendiklerini pekiştirebilir ya da köreltebilir (Başaran, 2005).

Gürşimşek (2002)'e göre, aile katılımı anlayışının temel felsefesi aile yaşamını güçlendirmek yoluyla çocuğun gelişimine katkıda bulunmaktır. Aile katılımı okul ve aile arasında kurulan sistematik bir bağıdır. Bu bağ okul-aile birliğini güçlendirmeyi, çocukların okul öğrenmelerini pekiştirmelerini, ailelerin eğitim- öğretim konusunda bilgilenmesini ve bu konuda duyarlılık düzeylerinin artmasını sağlamaktadır.

Öğretmenlere göre eğitim, ailede başlayıp okulda devam eden bir süreçtir. Çocuklar, okuldaki eğitimin yansımalarını evde, evdeki kazanımlarını da okulda sergilemektedir. Ailenin okul süreçlerine katılımı, çocuğun okula uyum sağlamasını ve ailenin çocuğunu takibini kolaylaştırmaktadır. Böylelikle aileler çocuklarıyla ilgili daha fazla sorumluluk üstlenmektedir. Ayrıca aile katılımı, çocuğun kendine güvenini artırmakta ve çocuk kendisini okula ait hissetmektedir.

Bunların yanında öğretmenlere göre, anne-babanın okulu belirli aralıklarla ziyaret etmesi, evde çocuklarının ödevlerine yardımcı olması, öğrencinin başarısında olduğu kadar öğrencinin

sosyal yönlerinin gelişmesine katkı sağlaması bakımından da önemli görülmektedir. Diğer yandan, aile katılımı eğer aileler sınırlarının nerede başlayıp nerede biteceğini biliyorlarsa anlamlıdır. Aksi halde, veli her konuda müdahili duruma gelir ki bu da öğretmenlerin istemediği bir durumdur. Velilerin, hem çocuklarına hem de öğretmenlere karşı aşırı kontrolcü ve baskıcı davranmaları öğretmenler açısından istenen bir durum değildir. O halde, ailelerin bu konuda hak ve sorumluluklarının neler olması gerektiği ve bu haklarını nasıl kullanması gerektiği ile ilgili bilgilendirilmesi gerektiğini söylemek yanlış olmayacaktır (Erdoğan, Demirkasımoğlu 2010).

Okul öncesi eğitimde aile katılımı ile ulaşılmak istenen nokta, eğitimde devamlılığı ve bütünlüğü sağlamaktır. Aile ile iletişim kurularak, okulda verilen eğitimin evde, evde verilen eğitimin okulda desteklenmesi gerekmektedir. Böylece çocuğun tüm gelişimine katkıda bulunularak onun sahip olduğu kapasiteyi maksimum düzeyde kullanabilmesi sağlanacaktır. Ayrıca çocuk ve aile açısından ilerleyen dönemde oluşabilecek problem durumları için önlem alınarak, eğitimin başarısı arttırılacaktır (Köksal Eğmez,2008, s.33).

2.8 Öğrenci Başarısının Etkileyen Faktörler

Öğrenci başarısını etkileyen faktörler; bireysel özellikler ve psikolojik sorunlar, güdüleme, aile ortamı, okul ve sınıf ortamı, öğretmen faktörü, eğitim yöneticisi (Tatlılıoğlu ve Korkmaz, 2012) şeklinde sıralanmaktadır.

Bireysel özellikler ve psikolojik sorunlar: Öğrenciler aralarında farklı özelliklere sahiptir. Eğitimciler bir öğrenci başarısında ya da başarısızlığında yol gösteren en önemli faktörlerden biridir (Kuzgun ve Deryakulu, 2006: 7; Korkmaz, 2012:263). Her insan biricik ve kendine özgü olup, tıpkı fiziksel özelliklerimiz gibi kişilik yapımızda çeşitlidir ve kişiliği oluşturan temel unsurlar her insanda farklı oranlarda bir araya gelmiştir (Pişkin, 2006: 201).

Güdülenme: Güdü öğrenme ortamının vazgeçilmez ögesidir. Öğrenme güdüsü, başarıyı artıran önemli faktörlerin başında gelmektedir. Güdülenme, performans dinamikleri içinde oldukça önemli bir parçadır (Balaban ve Salı, 2006:170-175).

Aile ortamı: Aile çocuğun eğitiminde ilk ve en etkili bir kurumdur (Yörükoğlu, 1985). Ebeveynler çocuklarını yetiştirirken onların dünyasını genişletecek biçimde sorunları hoş

karşılıyıp cesaretlendirdikleri zaman, çocuklarına hayatın, doyum sağlayıcı olduğu mesajını da vermiş olurlar (Balaban ve Salı, 2006: 171).

Okul ve sınıf ortamı: Öğrenciler günlük yaşamlarının yaklaşık yarısını okulda geçirmektedirler. Bu süre içinde hem davranışları hem de başarıları ortamdaki, çevresinden etkilenmiş olacaktır. Çağdaş sınıf, rahat iklime sahip olabilmelidir. Okul ve sınıf ortamı sadece fiziki bir ortam olarak düşünülmemelidir (Eskicumali, 2002).

Öğretmen faktörü: Öğretmen sınıfta ve okulda akademik başarının cinsiyet ya da toplumsal yapının bir ürünü değil; aksine istek, çaba ve sorumluluklarını üstlenmenin bir ürünü olduğu mesajını vermelidir (Özyurt, 2006: 339-342).

Eğitim yöneticisi: Eğitim yöneticisi, okulun varlık nedenini, öğrencilerin yetişmesini sağlamak olduğu bilincinde olmak zorundadır. Bu amacı gerçekleştiremediğinde de kendi varlığını içten eleştirel bir bakış açısı ile sorgulamalıdır (Şişman,2010).

2.9 Kosova Cumhuriyeti

Kosova Cumhuriyeti, 17 Şubat 2008 tarihinde bağımsızlığını ilan eden, Balkan yarımadasının ortasında yer alan, küçük ve genç bir Avrupa devletidir. Kosova çok etnikli, çok kültürlü ve çok dinli bir ülkedir (Koro, 2008: 357).

2.9.1 Kosova'nın Coğrafi Konumu

Coğrafi olarak Avrupa'nın güney doğusunda Balkanlarda yer alan Kosova'nın yüzölçümü 10.908 km² dir. Kosova, Kosova ve Metohiya (Dugacin) ovalarından oluşur. Şardağı'nın, Dinara Dağları'nın ve Kopaonik Dağı'nın yamaçlarına kadar uzanan Kosova Bölgesi İbre, Lepenats, Beyaz Drim, İpek Bistriçası ve Kriva Reka nehri geçitleriyle Adriyatik, Ege Denizi ve Balkan Yarımadası'nın iç kısımlarıyla bağlanır. Denizlere çıkıntısı olmayan Kosova; doğuda Sırbistan, güneyde Makedonya, güneybatıda Arnavutluk ve kuzeybatıda da Karadağ ile çevrilidir. Tamamı kara sınırları olmak üzere toplam 700.7 km²' lik sınıra sahiptir (Koro, 2008: 7).

Kosova siyasi haritası

Kosova'da siyasi nedenler yüzünden son çeyrek yüzyılda kesin bir nüfus sayımı yapılamamıştır. Nüfusun yaklaşık 2.200.000 olduğu tahmin edilmektedir. Bu nüfusun yaklaşık % 90'ını Arnavutlar, % 5'ini Sırp, % 2'sini Boşnaklar, % 1'ini Türkler, % 2'sini Gora, Rom ve Aşkaliler oluşturmaktadır. Kosova, 1999 yılından itibaren fiilen Birleşmiş Milletler idaresinde olan bölgece 17 şubat 2008 tarihinde tek taraflı olarak bağımsızlığını ilan etmiştir. Başkenti Priştine olan Kosova'nın diğer önemli şehirleri Prizren, Cakova, Ferizay, İpek, Gilan ve Mitroviçadır (Koro, 2008: 8).

2.9.2 Kosova Eğitim Sisteminde Reform

XX. yy'ın 80' li yıllarında Yugoslavya Federasyonunda ekonomi, siyasi ve toplumsal kriz belirmesi ve 90'lı yıllarda Federasyonun dağılma sürecinde savaşlar yürütülmesi eski devletin çeşitli uluslararası örgütlerden çıkarılıp izole edilmesine neden olmuştur. Bu durumu

Yugoslavya federasyonun 20. yy'ın sonunda her alanda olduğu gibi eğitim alanında da gerilemesine etki etmiştir (Koro, 2008:354,355).

20. yy'ın sonunda ve 21. yy'ın başlangıç yıllarında bilim, teknoloji, ulaşım, iletişim öyle hızlı geliştirdi ki beraberinde büyük fırsatlarda getiren dünyamızda büyük değişimler ve yeni meydan okumalar belirmiştir. 1999 yılında NATO güçlerinin müdahalesinden sonra, yeni nesillerin bu yeni meydan okumalarla başa çıkması için Kosova kurulan BMÖ' nün Geçici İdari Misyonu (UNMIK) üstlenip, eğitimde yapmış olduğu reformlarla Kosova da yeni eğitim sistemi ve yönetimi geliştirilmiştir (Koro, 2013:354,355).

UNMIK yönetimi daha 2001 yılında Yeni Kosova Müfredat Çerçevesi' ni ve 6 yaşını doldurmuş olan çocukların ilköğretim okulunun birinci sınıfına kaydını yaptırma yönetmenliğini ve 2002 yılında Kosova İlk ve Orta Eğitim Yasası getirdikten sonra, Kosova da 2002/03 öğretim yılında yeni eğitim sistemine geçilmiş oldu. Yeni eğitim sistemine göre öğrenciler ilköğretim okulunun birinci sınıfına yedi yaş yerine altı yaşında kaydını yaptırma, üniversite öncesi eğitim 4+4+4 yerine 5+4+3/4 yüksek eğitimde ise Bologna Eğitim Sistemi koyuldu (Koro, 2013:354,355).

Kosova Cumhuriyeti Anayasası ve eğitim yasalarına dayanarak, Kosova' da 1999 yılından bu yana eğitim-öğretim dört dilde: Arnavutça, Türkçe, Boşnakça ve Sırpça yapılmaktadır. 2011/12 öğretim yılından başlayarak Kosova' da RAE (Roman, Aşkali ve Mısırlı-Roman) topluluğu için, ilköğretimin II-IX sınıflarında, haftada 2 ders olmak üzere seçmeli ders olarak roman dili, tarihi ve kültürü ders görmek için imkan yaratılmıştır (Koro, 2013:354,355).

Kosova da Arnavutça, Türkçe ve Boşnakça yapılan eğitim – öğretim Kosova Eğitim Sistemine göre düzenlenmektedir. Sırp topluluğu ise 1999 yılında Kosova ' da kurulan UNMIK yönetimini ve daha sonra Kosova Bağımsızlığını ve 2008 yılı Anayasa' sını kabul etmediğinden dolayı, şimdiye dek eğitim-öğretimini Sırbistan Eğitim Sistemine göre, 4+4+4 sistemine göre uygulamaktadır (Koro, 2013:354,355).

Kosova' da 2002/03 eğitim ve öğretim yılında uygulamaya başlanılan yeni eğitim reformuyla, zorunlu ilköğretim sekiz yıldan dokuz yıla çıkarıldıktan sonra, Kosova Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı hazırlamış olduğu yeni öğretim müfredatlarını uygulamaya başladı. Buna karşın ise, Kosova' da Sırpça eğitim-öğretim yapılan okullarda, hala sekiz yıllık zorunlu

ilköğretim devam etmektedir ve Sırbistan Eğitim Bilim ve Teknoloji Geliştirme Bakanlığının hazırlamış olduğu müfredata göre yapılmaktadır” (Koro, 2013:354,355).

Kosova Eğitim Sisteminin Yapısı; Okul Kademelerinin Yapılanması” ve “ Ülke Eğitim Sisteminin Yönetsel Yapılanması” olarak ikiye ayrılmaktadır.

Okul Kademelerinin Yapısı şu şekilde sıralanmıştır:

1. Okul öncesi eğitim: 9 aydan 6 yıla kadar
2. Zorunlu eğitim: İlkokul eğitimi 5 öğretim yılı ve alt orta öğretim yılı olmak üzere 9 yıldır.
3. Üst orta eğitim : En az 3 ya da 4 öğretim yılı olarak organize edilmiştir.
4. Yüksek öğretim: 2,3,4,5,6 öğretim yılı lisans eğitimi, 2-3 yıl master eğitimi ve 3-4 yıl bilim ve sanatta doktora eğitimini kapsamaktadır.

Kosova Eğitim sisteminin okul kademelerinin, sürelerinin ve yaşlarının daha iyi anlaşılması için aşağıda bu yapıyı gösteren bir tablo yer almaktadır. Bu tablo Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı [EBTB] tarafından yapılan düzenlemeyi yansıtmaktadır.

Çizelge 1. Kosova Eğitim Sisteminin Şematik Özeti

İSCED 97 Kategorileri	İSCED 97 Kategorileri Adları	Yaş grubu / sınıf	Kosova Eğitim Sisteminin kademeleri
6	Bilim ve Sanatta Öğr. İkinci Kademesi	Doktora –Üç yıl	İSCED 97 (25-27/28)
5	Bilim ve Sanatta Öğr. Birinci Kademesi	Master –İki yıl	İSCED 97 (25-26)
4	Lisans Öğretimi	2-6 yıl	Orta Öğretimden Sonraki Yüksek Mesleki Öğretim Kademesi (19-24/25 yaş)
3	Üst Orta Öğretim	13. sınıf 12. sınıf 11. sınıf 10. sınıf	2-4 yıllık Mesleki Programları (15-19Yaş)
2	Alt Orta Öğretim/ Temel İkinci Kademesi	9. sınıf 8. sınıf 7.sınıf 6. sınıf	4 Yıllık Orta Alt Öğretim (Temel Öğretimin İkinci Kademesi)(12-15yaş)
1	İlkokul /Temel Öğretimin Birinci Kademesi	5.sınıf 4.sınıf 3.sınıf 2.sınıf 1.sınıf	5 Yıllık İlkokul Öğretimi(Temel Öğretimin Birinci Kademesi 6-11 yaş)
0	Okul Öncesi Eğitim	5-6 yaş Ana-sınıf 3-5 yaş Kreş 9 aydan 3 yaşa Yuva	Okul Öncesi Eğitimi 3-6 yaş

Kaynak: Kosova Eğitim Sistemi Şeması (Koro, Topsakal 2007, s: 54).

Kosova da okul öncesi, ilk ve orta öğretim programı Uluslararası Eğitim Sınıflaması Standartları 1997'nin aşağıdaki düzeylerine göre organize edilmiştir:

- Düzyey 0: Okulöncesi eğitim (Normal dönemi 3-6 yaş arası)
- Düzyey 1: İlkokul eğitimi (Temel eğitimin ilk basamağı) 5 yıl, (Normal dönemi 6-11/12 yaş arası)

- c) Düzey 2: Alt orta eğitim (Temel eğitimin ikinci basamağı), 4 yıl (Normal dönemi 12-15 yaş arası).
- d) Düzey 3: Üst orta eğitim (Lise ve mesleki liseler), 3 ya da 4 yıl EBTB eğitim programları çeşidine göre (Normal dönemi 15-18/19 yaş arası).
- e) Düzey 4: Lisans Öğretimi (Orta öğretimden sonraki yüksek mesleki öğretim kademesi), 2,3,4,5,6 yıl,(Normal dönemi 19-24/25 yaş arası).
- f) Düzey 5: Bilim ve sanatta öğretimin birinci kademesi, yüksek lisans, 22-26 yaş arası
- g) Düzey 6: Bilim ve sanatta öğretimin ikinci kademesi, doktora 25-27/28 yaş arası

Belirtilmiş olan bu sınıflandırma doğrultusunda Kosova da örgün eğitimin yedi düzeyde olduğu EBTB'nın açık bir şekilde verileri sunduğu söylenebilir.

2.9.2.1 Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim 9.aydan 6. yaşa kadar ki çocukları kapsar. Kosova da okul öncesi eğitim ikiye ayrılmıştır:

- 1) Anaokulu: 9 aydan 3 yaşa kadar ve 3-5 yaş arası olan çocukları kapsar,
- 2) Anasınıfı: 5-6 yaş çocukları kapsar.

Okul öncesi eğitimin bireysel gelişim doğrultusunda ki tüm hedefleri şu şekilde belirlenmiştir (EBTB 2001):

- Çocuklar bireysel gelişimleri için dikkatli ve sürekli desteklenmeli, eğitim sürecinde eğlenmelidir.
- Çocuklara bireysel özgürlüğün, bireysel ve kolektif kurallarla birlikte disiplin ile dengelendiği sosyal beraberliğin temel normları ve deneyimleri gösterilmelidir.
- Çocuklar her gün basit yaşam durumlarında, kendi ana dillerinde konuşma dilini ve iletişim becerilerini geliştirmek için desteklenmelidir. Basit konuşma dili seviyesinde diğer dillerin de gösterilmesi mümkündür.
- Çocuklarda gösterilen temel sistematik öğrenme süreçleri: kendileri, toplum, doğa, kültür, bilgi ve teknolojiye olan meraklarını artırmaya yönelmelidir. Çocuklara yeni bilgi teknolojileri göstermeli ve çocuklar gerçek hayattaki durumları tanımalıdır.

- Çocuklar bir grubun ya da bir topluluğun değerli üyeleri olarak değerlendirildiğinden bireysel olarak gelişecek, özgüvenleri artacak ve bu olumlu gelişmelerinden zevk alacaklardır.
- Çocuklar kendilerine ve diğerlerine karşı saygılı olmayı öğrenmeli ve görevlerini uygun şekilde yapmaya yönlendirilmelidir. Çocuklara nezaket ve temizlik gibi temel sosyal kuralları gösterme fırsatı sağlanmalıdır.
- Çocuklar toplum, insanlar ve kültür seviyesinde, çevresinde ki dünyanın bilincinde olmalıdır.
- Çocuklara müzik, dans, drama, oyunlar ve resim gibi faaliyetler esnasında kendilerine eğlenme imkanı sunan estetik eğitim de verilmelidir.
- Çocuklar fiziksel faaliyetlerle fiziksel olarak gelişmeli ve fiziki varlıklarını geliştirme ihtiyacını, sağlık ve güvenlik kurallarına dikkat etmeyi kavramalıdır.

2.9.2.2 İlköğretim ve Alt Orta Öğretim

İlköğretim ve alt orta eğitim zorunlu eğitimidir. Kosova da 2003/04 öğretim yılında reform uygulamaya başladı. Eğitimde ki reformla ilk ve orta öğretimde 4+4+4 eğitim sistemi yerine 5+4+4 eğitim sistemine geçildi. Bu eğitim reformuyla ilköğretim okulunun I. sınıfına 6 yaşında öğrencilere kayıt yaptıрма hakkı tanındı ve zorunlu eğitim 8 yıldan 9 yıla çıkarıldı.

İlköğretimin temel amaçları (EBTB, 2001):

- Öğrencilerinin temel eğitim gereksinimleri ile baş etmeleri ve öğrenme süreçleri için temel araçlar geliştirmeleri amacıyla öğrencilere temel okuma, yazma ve sayı becerileri kazandırılmalıdır.
- Öğrenciler sözlü ve yazılı dil becerileri için gerekli temel bilgi ve beceriler öğretilmelidir.
- Öğrencilere Kosova'nın temel tarihi ve Kosova da yaşayan değişik toplulukların tarihi öğretilmelidir. Tarihi olayları keşfetme konusunda öğrencilerde ilgi uyandırılmalıdır. Bu da geçmişe yapıcı bir perspektiften bakmakla ve toplumun maddi ve manevi gelişmesine, refahına katkıda bulunmuş insanları ve tarihi kişilikleri överek mümkündür.

- Öğrencilere faaliyetleri planlama ve zaman çizelgelerine uyma konusunda çalışma disiplini öğretilmeli, ayrıca öğrenciler sınıfta ve okulda karar alma işlemlerine katılmalıdır.
- Öğrencilere bilgi iletişim teknolojileri dahil olmak üzere teknoloji eğitimi gösterilmeli ve öğrenciler günlük gerçek yaşam durumlarına teknik becerilerden faydalanma konusunda desteklenmelidir.

Alt orta okuldaki eğitimin temel amaçları (EBTB, 2001):

- Öğrencilere kendi sözlü ve yazılı dil becerilerini geliştirmeleri için ana dillerinin öğrenmede yeni hedefler sunulmalıdır. Öğrencilere ayrıca edebiyata ve değişik gerçek yaşam durumlarında dil kullanımına özel dikkat gösterilerek değişik anlatım ve metin türleri gösterilmelidir.
- Öğrencilere iyi konuşma, yazılı mesajları anlama ve temel yazma becerilerini edinme seviyesine kadar ek bir yabancı dil daha öğretilecektir.
- Öğrencilere aktif bir şekilde değişik öğrenme kaynakları ve işlemleri gösterilmeli, öğrenciler bilgilere eleştirel yaklaşma yeterliliğini geliştirmelidir.
- Öğrencilere çevresel konular ve kaygılar, gerçek yaşamdaki konularla beceriler ve güvenlik konuları gösterilmelidir.
- Öğrencilere sportif faaliyetlere katılmaları konusunda yönlendirilmeli ve öğrencilere düzenli beden eğitimi ve spor yaparak kendi fiziksel sağlıklarının elde edileceği bilinci yerleştirilmelidir.
- Öğrencilere gelecekteki akademik istekleri ve kariyer hedefleri konularında danışmanlık yapılmalıdır (Topsakal ve Koro, 2007).

2.9.3 Kosova Eğitim Sisteminin Genel Amaçları

Kosova'nın 2002 yılı itibariyle yürürlüğe konulan genel eğitim programı aşağıdaki prensiplere dayanmaktadır (MASHT, 2002): Çoğulculuk, Son gelişmelere uyarlama, Birlik ve çeşitlilik, Öğrenci dostu olmak, Yaratıcılık, Birleştirilmiş ve bütüncül öğrenme, Çevre ve uyum, Danışma, Okul özerkliği ve denetlenebilirliği.

Kosova eğitimin amaç ve hedefleri, Kosova toplumuna çatışma sonrası demokratik ekonomik, dünyada açılma gibi yeni fırsatlar dikkate alınarak oluşturulmuştur. Eğitim sonucunda gençler:

- Tümöyle toplumsal görevlerde görev alabilecek, çoğulcu ve demokratik toplumda aktif ve sorumluluk sahibi bireyler olacaklardır.
- Bilgi toplumu olmanın ve özgür dünyada hayat boyu öğrenme bakış açısının zorluklarıyla baş ederken onlara yardımcı olabilecek değerli, güncel bilgi ve uygulama becerileriyle donanmış olacaklardır.
- Bugünün dünyasında özgürlükler sayesinde kişisel kimliklerini zenginleştirmeye açık olmanın yanı sıra yerel, etnik ve ulusal kimliklerini geliştirebileceklerdir.
- Kimliğin sadece insanları birbirinden ayıran bir olgu olmasından çok, daha büyük bir dünyanın parçası yaptığını anlayabileceklerdir.
- Ortak ilgilere ve daha geniş bir aidiyet duygusunu paylaşabileceklerdir.
- Farklı durumlarda ve yeni ortamlarda bilgi ve yeteneklerini zekice kullanabilecek; bireysel ya da işbirlikli olarak yaratıcı problem çözebilecek, motivasyonu sağlayabilecek, özgür ve eleştirel düşünce için yeteneklerini geliştirebileceklerdir.
- Hem kendilerinin, hem toplumun hem de çevrenin sorumluluğunu alabileceklerdir.
- Teorik bilgiyi pratikle birleştirebilecek, öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirecek, edindiği bilgi ve becerileri gelecekte iş yaşamında, toplum ve özel hayatında kullanma becerisine sahip olacaklardır.
- Kendine güvenen, pozitif motivasyona sahip ve haklarını doğru kullanan bireyler olacaklardır. Fikir, kişilik, kültür vb farklılıklara saygı duyacaklardır.
- Kendi kişisel başarısının peşinden koşarken, tüm var olan potansiyeli ile Kosova toplumunun tekrar kuruluşuna ve refahına katkıda bulunacaklardır.

Kosova çok etnikli, çok kültürlü ve çok dinli bir ülke olduğundan eğitim felsefesi ve amaçlarında saygı, hoşgörü ve işbirliği sürekli vurgulamaktadır (MASHT, 2002).

2.9.3.1 Kosova Eğitim Sisteminin Genel Yapısı

1999 NATO müdalesinden sonra, durumu BM adına alan UNMIK ' in 10 Aralık 2003' de Kosova'nın geleceğinde önemli rol oynayan Kosova Standartların yayınladığını belirtir. Bu standartlar etnik köken, ırk, din esas alınmadan herkesin korkusuzca, kin veya tehlike olmaksızın serbestçe yaşayabileceği çalışabileceği, seyahat edebileceği ve herkes için hoş görünün, adaletin ve barışın olacağı bir Kosova için bağımsızlık yayınlamıştır. Kosova da eğitimin genel amaçları okul öncesi eğitimin amaçları ilkokul eğitimin amaçları, alt ortaokuldaki eğitimin temel amaçları, üst orta eğitimin amaçları Kosova Müfredat Çerçevesinden (EBTB, 2001) alınan bilgiler doğrultusunda açıklamıştır.

Kosova da eğitimin genel amaç ve hedeflerinin formülasyonu, demokratik kalkınma, yeni ekonomik fırsatlar ve dünyaya açılma şeklinde belirlenmiştir. Kosova da eğitimin temel amaçlardan biri, genç insanların kamusal olaylara ehliyetli bir biçimde katılması çoğulcu ve demokratik bir toplumda aktif ve sorumlu yurttaşlar olmalarıdır. Öğrencilerin, ülkeler arası karşılıklı bağımlı bir toplumda aktif ve sorumlu yurttaşlar olmalarıdır. Öğrencilerin, ülkeler arası karşılıklı bağımlı bir dünyada, öğrenen bir toplumun ve yaşam boyu süren öğrenme bakış açılarının meydan okumalarıyla başa çıkmalarına yardımcı olacak, güncel ve değerli bilgiler ve araçsal becerilerle donatılmalarında amaçlarına sahiptir.

Ayrıca kişisel kimliğin zenginleştirilmesine ve öğrencilere bu kimliğin yalnızca insanları farklı şey olmadığını aynı zamanda onlar tüm dünyanın bir parçası yapan şey olduğunu anlamalarını konusunda yardımcı olmakla amaçlanmıştır. Bunların dışında, öğrencilerin kendi aile ve topluluğunu bilip takdir etme ve aynı zamanda diğer topluluk, ülke ve insanların tarih ve kültürlerine karşı açık olma konusunda teşvik edilmeleri de amaçlar arasında yer almaktadır.

Öğrencilere, kendi topluluklarının geleneklerini yeşertme ve kendi kültürel miraslarına katkıda bulunma, diğer kültür ve geleneklere ve insani duygulara saygı duyma konusunda yardımcı olma da genel amaçlar içerisindedir. Ek olarak da eğitimin, genç insanları tüm potansiyelleriyle Kosova toplumunun yeniden inşası ve refahına katkıda bulunma ve kişisel başarı içeren bir yaşam sürdüren bireyler olarak özerklik geliştirme konusunda yönlendirmesi gerektiği açık bir şekilde ifadenlendirilmiştir.

Suroy Recepoğlu (2005) ise belirtilmiş olan bu amaçlara ek olarak, 31 Ekim 2002 tarihinde yürürlüğe giren İlk ve Ortaokul Kanunu ile ilgili açıklamalarda bulunmuştur. Buna göre bu kanunda hiçbir çocuğun eğitim görme hakkının elinden alınamayacak, Bakanlıkça belirlenmiş olanaklar sağlanması her çocuğun ilk ve ortaokulda kendi dilinde eğitim görme hakkının olduğunu belirtilmiştir. Ayrıca Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı belediyelerin iştirakiyle uygun olan ders kitaplarını, okuma yazma gereçlerini ve 1-9. sınıflar için kurulmuş olan öteki ders kitaplarının temini için sorumlu olduğunu da ifade etmiştir. Belirlenmiş olan bu amaçlardan hareketle, öğrencilerin farklı toplumsal değerler çerçevesinde ve bunları tanıyarak gelişmeleri gerektiği, böylelikle eğitimde farklı değerleri tanıma, benimseme ve saygı duymanın ön plana çıktığı görülmektedir. Bundan dolayı öğrencilerin eğitim yoluyla yaşadıkları topluma layık bireyler olarak yetiştirildikleri söylenbilir.

Son olarak ise, öğrencilerin farklı ortam ve yeni başlamalarda kendi bilgi ve becerilerini yaratıcı bir Şekilde kullanmaları; yaratıcı bir Şekilde problem çözme süreçlerine bireysel ya da toplu olarak katılıp bağımsız ve eleştirel dönüşüm için motivasyon ve beceri yeşertmek üzere bitilmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Belirlenmiş olan bu genel amaçlardan hareketle, Kosova da gerçek anlamda demokratik bir sürecin başladığı Kosova toplumunun artık bilim, teknoloji ve kültürdeki en yeni gelişmelerle bağlantı kurduğu, merakları yeşertme konusunda ve aynı zamanda düşünce, olgu, kişi, kültür, vb. Açısından farklılıklarına yönelik öğrencilere pozitif tutum sergileme hakkında yardımcı olunduğu söylenbilir.

2.9.3.2 Yetişkin Eğitimi

Örgün eğitimde olduğu gibi eğitimin genel amaçlarına ve ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç gitmemiş ya da çeşitli nedenlerden ötürü öğrenimini sürdürememiş, örgün eğitimin herhangi bir basamağında bulunan ya da öğrenimini kestirmiş olan vatandaşlara örgün eğitimin dışında; yaygın eğitimin de var olduğunu belirtilmiştir. Bu yaygın eğitimin içerisinde de ğretmen yaz kurslarının, işçi ve memur liselerinin, alt eğitim ve üst eğitim kurslarının, yetişkinler okullarının var olduğunu ifade etmiştir. Öğrenimini bitirmemiş, yarıda kalmış yetişkinler için EBTB tarafından yaygın eğitim programları organize edilmektedir. Yaygın programlar çerçevesinde yetişkinlere bir ğretim yılında iki sınıf bitirme olanağı verilmiştir. Aynı durum ortaöğretim mesleki okullarında da uygulanmaktadır (Koro, 2008c).

Yetişkin eğitiminin vizyon ve misyonuna bakıldığında, demokratik toplum içerisinde insan kaynaklarını geliştirmek, tüm vatandaşlara eşit fırsatlar yaratarak bireysel ihtiyaçları doğrultusunda eğitim almalarını sağlamak, topluma katılmalarını desteklemek ve yaşam boyu öğrenme becerilerini kazanmak olduğu yer almaktadır (Employment and Skills Observatory of Kosova, 2004).

Canolli'ye (2006) göre ise yetişkin eğitiminin amacı, ilgi gösteren tüm bireylerin yaşamları boyunca alabilecekleri eğitim ve öğretimi geliştirmektir. Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı ise yasal sorumlulukları kapsamında, yetişkinlerin öz ihtiyaçları ile toplum ihtiyaçlarına uygun olarak beceri, bilgi ve davranış kazanabilmeleri için gereken şartları oluşturma amacındadır.

2.9.3.3 Özel Eğitim

Özel ihtiyacı olan öğrenciler diğer öğrenciler gibi aynı öğrenimi görme hakkına sahiptirler. Bu öğrencilerin fiziksel ve zihinsel bozuklukları yüzünden daha farklı bir şekilde bakılmaları gerektiği ifade edilmektedir. Şu anda Kosova eğitim sisteminde özel ihtiyaçları olan öğrenciler, özel ihtiyaç okullarında ya da ek özel ihtiyaç sınıflarında öğrenim görebilirler. Temel reform yönlendirmesi olarak, özel ihtiyaçlar için eğitimin artırılması Kosova eğitim sisteminde ek özel ihtiyaç sınıflarında ve özel ihtiyaçları olan öğrencileri ana dal sınıflarıyla birleştirerek sağlanması amaçlanmaktadır (EBTB, 2001).

Pupovci & Abrashi, (2000) özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri sağır ve dilsiz olanlar, zihinsel engelliler ve kör olan çocuklar olmak üzere üç grupta sınıflandırmışlardır. Özel müfredat koşulları aşağıda sıralanmış olan kategoriler için göz önüne alınmıştır (EBTB, 2001): Özel ihtiyaçları olan öğrenciler, Öğrencilerin karşılaştıkları öğrenme güçlükleri, Öğrencilerin yaşadıkları duygusal ve davranışsal problemler, Savaş travması geçiren öğrenciler, Özel yetenekleri ilgileri ve becerileri olan öğrenciler, Farklı alanlarda zihinsel yüksek performans gösteren öğrenciler, Kırsal ve ücra alanlardaki öğrenciler, Ana dillerini konuşamayan yurt dışından dönmüş öğrenciler, Çocuk kurumlarındaki öğrenciler.

Bu kategorilere bakıldığında, sınıflardaki bireysel özelliklere ve ihtiyaçlara hitap edildiğini, kaliteli eğitim sunabilmek için bunların göz önünde bulundurulduğu görülmektedir. Buradan hareketle, Kosova’da her öğrencinin kendilerine has özellikleri ve öğrenme tarzlarıyla birey olduklarının vurgulanmış olduğu, esnek ve kapsayıcı bir sistemin yer aldığı söylenebilir.

Koro (2008a) Kosova’da 6 özel eğitim okulunun, bununla birlikte her okulda en az iki özel eğitim sınıfının bulunduğunu ifade etmiştir. Bu sınıfların sayısının daima arttığını, dolayısıyla 2006/07 öğretim yılında ilköretim okullarında özel ihtiyacı olan öğrenciler için 24 özel sınıf tekil olduğunu da belirtmiştir. 2006/07 öğretim yılında tüm Kosova’da 420 öğrencinin öğrenim gördüğünü de ifadelendirmiştir. Özel eğitimde toplam 168 personel bulunmaktadır. Bunun 97 (%58)’si öğretmen/egitmen, 18 (%10.7)’i hemşire, 17 (%10.1)’si yönetim personeli ve 46 (%21.4)’sı yardımcı personeldir (MASHT, 2007).

2.9.3.4 Özel Öğretim

Özel eğitimin dışında, kısaca paralı öğretim denilebilen özel öğretim alanında, 2004/05 akademik okul yılında özel öğretim veren 12 eğitim kurumu bulunmaktadır. Fakat lisans prosedürlerinin yerine getirilmesiyle özel öğretim kurumlarının sayısında sürekli artış olduğu Koro (2008a) tarafından ifade edilmiştir. Topsakal ve Koro (2007); ana okul, ilköğretim ve üst ortaöğretimi kapsamak üzere toplam 1107 öğrencinin, 2005 verilerine göre öğretim gördüklerini belirtmişlerdir.

2.10 Kosova Eğitim Sisteminde Yeni Müfredat- Temel Müfredat

Kosovada Eğitimde Reform yapıldıktan sonra sürekli dünyadaki gelişmeler ve değişimler takip edilmeye devam edilmiştir. Bu değişimler ve gelişimler kapsamında 2011 yılında Temel Müfredat başlığı altında yeni müfredat programı açıklanmıştır. Temel Müfredat günümüzde pilot projesi kapsamında deneme sürecinde bulunmaktadır. Temel Müfredat ile çalışmaya başlayan okulların görevleri ilk başta öğretmenlere bu konuda eğitim semineri vermek ve Temel Müfredat içindeki değişimin neler olduğunu açıklamaktır. Bu eğitimi almış öğretmenlerin sayısı her yıl artmaktadır. Öyle ki Temel Müfredat ve Genel Eğitim Sistemi

paralel olarak okullarda uygulanmaktadır. Her yıl birinci ve altıncı sınıflardan başlatılarak devam etmektedir. Bu yıl proje kapsamında uygulanan bu sürecin değerlendirilmesi yapılarak Temel Müfredatın tüm okullarda uygulamaya geçilip geçilmemesine karar verilecektir (EBTB, 2016: 1-11).

2.10.1 Temel Müfredat Çerçevesinin Rolü ve İşlevi

Müfredat çerçevesi uygulanması bir dizi belge ve önlemlerden oluşur. Bu belgeler iki ana bileşene ayrılır: Kavramsal bileşeni ki bu Kosova Müfredat Çerçevesinin kendisidir. Operasyonel bileşeni, öğrenci, öğretmen ve okulların açık beklentilerini ayarlayarak Müfredat Çerçevesi düzeyinde eğitim sisteminin uygulanmasını sağlayacak belgeleri içerir. Müfredat Çerçevesi Çalışma bileşeni Müfredat Çerçeve belgesi ve Kosova Cumhuriyeti üniversite öncesi eğitiminin bütün sistemini düzenler.

Müfredat Çerçevesi Çalışma bileşeni şunları sağlar: Üniversite öncesi eğitimi, Kosova Cumhuriyeti eğitim sürecine katılan tüm eğitim kurumlarının yükümlü oldukları hedefleri gerçekleştirme, Lise son sınıfına kadar tüm öğrenciler tarafından kabul edilmesi gereken temel yetkinlikleri, Kosova Cumhuriyeti'nde, formülasyonu ve Müfredat uygulanmasını yönlendirecek temel ilkeleri, - Müfredat reformu açısından örgün eğitim ve profil düzeyleri, Müfredatın alan ve öğrenim konuları; Müfredat dereceleri boyunca kapsamı,ve Müfredatın her basamağı boyunca her bir alan için tahsis edilen minimum zamanı, Fonksiyonu, içerik ve devlet Müfredat bütününü oluşturan çeşitli belgeler dahilinde ele alınması gereken temel konularına dahil belgelerin Müfredat hiyerarşisi, Türleri, zamanı ve devlet müfredatta tanımlanan öğrenme çıktılarının sistemine uygun olarak sınıf düzeyinde, okul, belediye ve devlet değerlendirme şekli, Devlet yeni malzemelerin tasarımı, Müfredatın öğrenme ve öğretmenin etkileri, Müfredat reformu uygulanmasında okulun rolü, Hazırlık aşamasının uygulanması, uygulama aşaması için gerekli tüm faaliyetleri ve zaman çizelgeleri gibi Müfredat Çerçevesi Planı uygulamasını teşkil etmektedir (EBTB, 2016: 1-11).

2.10.2 Temel Müfredat Hedefi

Müfredat Çerçevesi, Kosova vatandaşlarının XXI yüzyılın sorunlarına karşı koymayı,ve küresel iş gücü piyasasında aktif, rekabetçi yeni bilgi üretmeyi hedeflemektedir.

Üniversite Öncesi eğitimin hedefi Kosova'da eğitimin demokratik bir toplumun gerektirdiği gibi bilgi, beceri, tutum ve değerleri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu yapıcı farklılıklarla ve zorluklarla yüzleşmek kendi haklarını ve başkalarının haklarına saygı duymayı, aktif, sorumlu genç yurttaşlar olmayı sağlar. Kosova'da eğitim, kendi kişisel yaşamlarını karşılamak , Kosova toplumunun yapılaşma ve ferahına katkıda bulunmak için gençlere bağımsız gelişimi için koşullar oluşturur. Bu bağlamda, eğitim hedefleri şöyle sıralanmaktadır: Kişisel kimlik, ulusal, eyalet ve kültürel bağlarının yetiştirilmesi, Genel kültür ve sivil değerlerin tanıtımı, Kendimize, başkalarına, topluma ve çevreye karşı sorumluluk gelişimi, Yaşam için, farklı kültürel ve sosyal bağlamlarda iş için gelişme, Teknoloji kullanma ve girişimciliğin geliştirilmesi, Yaşam boyu öğrenme için eğitim (EBTB, 2016: 1-11).

Eğitim,öğrencilere yaşadıkları topluma ve milli geleneklerine anlayış geliştirme ve saygı duymayı sağlayacak,yaşadıkları daha geniş bölgenin aile geleneklerine saygı,kültürel miraslarının zenginleşmesinde katkıda bulunmasını sağlamaktadır. Öğrenciler farklı durumlarda ve yeni bağlamlarda kendi bilgi ve becerilerini aktif kullanmaları için yetiştirilecekler;bağımsız, eleştirel düşünce sorunları ve egzersiz becerileri belirlemek, çözmek için bireysel olarak diğerleri ile işbirliği içinde girişimde bulunmalarını sağlamaktadır.

Öğrencilerin kendileri ve çevreleri için sorumluluk geliştirme yönünde teşvik edilecek,kişisel eylemlerin sonuçlarının farkındalığı bağlamında, inisiyatif almak için sorumluluk ve değer farkındalığın bilincinde olacaklardır. Öğrenciler öz güven ve pozitif motivasyon ve haklarının kullanımını geliştirmek için teşvik edilecektir.Onlar fikirler, olaylar, kişiler ve kültürler açısından,farklılıklara karşı pozitif tutumu ve meraklarının geliştirilmesi için desteklenilecektir (EBTB, 2016: 1-11).

Eğitim öğrencilere Kosova toplumunun refah ve kalkınmasında ki potansiyelleri ile katkıda bulunmalarını sağlayacaktır,aynı zamanda onların bireysel bağımsızlığı ve kişisel olarak hayatlarını kurmaları sağlanacaktır. Genel eğitim hedefleri, öğretimin belirli sonuçlarına,öğrenme içeriğine entegre edilmiştir ve okulun günlük kültüründe olmalıdırlar.

Onların gerçekleştirilmesi Kosova Cumhuriyeti eğitim sürecine katılan tüm eğitim kurumları ve diğer aktörleri zorunlu kılmaktadır.

2.10.3 Öğrenmenin Temel Yetkinlikleri

Yeterlilikler uygulanabilir ve aktarılabilir bilgi, beceri ve tutumların entegre ve tutarlı bir sistemi dahil ederek, dijital çağda, serbest piyasa ekonomisi ve birbirine bağımlı bir dünyada bilgiye dayalı ilişkilerin zorlukları ile başa çıkmak için öğrencilere yardımcı olacaktır. Müfredat çerçevesi ile öngörülen yetkinlikleri üniversite öncesi genel hedeflerinden türemiştir ve öğretimin önemli sonuçlarını belirler, öğrencilerin bunlara sürdürebilir bir üniversite öncesi eğitim sistemi boyunca ulaşması gerekir. Kosova eğitim hedefleri doğrultusunda, Kosova Cumhuriyeti üniversite öncesi eğitimi için sağlanan temel yetkinlikler; iletişim ve ifade yetkileri, düşünme yetkileri, öğrenme yetkileri, yaşam iş ve çevre için yetkiler, kişisel yetki, sivil yetki şeklinde sıralanmıştır (EBTB, 2016: 1-11).

2.10.4 Temel Müfredat Nedir?

Temel Müfredat Ağustos 2011 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edilen, Kosova okullarına uygulanabilir, Kosova Müfredat Çerçevesi için yapılan bir belgedir. Bu belge ile hayatın farklı alanlarında yetkinlikleri belirlenen sonuçlar, öğrencilerin belirli zaman aralıklarında ve yaklaşımlarında, yöntemler, uygulamalara yön göstermektedir.

Kosovada eğitimin ilk seviyelerinde , okul öncesi ve ilköğretim sınıfları için temel müfredat, metodoloji, değerlendirme vb öğrenme, öğretme performansını yöneten temel belgedir. Bu belge, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen yasalar çerçevesinde Kosova Cumhuriyetindeki tüm eğitim-öğretim kurumları için zorunludur. Temel Müfredat (TM), Kosovaya dayalı müfredat çerçevesinde hazırlanmıştır (KMÇ). Temel Müfredatın amacı, genel sonuçları , temel öğrenme çıktılarını , öğretme ve öğrenmenin yanı sıra alanın lisans müfredatı için değerlendirme kriterleri metodolojik kurallarını kapsamaktır. Müfredat programı ayrıca öğrencilerin geliştirdiği ve kademe atlayıp diğer seviyelere ulaştığını açık bir şekilde bilgiyi, beceriyi, tutum ve değerlerin net biçimde açıklayan bir programdır (EBTB, 2016: 1-11).

Bu Müfredat çocuklar, öğretmenler, veliler ve geniş topluma adanmış, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının okullarda karşılanmasını sağlar. Müfredat bütün zorluklara rağmen öğrencilere eşit fırsat sağlayıp, katılım ve başarıları için fırsatlar sunar. Müfredat ayrıca öğrencilerin vatandaş olarak kendi rollerini ve sorumluluklarını derin bir anlayışla geliştirmelerine olanak sunar, onların farklı konularda ahlaki ve sosyal yaşam koşullarında başa çıkmalarına yardımcı olur.

2.10.5 Üniversite Öncesi Eğitim

UNESCO tarafından geliştirilen, eğitim sisteminin uluslararası sınıflandırılmasında, Kosovada ki örgün eğitim sistemi bu müfredatın bir parçası olarak görülmektedir.

Temel Müfredat Yapısındaki değişim okul öncesinde başlayarak lise düzeyine kadar devam etmektedir. Farklılığının görülebilmesi için Müfredat bölümlerinin gösterildiği çizelgeye bakmak gerekir.

Çizelge 2. Temel Müfredat Sınıflandırılması

Uluslararası Eğitim Sınıflandırma Sistemi (UESS)	Kosova'da Üniversite Öncesi Eğitimin Formal Seviyeleri	Müfredat Seviyeleri		Temel Müfredat
UESS 3	Yüksek orta öğrenim (X-XI sınıflar)	XII Sınıf	6.Müfredat Seviyesi Danışma ve Uzlaşma	X-XII sınıflar için yüksek orta öğrenimin temel müfredatı
		X-XI Sınıflar	5.Müfredat Seviyesi Temel ve mesleki genel gelişme	
UESS 2	Alt orta öğrenimi (VI-IX sınıflar)	VII-IX Sınıflar	4.Müfredat Seviyesi Takviye ve yönlendirme	VI-IX sınıflar için alt orta öğretimin temel müfredatı
		VI-VII Sınıflar	3.MüfredatSeviyesi Devamlı geliştirme ve yönlendirme	
UESS1	İlkokul Öğrenimi (I-V Sınıflar)	İlkokul Öğrenimi III-V Sınıflar	2.Müfredat Seviyesi Takviye ve öğrenme	Anaokul öğrenimi ve I-V Sınıfları için Temel Müfredat
		İlkokul I-II Sınıfları	1.Müfredat Seviyesi Temel Erişim	
UESS0	Okulöncesi Eğitim	Ana sınıf	Hazırlık Müfredat Seviyesi Erken yaş eğitimi	Okulöncesi Temel Müfredat
		0-5 Yaş		

Kaynak:Kosova Cumhuriyeti Üniversite Öncesi Eğitimin Müfredat Çerçevesi(EBTB, 2016).

2.10.6 Üniversite Öncesi Eğitimin İlkeleri

Temel Müfredat uygulanabilirliği ilkelerine dayalı örgün üniversite eğitimi ile her düzeyde uyum ve tutarlılık sağlanmasını gerektirir. İlkeler : Eşit kaliteli eğitime çocuk ve gençlerin dahil edilmesi, Eğitimin farklı dönemlerinde tüm öğrenciler tarafından kademeli ve kalıcı şekilde elde edilmesi ve beklenen öğrenme çıktılarının yetkilerin geliştirilmesi için yansıtılması, Eğitim öğrenciler için bilgilerle dolu, doğa ve insan yapımını yansıtan bağlantıların, dünyaya bağımlılığını teşvik ve entegre edip tutarlı bir biçimde öğrenmelerini sağlaması, Özerklik ve Temel Müfredat seçmeli, yıllık, parça müfredat tasarımını ve öğretme - öğrenme metodolojisini yansıtan okul uygulanması düzeyindeki esnekliği, Sorumluluk ve sürekli değerlendirme kültürünün oluşturulması yansıtılıp hesap verebilirlik, Müfredat gereklerine uygun olarak daha iyi temsil yönetiminin sorunlar ve çözümlerini belgelemek, Veri toplama, analiz yoluyla Müfredatın uygulanmasında ilerleme peşinde ve eğitim kalitesini yükseltmek amaçlıdır (EBTB, 2016: 1-11).

2.10.7 Temel Müfredat Alanları

Temel Müfredatın yetkilere dayanarak yedi alanı bulunmaktadır. Alanlar şöyle sıralanmaktadır: 1.Diller ve ifade, 2.Sanat, 3.Matematik, 4.Fen bilimleri, 5.Toplum ve çevre, 6.Sağlık ve sosyal yardımlaşma, 7.Hayat ve İş.

Eğitim seviyesindeki her derece ve eğitimdeki her alanın sonuçları Müfredat yetkilerini daha farklı kılıp formal seviyeye göre sınıflandırmasını ve yetki yapısını derecelendirmesini sağlamaktadır (EBTB, 2016: 1-11).

2.10.8 Üniversite Öncesi Eğitim için Genel Eğitim Planı

Temel Müfredat müfredat konuları ve eğitim sonuçları ile Temel Müfredat alanının veri derecesine ulaşmak için ders programlarının ders saat yüzdesi ve sayısını ifade etmek için gerekli asgari süreyi tanımlıdır. Yeni Müfredat Çerçevesine göre sağlanan değişiklikler kavramsal ve stratejik olacaktır. Eğitim sisteminde öğretim planları tasarlanmış EBTB tarafından

denetlenmiştir. EBTB tarafından hazırlanan Üniversite Öncesi Genel Ders Planı(genel ders fonu) çizelgede ayrıntılı bir şekilde gösterilmektedir:

Çizelge 3. Üniversite Öncesi Genel Ders Planı Yüzdeler Değerleri

Müfredat Alanları	UESS0		UESS 1	UESS 2		UESS 3	
	Sınıf Okulöncesi	Sınıf I-II	Sınıf III-V	Sınıf VI-VII	Sınıf VIII-IX	Sınıf (Genel) X,XI,XII	Sınıf (Mesleki) X,XI,XII
Dillerveİletişim	%33.33	%38.10	%33.33	%25.00	%26.67	%20.00	%15.63
Sanatlar	%11.11	%9.25	%8.33	%7.14	%6.67	%6.67	%3.13
Matematik	%22.2	%23.81	%20.83	%17.86	%13.33	%13.33	%9.38
Fen bilimleri	%5.56	%4.76	%8.33	%14.29	%16.67	%16.67	%6.25
Toplumve çevre	%5.56	%4.76	%8.33	%14.29	%13.33	%16.67	%6.25
Sağlık ve sos.y.	%11.11	%9.52	%8.33	%7.14	%6.67	%6.67	%6.25
Yaşam ve iş	%5.56	%4.76	%4.17	%7.14	%6.67	%6.67	%46.88
SeçmeliBölüml.	%5.56	%4.76	%8.33	%7.14	%10	%13.33	%6.25
Diğer etkinlikler							

Kaynak:Kosova Cumhuriyeti Üniversite Öncesi Eğitimin Müfredat Çerçevesi(EBTB, 2016).

Okul resmi düzeye ait eğitim planını hazırlarken, müfredatın alanı için üniversite öncesi, genel planının sürekliliğini dikkate almalıdır. Okullar, öğretmenler öğretim derslerini alanlara dağıtmadan önce, toplam haftalık ders fonlarının dağıtımını hakkında özgür bir şekilde karar verme fırsatına sahiptirler. Kosova Müfredat Çerçevesi ile öngörülen yetkinliklerin gelişiminde öğretim planının fonksiyonel olması amacıyla, öğretmenlerin bazı kriterleri göz önünde bulundurmaları gerekir: Bir Müfredat derecesinin her bir Müfredat alanı için öğretim planında verilen toplam yüzdeyi, Bir sınıf için haftalık ders sayısını, Öğrencinin bir müfredat derecesinde elde etmesi gereken müfredat alan öğrenme sonuçları, Müfredat derecesi öğrenme sonuçları, Öğrencilerin entelektüel ve psikofizik olanakları, Öğrencilerin deneyimleri ve önhazırlıkları, Okulun gerekli duyduğu diğer kriterler (örneğin: sonuçların elde edilmesi için, ek derslerin tutulması veya okulun belirlediği diğer çalışma şekilleri).

Öğretim plan uygulanması ve ders fonunun belirlenmesinde yenilikçi ve esnek şekillerde dikkate alınacaktır. Dikkate alınacak yenilikçi ve esnek şekiller şöyle sıralanmaktadır: Blok öğretimi (örneğin: bir sömestr için titiz sıra gerektirmeyen dersler için kesintili öğrenme yapılabilir), Blok öğretimi (kesintisiz bir şekilde belirli bir faaliyetin geliştirilmesi için zaman gerektiğinde veya okulun faaliyet gösterdiği bir öğretim alanının çalışma ziyareti sırasında), Hafta içi blok dersler, inter aktif pedagojilerin kullanımı için (örneğin: 80-90 dakikalık derslerin 40-45 dakika yapılması), Meslek okullarında ki pratik eğitim ve öğretim için blok öğretim ders fonu. Okullar öğrencilerin ihtiyaçları bağlam ve çıkarları ile eşleşen okul bazında, öğretim pogramlarının hazırlanması için destek olarak esnek ve yenilikçi bir şekilde öğretim ve öğrenme zamanının kullanımı için, veliler ve diğerleriyle işbirliği içinde karar vermeleri gerekir (EBTB,2016: 88-92).

2.11 İlgili Çalışmalar

Bu bölümde, ailelerin eğitime katılım düzeyi üzerine yurtiçi yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.11.1 Yurtiçi (Türkiye’de) Yapılan Çalışmalar

Şaban (2011) “İlköğretim Okullarında Velilerin Eğitime Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türleri” isimli çalışmasında çocukları ilköğretim okullarına devam etmekte olan velilerin eğitime katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tarama modeline uygun olarak düzenlenen araştırmanın örneklemini İstanbul iline bağlı Kadıköy, Üsküdar ve Ümraniye ilçelerindeki 3 özel ve 3 devlet okulunda öğrencisi bulunan 740 veli oluşturmaktadır.

Araştırma sonucunda, velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri yüksek olarak belirlenmiş ve veliler en çok ebeveynlik, iletişim kurma ve evde öğrenme katılım türlerini tercih ettiklerini göstermektedir. Bunun yanında, ailelerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri çocuklarının devam ettiği okulun türüne göre bir farklılık göstermemektedir. Diğer taraftan; çocuklarının sınıf seviyesi yüksek olan veliler çocuklarının sınıf seviyesi düşük olan velilere

göre, üniversite mezunu olan veliler ilköğretim okulu mezunu olan velilere göre, bir çocuğa sahip olan veliler birden fazla çocuğa sahip olan velilere göre, genç yaştaki veliler orta yaştaki velilere göre, anneler babalara göre çocuklarının eğitimine daha fazla katıldığı görülmektedir.

Eğmez Köksal (2008) “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı (Kocaeli’nde Beş Anaokulunda Yapılan Araştırma)” isimli çalışmasında okulöncesi eğitim kurumlarında ailelerin eğitime katılımının ne ölçüde gerçekleştirilebildiğini araştırmıştır. Araştırma 2006 -2007 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Kocaeli il Merkezinde beş anaokulunda öğretmen olarak çalışan 25 kişi ve bu okullarda eğitim alan 5-6 yaş arasında 250 çocuğun ailesinin katkıları ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda okulöncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı etkinliklerinin tam anlamıyla gerçekleştirilemediği öğretmen ve ailelerin konu ile ilgili açıklamalarında farklılık olduğu görülmüştür. Ailelerin okul ile sıkı bir işbirliği içerisinde olmadıkları ve eğitim sisteminden kaynaklanan problemlerinde çözümlere ulaştırılması gerektiğinin sonucuna varılmıştır.

Ertem (2015) “Velilerin Okul İklimi Algısı ve Onların Okulda Katılımı Arasındaki İlişki” isimli araştırmasında velilerin okul iklimi algısı ve veli katılımı arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışmıştır. Araştırma deseni olarak nicel bir araştırma türü olan ilişkisel tarama bu ilişkiyi incelemek için kullanılmıştır. Örneklem, Ankara’nın merkez ilçeleri olan Çankaya, Yenimahalle, Altındağ ve Keçiören’deki velilerden oluşmaktadır. Çalışma sonuçları velilerin okul iklimi algısı ve onların okulda katılımı arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Velilerin akademik iklim, güvenlik ve sosyal iklim algıları veli katılımı ile veli katılımının ebeveynlik, karar verme, okul etkileşimi ve evde öğrenme alt boyutlarını yordandığı görülmüştür. Okul ve aile arasındaki bağı kuvvetlendirmek için tüm okul paydaşları birlikte çalışması gerektiği belirlenmiştir.

Özışıklı (2008) “Boğaziçi Üniversitesi Okul Öncesi Eğitim Merkezinde Bir Aile Katılımı Çalışması” isimli çalışmasında çocukları Boğaziçi Üniversitesi Okul Öncesi Eğitim Merkezi’ne kayıtlı anne-babaların aile katılımına yönelik görüşlerini, katılımında yaşadıkları engelleri ve uygulamaya dair önerilerinin ortaya çıkarılmayı amaçlamıştır. Bu çalışma için nitel ve nicel yöntem bilimsel yaklaşımlar birarada kullanılmış. 15 anne-baba görüşmelere, 143 anne-baba ise tarama çalışmasına katılmıştır. Aile katılımı konusunu incelemek için Joyce Epstein’in ‘çocuk

yetiştirme, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme, toplumla işbirliği' kategorilerinden oluşan aile katılımı sınıflandırması ölçeği temel alınmıştır.

Çalışmanın sonunda; anne-babaların merkezin kendi anne-babalık bilgi ve becerilerine katkı sağladığı görüşünde oldukları, geliştirilmesi gereken yanları olduğundan söz etmiş olsalar da kendileriyle öğretmenler, idare ve diğer veliler arasında olan iletişime dair olumlu görüş sahibi oldukları, gönüllülük konusunda çoğunun merkez tarafından yönlendirilir ve motive edilirlse çeşitli yollarla gönüllü olmaya istekli oldukları bulunmuştur. Bunların yanında, aileler için ilgi çekici bir alan olan ''evde öğrenme'' konusunda, anne-babalar merkez tarafından kendilerini bu konuda destekleyecek her tür girişimi memnuniyetle karşılayacaklarını bildirmişlerdir. Anne-babaların merkez yönetiminin karar alma süreçlerine katılması ile ilgili hemen hemen tüm anne-babalar merkez yönetiminde veli temsilci grupları yoluyla söz haklarının olması gerektiğini savunmuşlardır. Son olarak, 'toplumla işbirliği' anlamında, anne-babaların çoğu, merkezin kendilerini psikolojik danışmanlık hizmetleri, sağlık hizmetleri, kültürel etkinlikler, eğitim etkinlikleri gibi dış kaynaklar hakkında bilgilendirmesi ihtiyacında olduklarını ifade etmişlerdir.

Argon, Kıyıcı (2012) "İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılmalarına Yönelik Öğretmen Görüşleri" adlı çalışmasında ilköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımına yönelik öğretmen görüşlerini belirleyebilmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 2009-2010 eğitim öğretim yılında Kayseri ili İncesu merkezinde bulunan 10 ilköğretim okulunda görev yapan 75 sınıf ve 75 branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmış, veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir.

Araştırmada sonucunda şu sonuçlar elde edilmiştir: Ailenin eğitime katılımı öğrencinin gelişimi ve akademik başarısını artırırken, katılım düzeyi istenen düzeyde değildir. Bu durum öğretmenin performansını ve motivasyonu olumsuz etkileyip öğrencilerde davranış bozuklukları, disiplin sorunları, akademik başarısızlık, isteksizlik, yalnızlık ve güvensizlik gibi sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Ailelerin eğitim sürecine katılımını engelleyen unsurlar eğitim, kültür, ekonomik düzeylerinin düşük olması, yoğun iş temposu, aile içi sorunlar vb. nedenlerdir. Ailelerin eğitim sürecine katılmalarına arttırmak için toplantı, konferans vb. etkinlikler ile ev ziyaretleri ve aileyi içine alan eğitsel-soysal faaliyetler düzenlenmelidir.

Erdener (2014) “Ailenin Eğitime Katılımını Engelleyen ve Destekleyen Faktörler” adlı çalışmasında ailenin eğitime katılımını engelleyen ve destekleyen faktörleri belirleyebilmeye çalışmıştır. Çalışmada, Konya ilinin üç farklı kırsal bölgesinde yaşayan ailelerin eğitime katılımlarını pozitif ve negative olarak etkileyen etkenleri belirlemek amaçlı nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Toplamda 578 veli açık uçlu soruları cevaplandırmıştır. Düşük gelir düzeyi ailelerin eğitime katılımını etkileyen en önemli faktör olarak belirlenmiştir. Bundan başka ailelerin eğitim seviyeleri, öğretmen ve yönetici davranışları, eğitim politikaları, okul aktiviteleri, okul - aile birliği ailelerin bu süreçte katılımını engelleyen ve destekleyen diğer faktörlerdir.

Çiftçi ve Bal (2015) “Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Katılım Düzeyi ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmasında ortaokul öğrencilerinin anne-baba katılım düzeyi ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiş ve anne-baba katılım düzeyinin ebeveynin cinsiyetine, yaşına, eğitim durumuna, ailenin sosyo-ekonomik düzeyine, öğrencinin cinsiyetine ve sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 265’i kız, 227’si erkek olmak üzere toplam 492 ortaokul öğrencisi ve bunların anne-babaları oluşturmuştur. Ebeveynlerin anne-baba katılım düzeylerini ölçmek amacıyla “Aile Katılım Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda anne-baba katılım düzeyinin ebeveynlerin cinsiyetine ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin anne-baba katılım düzeyi ile akademik başarıları arasında anlamlı pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Anne-baba katılım düzeyi arttıkça akademik başarı da artmaktadır sonucuna ulaşılmıştır.

Erdoğan, Demirkasımoğlu (2010) “Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri” isimli çalışmasında öğretmen ve yöneticilerin, ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin görüşlerinin belirlemesini amaçlamıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, Ankara’daki kamu ilköğretim okullarında görev yapan 10 öğretmen ile 10 yöneticiden oluşmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmen ve yöneticilerin ailelerin eğitim sürecine katılımının gereği konusunda hemfikir olduğu, ancak çoğunun uygulamada aynı hassasiyeti gösteremediği anlaşılmaktadır. Ailelerin çoğunun eğitim sürecine katılım konusunda isteksiz ve pasif olduğu

görülmektedir. Katılım ise çoğunlukla ailenin okula gelip bilgi alışverişi yapması, öğretmenlerin tavsiyelerini alması, çağrıldığında toplantılara katılması gibi etkinliklerle sınırlıdır. Ailelerin sürece katılımının engelleri arasında ilk başta ailelerin ve eğitimcilerin olumsuz tavırları yer almaktadır. Okullarda aile katılımını engelleyen etkenlerin giderilmesine veya katılımı artırmaya yönelik çalışmaların yeterince yapılmadığı anlaşılmaktadır.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırma yöntemini açıklayıcı bilgilere ve bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, verilerin toplanması ile ilgili yapılan çalışmalar, verilerin analizi ve araştırmada kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma genel tarama modellerinden betimsel tarama modelindedir. Karasar'ın (2002) da belirttiği gibi betimsel tarama modeli, bir konudaki mevcut durumu araştırmak ve belirlemektir. Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir. Tarama araştırmasının önemli bir avantajı, oldukça çok bireyden oluşan örneklemde elde edilen birçok bilgiyi bize sunmasıdır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014).

Tarama modelleri geçmişte ya da şu anda olan bir durumu var olduğu biçimde betimlemeyi amaçlamaktadır. Karasar'ın (2002) da belirttiği gibi araştırmaya konu olan nesne, birey veya olay kendi şartları içinde, var olduğu şekilde tanımlamaya çalışılır. Tarama modellerinden genel tarama modeli ile çok sayıda elemandan oluşan evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da evrenden alınacak bir örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleridir.

Araştırma Kosova – Prizren şehrinde ailelerin eğitime katılım düzeyinin, öğretmen ve veli görüşlerine göre belirlemek amacıyla tasarlanmış betimsel bir çalışmadır. Araştırma bulguları literatür taraması ve ölçeğinin uygulanması sonucu elde edilen verilere dayanılarak oluşturulmuştur.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kosova da bulunan devlet ilkokul ve ortaokul kademelerinde görev yapan öğretmenler ve bu okullarda okuyan öğrenci velileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2015-2016 öğretim yılında Prizren okullarında rastgele seçilen Türkçe, Arnavutça ve Boşnakça eğitim veren 300 öğretmen ile Anadili Türkçe, Arnavutça ve Boşnakça olan toplam 105 veli oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Çizelge 4. Evren Örneklem Dağılımı

		Evren	Örneklem
Eğitim diline göre Öğretmen	Türkçe	100	100
	Boşnakça	100	100
	Arnavutça	1753	100
Anadile göre Veli	Türkçe	1492	35
	Boşnakça	2566	35
	Arnavutça	27.480	35

Kaynak: EBTB Prizren Eğitim Müdürlüğü, (2017).

Türkçe ve Boşnakça eğitim veren öğretmenlerin evren sayısı sınırlı olduğu için örnekleme yöntemine gidilmemiş, evrendeki tüm öğretmenler örnekleme alınmıştır. Arnavutça eğitim veren öğretmenlerin ise sayısı çok fazla olduğundan örnekleme yöntemine gidilmiştir.

Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça eğitim alan öğrenci velilerinin sayıları çok fazla olduğundan örnekleme yöntemine gidilmiştir. Evren; her bir evren birimi bir ve yalnız bir tabakaya ait olacak ve hiçbir evren birimi açıkta kalmayacak; tabaka içi değişim olabildiğince küçük (homojen), tabakalar arası değişim oldukça büyük (heterojen) kalacak şekilde alt gruplara bölünerek örneklemin her bir tabakadan ayrı ayrı ve birbirinden bağımsız olarak çekildiği örnekleme yöntemine tabakalı örnekleme (stratified sampling) adı verilir (Çingü, 1994).

Tabakalı örnekleme, evrendeki alt grupların belirlenip bunların evren büyüklüğü içindeki oranlarıyla örneklemede temsil edilmelerini sağlamayı amaçlayan bir örnekleme yöntemidir. Tabakalı örnekleme için ilk olarak araştırmanın problem üzerinde etkili olabileceği düşünülen bir

faktöre göre evren içinde homojen alt grupların belirlenmesi gerekir. Her bir alt grup bir tabaka olarak kabul edilir. Bazı çalışmalarda kontrol edilmesi gereken iki veya daha fazla faktör olabilir. Bu durumda tabaka sayısının artacağı muhakkaktır. Daha sonra her bir tabaka, alt evren için liste oluşturulur. Bu aşamayı, her bir tabaka için belirlenen örneklem büyüklüğü kadar birimin ayrı ayrı seçimi işlemi izler. Bu aşama, her bir tabaka için basit seçkisiz örnekleme yönteminin uygulanmasıdır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014).

3.3 Veri Toplama Teknikleri

Bu çalışmada literatür taraması yapılmış, alanla ilgili çok sayıda yüksek lisans ve doktora tezi, akademik makale ve kitaplardan yararlanılmıştır. Araştırma için yeterli altyapı kurulduktan sonra, verilere ulaşmada likert tipi ölçek kullanılmıştır. Araştırma için gerekli izin alındıktan sonra ölçek çoğaltılarak uygulama yapabilmek için 2015-2016 eğitim bahar yarıyılında araştırmaya dahil edilen ilkokul ve ortaokullara araştırmacı tarafından gidilmiş, öğretmen ve velilere anketler dağıtılarak araştırmanın amacı ve dikkat edilmesi gereken hususları belirten kısa bir açıklama yapılmıştır. Gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra çalışmaya dahil edilen öğretmen ve veliler tarafından doldurulan ölçekler araştırmacı tarafından değerlendirmeye alınmıştır.

Ölçekler veli ve öğretmen olmak üzere iki ayrı ölçekten oluşmuştur. Ölçekler veli ve öğretmenlere uygulanmıştır. Veri toplama aracımız iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde de araştırmanın amacını yerine getirebilmesi için, ölçek alt boyutları ve hazırlanan sorulardan oluşmuştur. Kişisel bilgi formunda veli ölçeğinde, velilerin kendileriyle ilgili; yakınlık derecesi, çocuk durumu, çalışma durumu, çalışma şekli, yaş, eğitim seviyesi, gelir durumu, anadili ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Kişisel bilgi formunda öğretmen ölçeğinde, öğretmenlerimizin kendileriyle ilgili; öğretim dili, cinsiyet, branş, yaş, mesleki kıdem, görev yapılan eğitim kademesi, eğitim düzeyi ile ilgili sorulara yer verilmiştir.

İkinci bölümde velilere ve öğretmenlere uygulamak üzere 47 madde ve ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme alt boyutlarından oluşan Ailenin Eğitime Katılım Ölçeği Joyce Epstein Ölçeği kullanılmıştır. Epstein (2009) den izin alarak Türkçeye uyarlanması Erdener (2016) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin güvenirlik değeri $R=.968$ ve alt boyut güvenirlik değerleri ebeveynlik alt boyutunda $R=.841$, iletişim kurma alt boyutunda $R=$

.880, gönüllülük alt boyutunda $R= 0.890$, evde öğrenme alt boyutunda $R= .898$, karar verme alt boyutunda $R= .891$ olarak gösterilmektedir.

Bu araştırmada öğretmen ölçeğinin güvenilirlik değerleri ebeveynlik alt boyutunda $R= .85$, iletişim kurma alt boyutunda $R=.91$, gönüllülük alt boyutunda $R=.90$, evde öğrenme alt boyutunda $R=.92$, karar verme alt boyutunda $R=.92$ ve toplamda $R=.97$ olarak bulunmuştur. Veli ölçeğinin güvenilirlik değerleri ise ebeveynlik alt boyutunda $R=.86$, iletişim kurma alt boyutunda $R=.92$, gönüllülük alt boyutunda $R=.93$, evde öğrenme alt boyutunda $R=.93$, karar verme alt boyutunda $R=.94$ ve toplamda $R=.97$ olarak belirlenmiştir. Ölçeğin kişisel bilgiler bölümü yeniden düzenlenerek Türkçe eğitim veren öğretmenlere uygunlandı.

Boşnakça eğitim veren öğretmenlere; Türkçe- Boşnakça dillerinde çeviri uzmanına Türkçeden Boşnakçaya çevirisi yaptırıldı. Elde edilen çeviri bir başka uzman tarafından tekrar Türkçeye çevrildi. Bu çevirinin orjinal Türkçe formatıyla %97 oranında benzerlik gösterdiği gözlemlendi ve tez verisinin toplanmasında kullanılmasına karar verildi.

Arnavutça veren öğretmenlere Türkçe-Arnavutça dillerinde çeviri uzmanına Türkçeden Arnavutçaya çevirisi yaptırıldı. Elde edilen çeviri bir başka uzman tarafından Arnavutçadan Türkçeye çevrildi. Bu çevirinin orjinal Türkçe formatıyla %95 oranında benzerlik gösterdiği anlaşıldı. Bu aşamadan sonra farklı okullardan seçilen Arnavutça eğitim veren 96 öğretmene uygulandı ve ölçeğin güvenilirlik değeri $R=.962$ bulundu ve tez verileri için kullanılabilmesine karar verildi.

Benzer şekilde Boşnakça formattaki ölçek farklı okullardan seçilen ve Boşnakça eğitim veren 98 öğretmene uygulandı ve ölçeğin güvenilirlik değerinin $R=.981$ olduğu ve tez verilerinin toplanmasında kullanılabilmesine karar verildi. Erdener (2016) tarafından Türkçeye çevrilen ölçeğin kişisel bilgiler bölümü yeniden düzenlenerek Türkçe eğitim gören öğrenci velilerine uygulandı.

Erdener (2016) tarafından Türkçeye çevrilen ölçeğin kişisel bilgiler bölümü yeniden düzenlendi. Ölçeğin orjinal Türkçe formatı Türkçe-Arnavutça çeviri uzmanı tarafından Arnavutçaya çevrildi. Bu çeviri bir başka çeviri uzmanı tarafından tekrar Arnavutçadan Türkçeye çevrildi. Orjinal Türkçe formatla Arnavutçadan Türkçeye çevrilen formatın benzerlik oranının

%98 olduğu görüldü. Bu format rastgele seçilen 30 veliye uygulandı. Ölçeğin güvenilirlik değerinin R=.976 olduğu ve tez verileri için kullanılmasının uygun olduğuna karar verildi.

Erdener (2016) tarafından Türkçeye çevirilen anketin kişisel bilgiler bölümü yeniden düzenlendi. Anketin orjinal Türkçe formatı Türkçe-Boşnakça çeviri uzmanı tarafından Boşnakçaya çevrildi. Bu çeviri bir başka çeviri uzmanı tarafından tekrar Boşnakçadan Türkçeye çevrildi. Orjinal Türkçe formatla Boşnakçadan Türkçeye çevrilen formatın benzerlik oranının %95 olduğu görüldü. Bu format rastgele seçilen 30 veliye uygulandı. Ölçeğin güvenilirlik değerinin R=%98 olduğu ve tez verileri için kullanılmasının uygun olduğuna karar verildi.

Bu araştırmada Beşli Likert Derecelendirme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek (5) Her zaman, (4) Sık sık, (3) Ara sıra, (2) Nadiren, (1) Hiçbir zaman yönünde en olumsuzdan en olumlu seçeneğe doğru artan bir biçimde puanlanmıştır. Ölçekte her bir maddeye verilen yanıt kodları bu derecelere uygun olarak olumsuzdan olumluya doğru 1.00-5.00 arasında değişmektedir. Ölçme aracında yer alan aralıkların eşit olduğu varsayımından hareket ederek ($n-1/n$) $5-1/5= 0.80$ olarak aralık değeri bulunmuş ve buna göre seçeneklere ait alt ve üst sınırlar belirlenmiştir. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken aralıklar 1.00-1.80 “çok düşük”, 1.81-2.60 “Düşük” , 2.61-3.40 “Orta”, 3.41- 4.20 “ Yüksek”, 4.21-5.00 “ Çok Yüksek “ olarak değerlendirilmiştir.

Veri toplama aracında ki her bir maddeye ilişkin derecelendirme sınırları ve düzeyleri Çizelge-5’te yer almaktadır. Ölçeğin derecelendirilmesinde çizelge 5’teki aralık değerleri kullanılmıştır.

Çizelge 5 Öğretmen ve Veli Ölçeği Puanlama Sınırları

Değerlendirme Oranı	Alt ve üst sınırlar	
(1) Hiçbir zaman	1.00-1.80	Çok Düşük
(2) Nadiren	1.81-2.60	Düşük
(3) Ara sıra	2.61-3.40	Orta
(4) Sık sık	3.41-4.20	Yüksek
(5) Her zaman	4.21-5.00	Çok Yüksek

Genel güvenilirlik analizi yapıldığında öğretmen ölçeğinde güvenilirlik Cronbach Alpha katsayısını .970 olarak, veli ölçeğinde ise güvenilirlik Cronbach Alpha katsayısını .977 olarak hesaplamıştır.

3.4 Verilerin Analizi

Toplanan verilerin çözümlenmesinde SPSS programı kullanılmıştır. Veriler analiz edilirken kişisel veriler için frekans, yüzde, bağımsız değişkenlerinden ikili olanlar için t-test, ikiden fazla değişkenler için one way anova analizleri yapılmıştır. Araştırma kapsamında ölçeğin uygulanmasında elde edilen veriler aşağıdaki gibi çözümlenmiştir:

1. Araştırmaya dahil edilen velilerin ve öğretmenlerin demografik verileri için frekans ve yüzde analizi uygulanmıştır.
2. Veli görüşlerine göre; yakınlık derecesi, çocuk durumu, çalışma durumu, çalışma şekli, yaş, eğitim seviyesi, gelir durumu ve anadili değişkenlerine bağlı olarak ailelerin eğitime katılımına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma alınmıştır.
3. Öğretmen görüşlerine göre; öğretim dili, cinsiyet, branş, yaş, mesleki kıdem, görev yapılan eğitim kademesi ve eğitim düzeyi değişkenlerine bağlı olarak ailelerin eğitime katılımına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma alınmıştır.
4. Veli görüşlerine göre; ölçeğin ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme ve karar verme alt boyutlarında yakınlık derecesi değişkenine bağlı olarak anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için t-testi yapılmıştır.
5. Öğretmen görüşlerine göre; ölçeğin ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme ve karar verme alt boyutlarında okul düzeyi ve cinsiyet değişkenlerine bağlı olarak anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için t-testi yapılmıştır.
6. Veli görüşlerine göre; ölçeğin ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme ve karar verme alt boyutlarında çocuk durumu, çalışma durumu, çalışma şekli, yaş, eğitim seviyesi, gelir durumu ve anadili değişkenlerine bağlı olarak anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (One Way Anova) yapılmıştır.
7. Öğretmen görüşlerine göre; ölçeğin ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme ve karar verme alt boyutlarının öğretim dili, branş, yaş, mesleki kıdem ve

eğitim d¼zeyi değişkenlerine bağlı olarak anlamlı farlılığın olup olmadığını belirlemek için tek yönl¼ varyans analizi (One Way Anova) yapılmıştır.

8. Yapılan faktör analizinde hem öğretmen hem veli ölçeğinde altıncı faktörde varyansın 70.286'sının açıklandığı belirlenmiştir.
9. Ölçme araçlarına ilişkin normallik testi analizi sonucunda çarpıklık ve basıklık değerlerine bakıldı. Ailenin eğitime katılımı ölçeğinin öğretmen versiyonu çarpıklık (-,747/,141) ve basıklık değerleri (-,121/,281) ile veli versiyonunun çarpıklık (-,453/,236) ve basıklık (-,664/,467) değerleri -1 ile +1 arasında olduğundan normal dağılım gösterdiğine karar verildi ve parametrik testler uygulandı.

Çizelge 6. Veri toplama araçlarının güvenilirlik değerleri

		Orijinalinde	Bu araştırmada
Öğretmen Ölçeği	Ebeveynlik	.841	.85
	İletişim kurma	.880	.91
	Gönüll¼lük	.890	.90
	Evde öğrenme	.898	.92
	Karar verme	.891	.92
	Toplam	.968	.97
Veli Ölçeği	Ebeveynlik		.86
	İletişim kurma		.92
	Gönüll¼lük		.93
	Evde öğrenme		.93
	Karar verme		.94
	Toplam		.97

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde; araştırma probleminin çözümü için araştırmaya dahil edilen ilkokul ve ortaokullarda öğrenim gören öğrenci velilerinden ve bu okullarda eğitim veren öğretmenlerden ölçek yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgular aritmetik ortalama, t-testi, tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova) ve faktör analizi gibi istatistiksel değerleri içeren tablolarla sunulmuş ve tabloların yorumu yapılmıştır.

4.1 Velilerin Demografik Verilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan velilerin yakınlık derecesi, çocuk durumu, çalışma durumu, çalışma şekli, yaş, eğitim seviyesi, gelir durumu ve anadili değişkenlerine ait frekans ve yüzde dağılımları tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 4.1 Velilerin Yakınlık Derecesine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Yakınlık Derecesi	f	%
Annesi	57	54.3
Babası	48	45.7
Toplam	105	100

Tablo 4.1’ de görüldüğü gibi 105 velinin %54.3’ü anne, %45.7’sinin baba olduğu tespit edilmiştir. Buna göre çocuklarıyla ilgilenen velilerin daha çok anneler olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.2 Velilerin Çocuk Durumuna Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Çocuk cinsiyeti ve sayısı 1=Kız 2=Erkek	f	%
1	15	14.3
2	14	13.3
11	8	7.6
12	24	22.9
22	10	9.5
111	4	3.8
112	5	4.8
122	17	16.2
222	2	1.9
1112	1	1.0
1122	2	1.9
1222	1	1.0
2222	1	1.0
11222	1	1.0
Toplam	105	100

Tablo 4.2'deki bilgilere göre 105 velinin arasından bir kız ve bir erkek çocuğu olan ailelerin sayısı en fazladır. Çocuk sayısı artıkça aile sayısında azalma görölmektedir. Bir kız ve bir erkek çocuğu olan ailelerin sayısı % 22.9'u gösterirken, iki kız ve üç erkek çocuğu olan beş çocuklu ailenin sayısı %1.0 göstermektedir. Buna göre en yüksek oranda bir kız bir erkek çocuklu aileler olduğu, diğer bir dikkat çeken bir durumun da 1 ya da 2 çocuklu ailelerin toplamdaki oranının yaklaşık üçtebir olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.3 Velilerin Çalışma Durumuna Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Çalışma Durumu	f	%
Çalışmayan	16	15.2
Çalışan	89	84.2
Toplam	105	100

Tablo 4.3'teki verilere göre 105 velinin %15.2'sinin çalışmadığı, %84.2'nin de çalıştığı görülmektedir. Buna göre velilerin çok büyük çoğunluğunun çalışanlar olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.4 Velilerin Çalışma Şekline Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Çalışma Şekli	f	%
Çalışmıyor	16	15.2
Devlet	52	49.2
Özel	37	35.2
Toplam	105	100

Tablo 4.4' teki verilere göre 105 velinin %15.2'nin çalışmadığı, %49.2'nin devlet kurumunda ve %35.2'nin özel kurumlarda çalıştığı tespit edilmiştir. Buna göre özel ve devlet kurumlarında çalışan velilerin sayısı çalışmayan velilerin sayısından daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.5 Velilerin Yaşına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Yaş	f	%
20-29	11	10.5
30-39	33	31.5
40-49	49	46.7
50 yaş ve üzeri	12	11.4
Toplam	105	100

Tablo 4.5’ te görüldüğü gibi 105 velinin %10.5’nin 20-29 yaş aralığında, %31.4 ‘ün 30-39 yaş aralığında, %46.7’nin 40-49 yaş aralığında ve %11.4’ün 50 yaş ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Buna göre örneklem dağılımını daha çok 40 ile 49 yaş aralığındaki veliler oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.6 Velilerin Eğitim Seviyesine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Eğitim Seviyesi	f	%
İlkokul	14	13.3
Ortaokul	39	37.1
İki yıllık üniversite	14	13.3
Dört yıllık üniversit	29	27.6
Lisans üstü	9	8.6
Toplam	105	100

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi 105 velinin %13.3’nü ilkokul, %37.1’ni ortaokul, %13.3’nü iki yıllık üniversite, %27.6’nı dört yıllık üniversite ve %8.6’nı lisanüstü mezunu olduğu tespit edilmiştir. Bu verilere dayanarak üniversite mezunları sayısının %52.0 olarak görüldüğü, orta okul mezunu velilerin sayısında ilk okul mezunu velilerine göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 4.7 Velilerin Gelir Düzeyine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Gelir Düzeyi	f	%
200-500 €/yıl	3	2.9
500-1000 €/yıl	14	16.2
1000-2000 €/yıl	58	55.2
2000 €/yıl ve üzeri	30	28.6
Toplam	105	100

Tablo 4.7 incelendiğinde 105 velinin %2.9'nun 200-500 € arasında, %16.2'nin 500-1000 €/yıl arasında, %55.2'nin 1000-2000 €/yıl arasında ve % 28.6'nın 2000 €/yıl ve üzeri gelir düzeyinin olduğu anlaşılmıştır. Bütün bu bilgiler kapsamında velilerin işsizlik oranının, çalışan velilere göre daha düşük olduğunu ve gelirin 500 €/yıl dan yukarı olan aileler sayısının %90.0'ı göstermektedir. Sadece 3 kişinin gelir düzeyinin 500€' dan az olması ve 102 veli gelirin de 500 € 'dan fazla olması işsizlik oranın yüksek olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.8 Velilerin Anadiline Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Anadili	f	%
Türkçe	35	33.3
Boşnakça	35	33.3
Arnavutça	35	33.3
Toplam	105	100

Tablo 4.8 incelendiğinde 105 velinin anadili bakımından % 33.3Türkçe, % 33.3 Boşnakça ve % 33.3Arnavutça konuşan ailelerden oluştuğu olduğu görülmektedir.

4.2 Öğretmenlerin Demografik Verilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim dili, cinsiyet, branş, yaş, mesleki kıdem, görev yapılan eğitim kademesi, eğitim düzeyi değişkenlerine ait frekans ve yüzde dağılımları tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 4.9 Öğretmenlerin Öğretim Diline Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Öğretim Dili	f	%
Türkçe	100	33.3
Boşnakça	100	33.3
Arnavutça	100	33.3
Toplam	300	100

Tablo 4.9 incelendiğinde 300 öğretmenin % 33.3' ü Türkçe , % 33.3'ü Boşnakça ve % 33.3'ü Arnavutça dilinde eğitim vermektedir.

Tablo 4.10 Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	189	63.0
Erkek	111	37.0
Toplam	300	100

Tablo 4.10' a göre 300 öğretmenin %63'ü kadın, %37'i erkek olduğu anlaşılmıştır. Buna göre kadınların sayısının daha fazla olması öğretmenlik mesleğinin da çok bayanlar tarafından tercih edildiğini göstermektedir.

Tablo 4.11 Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Frakans ve Yüzde Dağılımı

Branş	f	%
Sayısal bilimler	73	24.3
Sosyal bilimler	181	60.3
Dil	27	9.0
Spor ve teknik	19	6.3
Toplam	300	100

Tablo 4.11'e göre sosyal bilimler ve sayısal bilimlerde öğrenim veren öğretmenlerin sayısının dil, spor ve teknik bilimlerine nazaran daha fazla olduğu görülmektedir. Sayısal ve sözel bilimlerin yüzdeler toplamı %84.6'ı olması, daha fazla tercih edilen öğretmenlik alanlarının sayısal ve sözel olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.12 Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Yaş	f	%
20-29	38	12.7
30-39	92	30.7
40-49	97	32.3
50 ve üzeri	73	24.3
Toplam	300	100

Tablo 4.12' e göre 300 öğretmenden %12.7'i 20-29 yaş aralığında, 92'si %30.7'i 30-39 yaş aralığında, %32.3'ü 40-49 yaş aralığında ve %24.3'ü 50 yaş ve üzeri yaş aralığında olduğu görülmüştür. Buna göre öğretmenlerin çoğunun 30 yaş ve üzeri olduğunu ve öğretmenlerin daha yaşlı kadrodan oluştuğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.13 Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Mesleki Kıdem	f	%
1-5 yılları aralığında	51	17.0
6-10 yılları aralığında	72	24.0
11-15 yılları aralığında	46	15.3
16-20 yılları aralığında	54	18.0
21 yıl ve üzeri	77	25.7
Toplam	300	100

Tablo 4.13'e göre en fazla yüzdeler oranı olan mesleki kıdem 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlerden oluşmaktadır. Buna göre mesleğinde tecrübeli, uzun yıllar eğitime katkısı olan öğretmenlerin var olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.14 Öğretmenlerin Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Eğitim Kademesi	f	%
İlkokul	222	74.0
Ortaokul	78	26.0
Toplam	300	100

Tablo 4.14'e göre öğretmenlerin % 74'ü ilköğretim öğretmenleri, %26.0'sı ortaokul öğretmenleri olduğunu göstermektedir. Buna göre araştırmamıza katılan ve gönüllü olarak ölçüme cevap vermeyi kabul eden öğretmenlerin çoğu ilköğretim öğretmeni olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.15 Öğretmenlerin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Eğitim Düzeyi	f	%
Ön lisans-iki yıllık	50	16.7
Lisans	229	76.3
Lisans üstü	21	7.0
Toplam	300	100

Tablo 4.15'teki bilgilere göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%76.3) lisans mezunu olduğu görülmektedir. Buna göre Kosova'nın Prizren şehrinde eğitim veren öğretmenlerin çoğunluğunu, lisans mezunu öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir.

4.3 Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.3.1 Ailelerin Eğitime Katılım Düzeyleri

Birinci Alt Problem: Veli ve öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı ne düzeydedir?

Öğretmenlerin görüşleri temel alınarak, ailelerin eğitime katılımının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla ölçeğin ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme ve karar verme alt boyutları kapsamında değerlendirme yapılmıştır. Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerine ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.16'da verilmiştir.

Tablo 4.16 Öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılım düzeylerine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma

Alt boyutlara göre maddeler	Anadili						Toplam	
	Türkçe		Boşnakça		Arnavutça			
	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss
1.Ebeveynlik	3.39	1.30	3.81	.87	3.87	1.07	3.69	1.11
2.Ebeveynlik	3.66	1.31	3.76	1.05	3.77	1.22	3.73	1.19
3.Ebeveynlik	4.36	.90	3.88	.86	4.34	.92	4.19	.92
4.Ebeveynlik	3.61	1.23	3.75	.98	4.12	.97	3.82	1.08

5.Ebeveynlik	3.29	1.31	3.58	1.05	3.43	1.17	3.43	1.18
6.Ebeveynlik	3.52	1.18	3.75	1.09	3.36	1.28	3.54	1.19
7.Ebeveynlik	4.14	1.00	3.87	.99	4.34	1.06	4.11	1.03
8.İletişimKurma	3.67	1.22	3.68	.90	3.89	.97	3.74	1.04
9. İletişimKurma	3.57	1.26	3.78	.95	3.70	1.04	3.68	1.09
10.İletişimKurma	3.27	1.32	3.52	.98	3.06	1.34	3.28	1.24
11.İletişimKurma	3.85	1.09	3.64	1.02	3.83	1.06	3.77	1.06
12.İletişimKurma	4.09	1.15	3.62	1.05	3.82	1.24	3.84	1.16
13.İletişimKurma	2.69	1.38	3.48	1.15	3.14	1.30	3.10	1.31
14.İletişimKurma	2.78	1.27	3.42	1.19	2.86	1.20	3.02	1.25
15.İletişimKurma	2.84	1.43	3.51	1.15	3.04	1.27	3.13	1.32
16.İletişimKurma	3.46	1.40	3.56	1.15	3.57	1.24	3.53	1.26
17.İletişimKurma	3.79	1.13	3.55	.84	3.95	1.07	3.76	1.03
18.İletişimKurma	2.72	1.42	3.44	1.09	3.11	1.37	3.09	1.33
19.İletişimKurma	3.12	1.29	3.53	.96	3.43	1.12	3.36	1.14
20.İletişimKurma	3.38	1.27	3.58	.97	3.55	1.20	3.50	1.15
21.İletişimKurma	2.66	1.47	3.44	1.06	3.60	1.51	3.23	1.42
22.Gönüllülük	2.60	1.34	3.32	1.14	3.17	1.33	3.03	1.30
23. Gönüllülük	2.48	1.29	3.15	1.04	3.57	1.41	3.06	1.33
24. Gönüllülük	3.14	1.31	3.25	1.07	3.72	1.28	3.37	1.25
25. Gönüllülük	3.28	1.40	3.31	1.06	3.58	1.30	3.39	1.26
26. Gönüllülük	3.15	1.27	3.27	1.04	3.47	1.33	3.29	1.22
27. Gönüllülük	3.10	1.38	3.38	1.04	3.04	1.34	3.17	1.27
28. Gönüllülük	3.11	1.35	3.32	1.09	3.52	1.27	3.31	1.25
29. Gönüllülük	3.43	1.22	3.40	1.08	3.66	1.31	3.49	1.21
30. Evde Öğrenme	3.50	1.22	3.82	1.08	3.91	1.18	3.74	1.17
31. Evde Öğrenme	3.52	1.22	3.80	.99	3.82	1.12	3.72	1.12
32. Evde Öğrenme	3.50	1.32	3.70	1.00	3.86	1.13	3.68	1.16
33. Evde Öğrenme	3.40	1.16	3.61	1.01	3.73	1.22	3.58	1.14
34. Evde Öğrenme	3.23	1.23	3.66	.94	3.72	1.11	3.53	1.12

35. Evde Öğrenme	3.55	1.25	3.70	.90	3.70	1.23	3.65	1.13
36. Evde Öğrenme	3.29	1.40	3.65	.90	3.91	1.05	3.61	1.16
37. Karar Verme	3.33	1.27	3.92	1.04	3.59	1.18	3.61	1.19
38. Karar Verme	3.62	1.27	3.93	1.05	4.44	.93	3.99	1.14
39. Karar Verme	3.38	1.24	3.74	.93	4.05	1.01	3.72	1.10
40. Karar Verme	3.11	1.24	3.75	.91	3.65	1.18	3.50	1.15
41. Karar Verme	3.04	1.31	3.55	.91	3.76	1.16	3.45	1.17
42. Karar Verme	3.42	1.19	3.69	1.03	3.92	1.22	3.67	1.16
43. Karar Verme	2.66	1.31	3.52	1.02	3.25	1.45	3.14	1.31
44. Karar Verme	3.19	1.28	3.59	1.03	3.49	1.32	3.42	1.17
45. Karar Verme	3.56	1.21	3.64	0.96	4.11	1.19	3.77	1.12
46. Karar Verme	3.42	1.28	3.60	.96	3.77	1.22	3.59	1.17
47. Karar Verme	3.25	1.32	3.60	1.00	3.97	1.18	3.60	1.20
Toplam	3.32	.80	3.59	.73	3.66	.75	3.52	.77

Tablo 4.16 incelendiğinde öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımının yüksek düzeyde ($\bar{x} = 3.52$) olduğu belirlenmiştir. Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça eğitim veren öğretmenler arasındaki görüş farklılığı ölçeğin ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme ve karar verme alt boyutlarındadır.

Tablo 4.16 incelendiğinde; Türkçe eğitim veren öğretmenler, ölçeğin ebeveynlik alt boyutunda (3. Maddede: Çocuğun okuldaki başarısını ailelere açık, anlaşılır, uygun bir şekilde bildirir) ailelerin eğitime katılımının yüksek düzeyde ($\bar{x} = 4.36$), Boşnakça eğitim veren öğretmenler de ölçeğin ebeveynlik alt boyutunda (3. Maddede: Çocuğun okuldaki başarısını ailelere açık, anlaşılır, uygun bir şekilde bildirir) yüksek düzeyde ($\bar{x} = 3.88$) olduğunu belirtmektedirler. Buna göre Türkçe eğitim veren öğretmenler, ailelerin eğitime katılımının ölçeğin ebeveynlik boyutunda görece daha yüksek olduğunu düşünmektedirler. Türkçe ve Boşnakça eğitim veren öğretmenler velilerin eğitime katılımının en yüksek düzeyde olduğunu düşünürken, Arnavutça eğitim veren öğretmenler, ailelerin eğitime katılımının ölçeğin karar

verme alt boyutunda (2. Madde: okul yönetim kurulu, danışma kurulu veya benzer komisyonlar içerisinde veli temsilcilerine sahiptir) yüksek düzeyde ($\bar{x} = 4.44$) olduğunu belirtmektedir.

Tablo 4.16'ya göre Türkçe eğitim veren öğretmenler, ölçeğin gönüllülük alt boyutunda (2. Madde: Gönüllü velilerin ve ailelerin toplantı ve çalışmalarını için kullanabileceği bir oda tahsis eder) ailelerin eğitime katılımının düşük düzeyde ($\bar{x} = 2.48$) olduğunu, Boşnakça eğitim veren öğretmenlerde ölçeğin gönüllülük alt boyutunda (2. Madde: Gönüllü velilerin ve ailelerin toplantı ve çalışmalarını için kullanabileceği bir oda tahsis eder) orta düzeyde ($\bar{x} = 3.15$) olduğunu belirtmektedir. Arnavutça eğitim veren öğretmenler ölçeğin iletişim kurma alt boyutunda (7. Madde: Yeni aileler için tanıtım etkinlikleri düzenler) orta düzeyde ($\bar{x} = 2.86$) eğitime katılımın sağlandığını belirtmiştir.

Tablo 4.16 daki bilgilere göre Türkçe ($\bar{x} = 4.36$) ve Boşnakça ($\bar{x} = 3.88$) eğitim veren öğretmen görüşleri arasında ölçeğin aynı alt boyutunda en yüksek katılım düzeyi, Türkçe eğitim veren öğretmen görüşleri arasında ölçeğin aynı alt boyutunda orta katılım düzeyi ($\bar{x} = 2.48$) ve Boşnakça eğitim veren öğretmen görüşleri arasında ölçeğin aynı alt boyutunda en düşük katılım düzeyi ($\bar{x} = 3.15$) ile benzerlik görülürken, Arnavutça eğitim veren öğretmen görüşleri arasında en yüksek ($\bar{x} = 4.44$) ve en düşük ($\bar{x} = 2.86$) katılım düzeylerinde farklılık görüldüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 4.17 Veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılım düzeylerine ilişkin artmetik ortalama ve standart sapma

Alt boyutlara göre maddeler	Anadili						Toplam	
	Türkçe		Boşnakça		Arnavutça		$\bar{x}$	Ss.
	$\bar{x}$	Ss.	$\bar{x}$	Ss.	$\bar{x}$	Ss.		
1.Ebeveynlik	3.25	1.50	3.57	1.28	4.02	1.15	3.61	1.34
2.Ebeveynlik	3.37	1.53	3.77	1.00	3.97	1.33	3.70	1.32
3.Ebeveynlik	4.51	.70	3.80	1.15	4.37	1.05	4.22	1.03
4.Ebeveynlik	2.94	1.49	3.57	1.21	3.6	1.33	3.38	1.37
5.Ebeveynlik	3.14	1.57	3.51	1.19	3.25	1.37	3.30	1.38
6.Ebeveynlik	3.74	1.46	3.37	1.16	3.02	1.24	3.38	1.31
7.Ebeveynlik	4.14	1.06	3.80	1.25	4.20	1.05	4.04	1.12
8.İletişimKurma	3.85	1.21	3.31	1.27	3.71	1.36	3.62	1.29
9. İletişimKurma	3.80	1.32	3.88	1.13	3.94	1.08	3.87	1.17
10.İletişimKurma	3.05	1.41	3.31	1.34	2.91	1.40	3.09	1.38
11.İletişimKurma	3.80	1.38	3.71	1.17	3.68	1.43	3.73	1.32
12.İletişimKurma	4.17	1.15	4.20	1.05	4.08	1.17	4.15	1.11
13.İletişimKurma	3.31	1.43	3.31	1.23	3.22	1.51	3.28	1.38
14.İletişimKurma	2.77	1.49	2.97	1.22	2.74	1.33	2.82	1.34
15.İletişimKurma	2.88	1.49	3.08	1.19	3.08	1.59	3.01	1.42
16.İletişimKurma	3.48	1.31	3.48	1.24	3.11	1.54	3.36	1.37
17.İletişimKurma	3.85	1.14	3.88	1.31	3.85	1.43	3.86	1.23
18.İletişimKurma	2.34	1.47	2.82	1.38	2.45	1.57	2.54	1.48
19.İletişimKurma	3.00	1.39	3.34	1.18	3.54	1.31	3.29	1.30
20.İletişimKurma	3.00	1.47	3.37	1.28	3.48	1.35	3.28	1.37
21.İletişimKurma	2.91	1.52	3.02	1.29	2.74	1.52	2.89	1.44
22.Gönüllülük	3.02	1.29	2.68	1.18	3.02	1.59	2.91	1.36
23. Gönüllülük	2.42	1.44	2.74	1.31	2.71	1.48	2.62	1.40
24. Gönüllülük	2.68	1.30	2.94	1.05	2.94	1.39	2.85	1.25
25. Gönüllülük	2.88	1.43	2.91	1.22	3.25	1.42	3.01	1.35
26. Gönüllülük	3.25	1.33	2.94	1.02	3.00	1.39	3.06	1.25
27. Gönüllülük	2.40	1.35	2.97	1.27	3.02	1.46	2.80	1.38

28. Gönüllülük	2.60	1.28	2.82	1.20	3.02	1.42	2.81	1.30
29. Gönüllülük	3.08	1.46	3.14	1.24	3.31	1.38	3.18	1.35
30. Evde Öğrenme	3.51	1.42	3.91	1.24	3.91	1.19	3.78	1.29
31. Evde Öğrenme	3.42	1.26	3.82	1.42	3.74	1.33	3.66	1.34
32. Evde Öğrenme	3.22	1.35	3.57	1.24	3.82	1.33	3.54	1.32
33. Evde Öğrenme	3.14	1.43	3.51	1.12	3.94	1.16	3.53	1.27
34. Evde Öğrenme	3.14	1.41	3.11	1.23	3.17	1.48	3.14	1.36
35. Evde Öğrenme	3.14	1.49	3.65	1.21	3.5	1.46	3.44	1.40
36. Evde Öğrenme	3.20	1.49	3.37	1.19	3.31	1.54	3.29	1.40
37. Karar Verme	3.08	1.37	3.25	1.22	3.08	1.50	3.14	1.36
38. Karar Verme	3.28	1.56	3.48	1.44	3.34	1.45	3.37	1.47
39. Karar Verme	3.14	1.47	3.51	1.46	3.20	1.45	3.28	1.45
40. Karar Verme	3.08	1.42	3.25	1.31	3.08	1.37	3.14	1.36
41. Karar Verme	3.17	1.48	3.31	1.15	3.17	1.33	3.21	1.32
42. Karar Verme	3.25	1.50	3.57	1.11	3.57	1.31	3.46	1.31
43. Karar Verme	2.40	1.53	3.17	1.22	2.97	1.38	2.84	1.41
44. Karar Verme	2.74	1.42	3.54	1.22	3.37	1.49	3.21	1.41
45. Karar Verme	3.65	1.23	3.54	1.06	3.97	1.24	3.72	1.18
46. Karar Verme	3.08	1.52	3.57	1.11	3.62	1.39	3.4	1.36
47. Karar Verme	3.00	1.32	3.14	1.14	3.22	1.26	3.12	1.23
Toplam	3.20	.94	3.37	.89	3.39	.95	3.32	.92

Tablo 4.17 incelendiğinde veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımının ($\bar{x} = 3.32$) orta düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Bu verilere göre ailelerin eğitime katılım düzeyleri; ana dili Türkçe olan veliler ölçeğin ebeveynlik alt boyutunda (3. Madde: Çocuğun okuldaki başarısını ailelere açık, anlaşılır, uygun bir şekilde bildirir) çok yüksek düzeyde ($\bar{x} = 4.51$), ana dili Boşnakça olan veliler ölçeğin iletişim kurma alt boyutunda (5. Madde: Yılda en az bir kez resmi olarak ailelerle toplantı düzenler) yüksek düzeyde ($\bar{x} = 4.20$) ve ana dili Arnavutça olan velilerin de ölçeğin ebeveynlik alt boyutunda (3. Madde: Çocuğun okuldaki başarısını ailelere açık, anlaşılır, uygun bir şekilde bildirir) çok yüksek düzeyde ($\bar{x} = 4.37$) olduğu görülmektedir.

Veli görüşlerine göre ana dili Türkçe olan veliler ölçeğin iletişim kurma alt boyutunda (11. Madde: Öğretmenler, psikolojik rehber ve danışmanlar e-mail aracılığı ile aileleri internet güvenliği hakkında bilgilendirir) düşük düzeyde ($\bar{x} = 2.34$) eğitime katılımı olduğu, ana dili Boşnakça olan veliler ölçeğin gönüllülük alt boyutunda (1. Madde: Okul ve sınıf ihtiyaçlarını karşılayabilecek yetenek ve becerilere sahip velileri belirlemek için yıllık anket düzenler) orta düzeyde ($\bar{x} = 2.68$) eğitime katılımı olduğu ve ana dili Arnavutça olan veliler ölçeğin iletişim kurma alt boyutunda (11. Madde: Öğretmenler, psikolojik rehber ve danışmanlar e-mail aracılığı ile aileleri internet güvenliği hakkında bilgilendirir.) düşük düzeyde ($\bar{x} = 2.45$) eğitime katılımı olduğu görülmektedir.

Veli görüşlerine göre Tablo 4.17 incelendiğinde anadili Türkçe ve Arnavutça olan veliler arasında ailelerin eğitime katılım düzeyi bakımından benzerlik olduğu görülmektedir. Ana dili Türkçe ($\bar{x} = 4.51$) ve Arnavutça ($\bar{x} = 4.37$) olan ailelerin en yüksek katılma düzeyi ölçeğin ebeveynlik alt boyutunda görülürken, ana dili Türkçe ($\bar{x} = 2.34$) ve Arnavutça ($\bar{x} = 2.45$) olan ailelerin düşük katılma düzeyide ölçeğin iletişim kurma alt boyutunda görülmektedir. Veli görüşlerinde anadili Boşnakça olan ailelerin eğitime katılma düzeyi ölçeğin iletişim kurma alt boyutunda yüksek ($\bar{x} = 4.20$) düzeyde ve anadili Boşnakça olan ailelerin eğitime katılma düzeyi ölçeğin gönüllülük alt boyutunda da orta ($\bar{x} = 2.68$) düzeyde olduğu görülmektedir.

İkinci Alt Problem: *Ailelerin eğitime katılma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri arasında; öğretim dili, cinsiyet, branş, yaş, mesleki kıdem, görev yapılan eğitim kademesi ve eğitim düzeyi açısından anlamlı farklılık var mıdır?*

Ailelerin eğitime katılma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri arasında öğretim dili değişkenine göre tek yönlü varyans analizi yapılmış ve anlamlı fark olup olmadığı tablo 4.18' de gösterilmiştir.

Tablo 4.18 Öğretmen görüşlerine göre öğretim dili değişkenine ilişkin One-Way Anova analizi

Alt boyutlar	Öğretim Dili	N	$\bar{x}$	Ss.	F	p
Ebeveynlik	Türkçe	100	3.71	.85	1.27	.28
	Boşnakça	100	3.77	.78		
	Arnavutça	100	3.89	.79		
İletişim Kurma	Türkçe	100	3.27	.85	2.86	.059
	Boşnakça	100	3.55	.84		
	Arnavutça	100	3.46	.80		
Gönüllük	Türkçe	100	3.03	.97	5.01	.007
	Boşnakça	100	3.30	.92		
	Arnavutça	100	3.46	1.00		
Evde Öğrenme	Türkçe	100	3.40	1.05	4.31	.014
	Boşnakça	100	3.70	.83		
	Arnavutça	100	3.80	.91		
Karar Verme	Türkçe	100	3.27	.93	10.82	.00
	Boşnakça	100	3.68	.81		
	Arnavutça	100	3.81	.85		
Öğretmen Toplam	Türkçe	100	3.32	.80	5.58	.004
	Boşnakça	100	3.59	.73		
	Arnavutça	100	3.66	.75		

Tablo 4.18 incelendiğinde öğretim diline ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda ailelerin eğitime katılımı düzeyine göre, ölçeğin gönüllük, evde öğrenme, kararlılık ve toplamda ($p < 0.05$) anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin öğretim dili değişkeninin ailelerin eğitime katılımı düzeyine ilişkin oluşturduğu farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe testi sonucu Tablo 4.19’da verilmiştir.

Tablo 4.19 Ailelerin Eğitime Katılımına İlişkin Alt Boyutlarda Öğretmen Görüşlerine göre Farklılığa ilişkin Post-Hoc Scheffe Testi Analizi

Bağımlı değişken	Öğretim Dili I	Öğretim Dili J	I-J	F	p
Öğretmen Toplam	Türkçe ($\bar{x} = 3.32$)	Boşnakça ($\bar{x} = 3.59$)	-.274	5.58	.004
		Arnavutça ($\bar{x} = 3.66$)	.340		
Gönüllülük	Türkçe ($\bar{x} = 3.03$)	Arnavutça ($\bar{x} = 3.46$)	-.430	5.01	.007
Evde Öğrenme	Türkçe ($\bar{x} = 3.40$)	Arnavutça ($\bar{x} = 3.80$)	-.377	4.31	.14
Karar Verme	Türkçe ($\bar{x} = 3.27$)	Boşnakça ($\bar{x} = 3.68$)	-.413	5.58	.004

Tablo 4.19’ daki Post-Hoc Scheffe testi sonuçlarına göre gruplar arasında; Türkçe eğitim veren öğretmenlerin, Boşnakça ve Arnavutça eğitim veren öğretmenler arasında anlamlı ($p < 0.05$) farklılığın olduğu belirlenmiştir. Buna göre ailelerin eğitime katılımı Türkçe eğitim veren öğretmenler tarafından orta ($\bar{x} = 3.32$) düzeyde, Boşnakça eğitim veren öğretmenler tarafından yüksek ($\bar{x} = 3.59$) düzeyde ve Arnavutça eğitim veren öğretmenler tarafından yüksek ($\bar{x} = 3.66$) düzeyde olduğu görülmektedir. Bunun sonucunda ailelerin eğitime katılım düzeyinin Türkçe eğitim veren öğretmenler tarafından daha az katılıma teşvik edildiği görülmektedir .

Türkçe eğitim veren öğretmenlerle Arnavutça eğitim veren öğretmenler arasında ölçeğin gönüllülük alt boyutunda ve Türkçe eğitim veren öğretmenlerle Boşnakça eğitim veren öğretmenler arasında ölçeğin karar verme alt boyutunda anlamlı ($p < 0.05$) farklılık görülmektedir.

Tablo 4.19’ da görülen değerlere göre Arnavutça ($\bar{x} = 3.66$) ve Boşnakça ($\bar{x} = 3.59$) eğitim veren öğretmenlerin ailelerin eğitime katılma düzeyinin yüksek olduğunu, Türkçe öğretmenlerin ($\bar{x} = 3.32$) ise ailelerin eğitime katılma düzeyinin orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre t-testi analizi tablo 4.20’de verilmiştir.

Tablo 4.20 Öğretmen görüşlerine göre cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi analizi

Maddeler	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss.	t	P
Ebeveynlik	Kadın	189	3.83	.86	1.31	.191
	Erkek	111	3.71	.70		
İletişimKurma	Kadın	189	3.42	.86	-.27	.784
	Erkek	111	3.45	.79		
Gönüllülük	Kadın	189	3.24	1.03	-.50	.611
	Erkek	111	3.30	.88		
Evde Öğrenme	Kadın	189	3.58	.99	-1.3	.168
	Erkek	111	3.74	.86		
Karar Verme	Kadın	189	3.51	.95	-1.84	.066
	Erkek	111	3.71	.77		
ÖğretmenToplam	Kadın	189	3.50	.82	-.74	.459
	Erkek	111	3.57	.68		

Tablo 4.20’da ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi analiz sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Ailelerin eğitime katılma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri arasında branş değişkenine göre anlamlı fark olup olmadığı tablo 4.21 de gösterilmiştir.

Tablo 4.21 Öğretmen görüşlerine göre branş değişkeninin One-Way Anova Analizi

Maddeler	Branş	N	$\bar{x}$	Ss.	F	p
Ebeveynlik	Sayısal	73	3.56	.80	4.07	.007
	Sosyal	181	3.91	.79		
	Dil	27	3.78	.71		
	Spor veTeknik	19	3.52	.94		
İletişim Kurma	Sayısal	73	3.13	.90	5.07	.002
	Sosyal	181	3.57	.78		
	Dil	27	3.33	.74		
	Spor veTeknik	19	3.40	.90		
Gönüllülük	Sayısal	73	2.97	1.07	3.01	.030
	Sosyal	181	3.35	.93		
	Dil	27	3.27	1.00		
	Spor veTeknik	19	3.49	.76		
Evde Öğrenme	Sayısal	73	3.32	1.09	4.30	.005
	Sosyal	181	3.76	.90		
	Dil	27	3.84	.67		
	Spor veTeknik	19	3.51	.82		
Karar Verme	Sayısal	73	3.34	.99	3.05	.029
	Sosyal	181	3.69	.84		
	Dil	27	3.70	.80		
	Spor veTeknik	19	3.41	.92		
Öğretmen Toplam	Sayısal	73	3.24	.82	4.69	.003
	Sosyal	181	3.64	.74		
	Dil	27	3.55	.66		
	Spor veTeknik	19	3.45	.81		

Tablo 4.21 incelendiğinde branş değişkenine ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda ailelerin eğitime katılımı açısından ($p<0.05$) anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerine göre ölçeğin ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme ve karar verme alt boyutlarında anlamlı farklılığın ($p<0.05$) olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin branş değişkeninin ailelerin eğitime katılım düzeyine ilişkin oluşturduğu farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe testi sonucu Tablo 4.22’de verilmiştir.

Tablo 4.22 Ailelerin Eğitime Katılımına İlişkin Alt Boyutlarda Öğretmen Görüşlerine Göre Branş Değişkeni Açısından Farklılığa İlişkin Post-Hoc Scheffe Testi Analizi

Bağımlı Değişken	Branş I	Branş J	I-J	F	p
Öğretmen Toplam	Sayısal ($\bar{x}$ =3.24)	Sosyal ($\bar{x}$ =3.64)	-.393	4.69	.003
Ebeveynlik	Sayısal ($\bar{x}$ =3.56)	Sosyal ($\bar{x}$ =3.91)	-.349	4.07	.007
İletişim Kurma	Sayısal ($\bar{x}$ =3.13)	Sosyal ($\bar{x}$ =3.57)	-.438	5.07	.002
Gönüllülük	Sayısal ($\bar{x}$ =2.97)	Sosyal ($\bar{x}$ =3.35)	-.379	3.01	.03
Evde Öğrenme	Sayısal ($\bar{x}$ =3.32)	Sosyal ($\bar{x}$ =3.76)	-.434	4.30	.005
Karar Verme	Sayısal ($\bar{x}$ =3.34)	Sosyal ($\bar{x}$ =3.69)	-.347	3.05	.029

Tablo 4.22'deki Post-Hoc Scheffe testi sonuçlarına göre, branşı sayısal olan öğretmenlerin ve branşı sosyal olan öğretmenler arasında anlamlı ($p < 0.05$) farklılığın olduğu belirlenmiştir. Buna göre ailelerin eğitime katılımını branşı sayısal olan öğretmenlere göre orta ($\bar{x} = 3.24$) düzeyde, branşı sosyal olan öğretmenlere göre yüksek ($\bar{x} = 3.64$) düzeyde olduğunu ifade etmektedirler. Buna göre branşı sayısal olan öğretmenler ailelerin eğitime katılımının daha düşük düzeyde karşıladığını belirtmektedir.

Tablo 4.22'deki Post-Hoc Scheffe testi sonuçlarına ilişkin, ailelerin eğitime katılımı ölçeğinin ebeveynlik alt boyutunda branşı sayısal olan öğretmenlere göre yüksek ($\bar{x} = 3.56$) düzeyde, branşı sosyal olan öğretmenlere göre yüksek ($\bar{x} = 3.91$) düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.22'deki Post-Hoc Scheffe testi sonuçlarına ilişkin, ailelerin eğitime katılımı ölçeğinin iletişim kurma alt boyutunda branşı sayısal olan öğretmenlere göre orta ($\bar{x} = 3.13$) düzeyde, branşı sosyal olan öğretmenlere göre yüksek ($\bar{x} = 3.57$) düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.22'deki Post-Hoc Scheffe testi sonuçlarına ilişkin, ailelerin eğitime katılımı ölçeğın gönüllülük alt boyutunda branşı sayısal olan öğretmenlere göre orta ($\bar{x} = 2.97$) düzeyde, branşı sosyal olan öğretmenlere göre orta ($\bar{x} = 3.35$) düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.22'deki Post-Hoc Scheffe testi sonuçlarına ilişkin, ailelerin eğitime katılımı ölçeğın evde öğrenme alt boyutunda branşı sayısal olan öğretmenlere göre orta ($\bar{x} = 3.32$) düzeyde, branşı sosyal olan öğretmenlere göre yüksek ($\bar{x} = 3.76$) düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.22'deki Post-Hoc Scheffe testi sonuçlarına ilişkin, ailelerin eğitime katılımı ölçeğın karar verme alt boyutunda branşı sayısal olan öğretmenlere göre orta ($\bar{x} = 3.34$) düzeyde, branşı sosyal olan öğretmenlere göre yüksek ($\bar{x} = 3.69$) düzeyde olduğunu göstermektedir.

Ailelerin eğitime katılımı düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri arasında yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi yapılmış ve anlamlı fark olup olmadığı tablo 4.23 de gösterilmiştir.

Tablo 4.23 Öğretmen görüşlerine göre yaş değişkeninin One-Way Anova Analizi

Maddeler	Yaş	N	$\bar{x}$	Ss.	F	p
Ebeveynlik	20-29	38	3.98	.70	1.59	.19
	30-39	92	3.79	.81		
	40-49	97	3.82	.90		
	50 ve üzeri	73	3.64	.70		
İletişim Kurma	20-29	38	3.63	.90	1.13	.33
	30-39	92	3.36	.79		
	40-49	97	3.46	.88		
	50 ve üzeri	73	3.36	.79		
Gönüllülük	20-29	38	3.20	1.03	1.02	.38
	30-39	92	3.19	1.00		
	40-49	97	3.41	.93		
	50 ve üzeri	73	3.20	.98		
Evde Öğrenme	20-29	38	3.70	1.06	.08	.97
	30-39	92	3.63	.95		
	40-49	97	3.65	.95		
	50 ve üzeri	73	3.62	.89		
Karar Verme	20-29	38	3.66	.96	.18	.90
	30-39	92	3.54	.85		
	40-49	97	3.61	.97		
	50 ve üzeri	73	3.58	.81		
Öğretmen Toplam	20-29	38	3.63	.83	.57	.63
	30-39	92	3.48	.76		
	40-49	97	3.57	.81		
	50 ve üzeri	73	3.46	.70		

Tablo 4.23 incelendiğinde öğretmenler görüşlerine göre; öğretmenlerin yaş değişkenine ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda ailelerin eğitime katılımı açısından ($p > 0.05$) anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4.23 incelendiğinde öğretmenler görüşlerine göre; ölçeğin ebeveynlik alt boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı farklılığın olmadığı, ölçeğin alt boyut maddeleri arasında da anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Ebeveynlik alt boyutunda 20-29 yaş aralığında bulunan öğretmenlerin yüksek ($\bar{x} = 3.98$) düzeyde ailelerin eğitime katılımının

görüldüğünü göstermektedir. En düşük aritmetik ortalama değeri ise ölçeğin gönüllülük alt boyutunda da 30-39 yaş aralığında bulunmaktadır. 30-39 yaş aralığında bulunan öğretmenler orta ($\bar{x} = 3.19$) düzeyde ailelerin eğitime katılımının görüldüğünü ifade etmektedir.

Ailelerin eğitime katılımı düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri arasında mesleki kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizi yapılmış ve anlamlı fark olup olmadığı tablo 4.24 de gösterilmiştir.

Tablo 4.24 Öğretmen görüşlerine göre mesleki kıdem değişkeninin One-Way Anova Analizi

Alt boyutlar	Mesleki kıdem	N	$\bar{x}$	Ss.	F	p
Ebeveynlik	1-5 yıl	51	3.74	.94	.48	.74
	6-10 yıl	72	3.89	.70		
	11-15 yıl	46	3.76	.83		
	16-20 yıl	54	3.81	.87		
	21 +	77	3.75	.75		
İletişim Kurma	1-5 yıl	51	3.37	.97	.16	.95
	6-10 yıl	72	3.41	.80		
	11-15 yıl	46	3.47	.79		
	16-20 yıl	54	3.48	.82		
	21 +	77	3.43	.83		
Gönüllülük	1-5 yıl	51	3.08	1.13	1.24	.29
	6-10 yıl	72	3.17	.85		
	11-15 yıl	46	3.32	.95		
	16-20 yıl	54	3.47	.89		
	21 +	77	3.29	1.04		
Evde Öğrenme	1-5 yıl	51	3.53	1.12	.36	.83
	6-10 yıl	72	3.62	.99		
	11-15 yıl	46	3.65	.87		
	16-20 yıl	54	3.64	.92		
	21 +	77	3.73	.85		
Karar Verme	1-5 yıl	51	3.44	.98	.53	.70
	6-10 yıl	72	3.56	.86		
	11-15 yıl	46	3.65	.90		
	16-20 yıl	54	3.62	.92		
	21 +	77	3.65	.84		
Öğretmen Toplam	1-5 yıl	51	3.42	.92	.37	.82
	6-10 yıl	72	3.51	.71		
	11-15 yıl	46	3.56	.74		
	16-20 yıl	54	3.58	.79		
	21 +	77	3.54	.72		

Tablo 4.24 incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerine göre; öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda ailelerin eğitime katılım düzeyi karşılanmasında ($p>0.05$) anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Ailelerin eğitime katılım düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri arasında eğitim kademesi değişkenine göre t-test analizi yapılmış ve anlamlı fark olup olmadığı tablo 4.25'te gösterilmiştir.

Tablo 4.25 Öğretmen görüşlerine göre eğitim kademesi değişkenine ilişkin t-test analizi

Maddeler	Eğitim Kademesi	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Ebeveynlik	İlkokul	222	3.82	.81	1.38	.167
	Ortaokul	78	3.68	.80		
İletişim Kurma	İlkokul	222	3.51	.83	2.85	.005
	Ortaokul	78	3.20	.80		
Gönüllülük	İlkokul	222	3.35	.96	2.64	.009
	Ortaokul	78	3.01	.98		
Evde Öğrenme	İlkokul	222	3.74	.90	3.04	.003
	Ortaokul	78	3.37	1.02		
Karar Verme	İlkokul	222	3.66	.85	2.29	.023
	Ortaokul	78	3.39	.96		
Öğretmen toplam	İlkokul	222	3.60	.76	2.88	.004
	Ortaokul	78	3.31	.77		

Tablo 4.25'te ailelerin eğitime katılım düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri arasında eğitim kademesi değişkenine göre t-test analizi yapılmış ve anlamlı ($p<0.05$) farklılığın olduğu görülmüştür. Ölçeğin ebeveynlik alt boyutunda sadece ilkokul ($\bar{x} = 3.82$) ve ortaokul ($\bar{x} = 3.68$) eğitim kademelerinde anlamlı ($p>0.05$) farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Ailelerin eğitime katılımı ilkokullarda yüksek ($\bar{x} = 3.60$) düzeyde olduğunu, orta okullarda orta ($\bar{x} = 3.31$) düzeyde olduğunu göstermektedir.

Ailelerin eğitime katılımı düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri arasında eğitim düzeyi değişkenine göre tek yönlü varyans analizi yapılmış ve anlamlı fark olup olmadığı tablo 4.26 da gösterilmiştir.

Tablo 4.26 Öğretmen görüşlerine göre eğitim düzeyi değişkeninin One-Way Anova Analizi

Maddeler	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	Ss.	F	p
Ebeveynlik	Ön lisans	50	3.70	.671	.426	.654
	Lisans	229	3.81	.85		
	Lisansüstü	21	3.74	.64		
İletişimKurma	Ön lisans	50	3.35	.82	.611	.544
	Lisans	229	3.46	.85		
	Lisansüstü	21	3.30	.70		
Gönüllülük	Ön lisans	50	3.08	.98	1.378	.254
	Lisans	229	3.29	.99		
	Lisansüstü	21	3.45	.74		
EvdeÖğrenme	Ön lisans	50	3.64	.86	.002	.998
	Lisans	229	3.65	.97		
	Lisansüstü	21	3.64	.92		
Karar Verme	Ön lisans	50	3.54	.77	.124	.883
	Lisans	229	3.59	.93		
	Lisansüstü	21	3.64	.99		
Öğretmen Toplam	Ön lisans	50	3.44	.67	.310	.734
	Lisans	229	3.54	.80		
	Lisansüstü	21	3.52	.62		

Tablo 4.26 incelendiğinde eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan One-Way Anova sonuçları ailelerin eğitime katılım düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmüştür.

Üçüncü Alt Problem: Ailelerin eğitime katılım düzeyine ilişkin velilerin görüşleri arasında; yakınlık derecesi, çalışma şekli, yaş, eğitim seviyesi, gelir durumu ve anadiline göre anlamlı farklılık var mıdır?

Tablo 4.27 Veli görüşlerine göre yakınlık derecesi değişkenine ilişkin t-testi analizi

Maddeler	Yakınlık derecesi	N	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Ebeveynlik	Annesi	57	3.68	.86	.23	.81
	Babası	48	3.64	1.04		
İletişim Kurma	Annesi	57	3.27	.88	-.83	.40
	Babası	48	3.43	1.00		
Gönüllülük	Annesi	57	2.88	1.06	-.27	.78
	Babası	48	2.94	1.16		
Evde Öğrenme	Annesi	57	3.36	1.07	-1.2	.23
	Babası	48	3.63	1.22		
Karar Verme	Annesi	57	3.16	.97	-1.13	.26
	Babası	48	3.39	1.18		
Veli Toplam	Annesi	57	3.25	.84	-.80	.42
	Babası	48	3.40	1.02		

Tablo 4.27’ de veli görüşlerine göre yakınlık derecesi değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılım düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 4.28 Veli görüşlerine göre çalışma durumu değişkeninin t-testi analizi

Maddeler	Çalışma Durumu	N	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Ebeveynlik	Çalışmayan	16	3.87	.87	.95	.34
	Çalışan	89	3.62	.95		
İletişim Kurma	Çalışmayan	16	3.53	.80	.84	.40
	Çalışan	89	3.31	.96		
Gönüllülük	Çalışmayan	16	2.95	1.21	.16	.05
	Çalışan	89	2.90	1.09		
Evde Öğrenme	Çalışmayan	16	3.52	1.06	.15	.88
	Çalışan	89	3.47	1.16		
Karar Verme	Çalışmayan	16	3.22	1.18	-.19	.84
	Çalışan	89	3.27	1.06		
Veli Toplam	Çalışmayan	16	3.41	.85	.40	.68
	Çalışan	89	3.30	.94		

Tablo 4.28’ de veli görüşlerine göre çalışma durum değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılım düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 4.28’de veli görüşlerine göre çalışma durumu değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılımı düzeyi, ölçeğin gönüllülük alt boyutunda anlamlı farklılığın olduğu ($p<0.05$) görülmektedir.

Tablo 4.29 Veli görüşlerine göre çalışma şekli değişkeninin One-Way Anova analizi

Maddeler	Çalışma Şekli	N	$\bar{x}$	Ss.	F	p
Ebeveynlik	Çalışmıyor	16	3.87	.87	.58	.55
	Devletkurumunda	52	3.67	.98		
	Özel kurumunda	37	3.56	.93		
İletişim Kurma	Çalışmıyor	16	3.53	.80	.58	.55
	Devlet Kurumunda	52	3.37	.95		
	Özel Kurumunda	37	3.23	.99		
Gönüllülük	Çalışmıyor	16	2.95	1.21	.041	.96
	Devlet Kurumunda	52	2.87	1.14		
	Özel Kurumunda	37	2.93	1.03		
Evde Öğrenme	Çalışmıyor	16	3.52	1.06	.25	.77
	Devlet Kurumunda	52	3.55	1.21		
	Özel Kurumunda	37	2.93	1.03		
Karar Verme	Çalışmıyor	16	3.22	1.18	.27	.76
	Devlet Kurumunda	52	3.20	1.12		
	Özel Kurumunda	37	3.37	.97		
Veli Toplam	Çalışmıyor	16	3.41	.85	.097	.907
	Devlet Kurumunda	52	3.31	.98		
	Özel Kurumunda	37	3.28	.90		

Tablo 4.29’da veli görüşlerine göre çalışma şekli değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılım düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 4.30 Veli görüşlerine göre yaş değişkeninin One-Way Anova analizi

Maddeler	Yaş	N	$\bar{x}$	Ss.	F	p
Ebeveynlik	20-29	11	3.45	1.13	1.69	.17
	30-39	33	3.53	.97		
	40-49	49	3.88	.85		
	50 ve üzeri	12	3.35	.97		
İletişim Kurma	20-29	11	3.10	.90	1.64	.18
	30-39	33	3.14	.93		
	40-49	49	3.56	.90		
	50 ve üzeri	12	3.24	1.08		
Gönüllülük	20-29	11	2.47	1.05	1.35	.26
	30-39	33	2.74	1.09		
	40-49	49	3.11	1.09		
	50 ve üzeri	12	2.93	1.19		
Evde Öğrenme	20-29	11	3.58	1.27	1.34	.79
	30-39	33	3.33	1.09		
	40-49	49	3.52	1.15		
	50 ve üzeri	12	3.67	1.25		
Karar Verme	20-29	11	3.19	1.01	.84	.47
	30-39	33	3.10	1.01		
	40-49	49	3.44	1.08		
	50 ve üzeri	12	3.07	1.27		
Veli toplam	20-29	11	3.14	.94	1.13	.33
	30-39	33	3.15	.89		
	40-49	49	3.49	.89		
	50 ve üzeri	12	3.23	1.09		

Tablo 4.30'da veli görüşlerine göre yaş değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılım düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 4.31 Veli görüşlerine göre eğitim seviyesi değişkeninin One-Way Anova analizi

Maddeler	Eğitim Seviyesi	N	$\bar{x}$	Ss.	F	p
Ebeveynlik	İlkokul	14	3.81	.77	.121	.97
	Lise	39	3.66	.95		
	İkiYıllıkÜniversite	14	3.59	.91		
	DörtYıllıkÜniversite	29	3.66	1.08		
	Lisans Üstü	9	3.58	.90		
İletişim Kurma	İlkokul	14	3.32	.87	.29	.88
	Lise	39	3.24	.97		
	İkiYıllıkÜniversite	14	3.45	.77		
	DörtYıllıkÜniversite	29	3.36	1.01		
	Lisans Üstü	9	3.58	1.03		
Gönüllülük	İlkokul	14	2.83	1.21	.49	.74
	Lise	39	2.75	1.12		
	İkiYıllıkÜniversite	14	3.07	.88		
	DörtYıllıkÜniversite	29	2.99	1.20		
	Lisans Üstü	9	3.20	.94		
Evde Öğrenme	İlkokul	14	3.58	1.25	.87	.48
	Lise	39	3.28	1.00		
	İkiYıllıkÜniversite	14	3.64	1.07		
	DörtYıllıkÜniversite	29	3.47	1.33		
	Lisans Üstü	9	4.01	1.04		
Karar Verme	İlkokul	14	3.33	1.06	.69	.60
	Lise	39	3.16	1.05		
	İkiYıllıkÜniversite	14	3.52	0.90		
	DörtYıllıkÜniversite	29	3.14	1.18		
	Lisans Üstü	9	3.65	1.10		
Veli toplam	İlkokul	14	3.35	.85	.41	.79
	Lise	39	3.21	.92		
	İkiYıllıkÜniversite	14	3.45	.75		
	DörtYıllıkÜniversite	29	3.31	1.05		
	Lisans Üstü	9	3.60	.98		

Tablo 4.31' de veli görüşlerine göre eğitim seviyesi değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılım düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 4.32 Veli görüşlerine göre gelir durumu değişkeninin One-Way Anova analizi

Maddeler	Gelir Durumu	N	$\bar{x}$	Ss.	F	p
Ebeveynlik	200-500	3	3.42	1.07	.48	.69
	500-1000	14	3.56	.91		
	1000-2000	58	3.76	.89		
	2000 ve üzeri	30	3.54	1.07		
İletişim Kurma	200-500	3	2.30	1.03	2.39	.07
	500-1000	14	3.13	.91		
	1000-2000	58	3.52	.82		
	2000 ve üzeri	30	3.21	1.09		
Gönüllülük	200-500	3	2.70	1.70	1.03	.38
	500-1000	14	2.46	1.00		
	1000-2000	58	3.03	1.04		
	2000 ve üzeri	30	2.90	1.21		
Evde Öğrenme	200-500	3	2.52	1.00	.97	.40
	500-1000	14	3.68	.89		
	1000-2000	58	3.54	1.05		
	2000 ve üzeri	30	3.38	1.40		
Karar Verme	200-500	3	3.18	.56	.76	.51
	500-1000	14	3.04	1.06		
	1000-2000	58	3.41	.99		
	2000 ve üzeri	30	3.10	1.26		
Veli Toplam	200-500	3	2.78	.99	1.04	.37
	500-1000	14	3.14	.82		
	1000-2000	58	3.45	.83		
	2000 ve üzeri	30	3.21	1.11		

Tablo 4.32’de veli görüşlerine göre gelir durumu değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılım düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 4.33 Veli görüşlerine göre anadili değişkeninin One-Way Anova analiz

Maddeler	Anadili	N	$\bar{x}$	Ss.	F	p
Ebeveynlik	Türk	35	3.58	.95	.41	.66
	Boşnak	35	3.62	.98		
	Arnavut	35	3.78	.92		
İletişim Kurma	Türk	35	3.30	.91	.11	.88
	Boşnak	35	3.41	.91		
	Arnavut	35	3.32	1.01		
Gönüllülük	Türk	35	2.79	1.13	.41	.65
	Boşnak	35	2.89	1.00		
	Arnavut	35	3.03	1.19		
Evde Öğrenme	Türk	35	3.25	1.14	1.09	.34
	Boşnak	35	3.56	1.07		
	Arnavut	35	3.63	1.21		
Karar Verme	Türk	35	3.08	1.14	.82	.44
	Boşnak	35	3.39	.97		
	Arnavut	35	3.32	1.10		
Veli Toplam	Türk	35	3.20	.94	.45	.63
	Boşnak	35	3.37	.89		
	Arnavut	35	3.39	.95		

Tablo 4.33' de veli görüşlerine göre anadili değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılım düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 4.34 Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılım düzeyleri

	Öğretmen	Veli
$\bar{x}$	3.52	3.28
N	300	105
Ss.	.77	.93

Tablo 4.34. te öğretmen ve veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı düzey bilgileri görülmektedir. Öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı yüksek ($\bar{x} = 3.52$) düzeyde, veli görüşlerine göre orta ($\bar{x} = 3.28$) düzeydedir.

V. BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularına dayalı olarak sonuç, tartışma ve öneriler kısmı yer almaktadır.

5.1 Sonuçlar

5.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi, “ *Veli ve öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı ne düzeydedir?*” olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda ailelerin eğitime katılımı düzeyine ilişkin öğretmen ve veli görüşleri incelendiğinde;

- Ailelerin eğitime katılım düzeyi öğretmen görüşlerine göre yüksek düzeyde olduğu, veli görüşlerine göre ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

5.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemini, “ *Ailerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında öğretmenlerin; öğretim dili, cinsiyet, branş, yaş, mesleki kıdem, görev yapılan eğitim kademesi ve eğitim düzeyi açısından anlamlı farklılık var mıdır?* ” olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde;

- Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında; öğretim diline göre ailelerin eğitime katılımına ilişkin anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Buna göre; Türkçe eğitim veren öğretmenlerin eğitime katılımı orta düzeyde olurken, Arnavutça ve Boşnakça eğitim veren öğretmenlerin eğitime katılma düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Türkçe eğitim

veren öğretmenlerin ailelerin eğitime katılımını, diğer öğretmen gruplarına göre daha düşük düzeyde olduğunu belirtmiş olmaları dikkat çekici bir sonuçtur ve ayrıca araştırılması yararlı olacaktır.

- Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi analiz sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerine göre cinsiyet değişkeni açısından kadın ve erkek öğretmenlerin eğitime katılma düzeyi görece yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

- Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında öğretmenlerin branş değişkenine göre yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda ailelerin eğitime katılımında ($p<0.05$) anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Farklılığı belirlemek amaçlı yapılan Pos-Hoc Sheffe analizi sonucunda branşı sayısal ve branşı sosyal olan öğretmenler arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerine ilişkin brans değişkenine göre branşı sosyal olan öğretmenlerin ailelerin eğitime katılma düzeyi branşı sayısal olanlara göre görece daha yüksektir.

- Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında yaş değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılımında ($p>0.05$) anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerine ilişkin yaş değişkenine göre bütün yaş aralıklarında görece yüksek olduğu görülmektedir.

- Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında mesleki kıdem değişkenine ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda ailelerin eğitime katılımında ($p>0.05$) anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerine ilişkin mesleki kıdem değişkenine göre bütün mesleki kıdemlerde görece yüksek olduğu görülmektedir.

- Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında eğitim kademesi değişkenine göre t-test analizi sonucunda anlamlı ($p<0.05$) farklılığın olduğu görülmüştür. Ölçeğin ebeveynlik alt boyutunda ilkökul ve ortaokul eğitim kademelerinde anlamlı ($p>0.05$) farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerine ilişkin eğitim

kademesi değişkenine göre ilkokul eğitim kademesinde olan öğretmenlerin ailelerin eğitime katılma düzeyi orta okul öğretmenlerine göre görece daha yüksek düzeydedir.

- Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmüştür. Öğretmen görüşlerine ilişkin eğitim düzeyi değişkenine göre bütün eğitim düzeylerinde ailelerin eğitime katılma düzeyinin görece yüksek olduğu görülmektedir.

5.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemini, “*Ailelerin eğitime katılımına ilişkin velilerin görüşleri arasında velilerin; yakınlık derecesi, çalışma şekli, yaş, eğitim seviyesi, gelir durumu ve anadiline göre anlamlı farklılık var mıdır?*” olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli görüşleri incelendiğinde;

- Ailelerin eğitime katılımı düzeyine ilişkin velinin yakınlık derecesi, veli görüşlerinin farklılaşmasına sebep olmamaktadır. Ailelerin eğitime katılımı düzeyine ilişkin velinin yakınlık derecesine göre her iki değişkende de görece orta düzeyde olduğu görülmektedir.

- Veli görüşlerine göre çalışma durumu değişkeni açısından ailelerin eğitime katılımı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı çalışma durumu değişkenine ilişkin çalışmayan veliler çalışan velilere göre görece daha yüksek düzeydedir.

- Veli görüşlerine göre çalışma şekli değişkeni açısından ailelerin eğitime katılımı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerine göre çalışma şekli açısından çalışmayan velilerin eğitime katılma düzeyi devlet ve özel kurumunda çalışan velilere göre görece daha yüksek düzeydedir.

- Veli görüşlerine göre yaş değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılımı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerine göre yaş değişkeni açısından 40-49 yaş aralığında olan velilerin diğer yaş aralıklarına göre görece yüksek düzeydedir.

- Veli görüşlerine göre eğitim seviyesi değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılımı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerine göre eğitim seviyesi değişkeni açısından lisans üstü eğitim seviyesi diğer eğitim seviyeleri boyutlarına göre görece daha yüksek düzeydedir.

- Veli görüşlerine göre gelir durumu değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılımına düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerine göre gelir durumu değişkeni açısından 1000-2000€/yıl gelir düzeyinde olanlar diğerlerine göre görece daha yüksek düzeydedir.

- Veli görüşlerine göre anadili değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılımı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerine göre anadili değişkeni açısından anadili Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça olan ailelerin eğitime katılma düzeyi görece orta düzeyde olduğu görülmektedir.

- Öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı yüksek düzeyde, veli görüşlerine göre orta düzeydedir.

5.2 Öneriler

- Veli görüşlerine göre; ailelerin eğitime katılımı orta düzeyde olduğu anlaşıldığından bunun yükseltilmesi için okul-aile işbirliğinin işlevini artıracak yeni düzenlemelere yer verilmesi yararlı olabilir.

- Türkçe eğitim veren öğretmenler, ailelerin eğitime katılımının orta düzeyde olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yükseltilmesi için öğretmen, öğrenci ve veli işbirliğini artıracak yeni düzenlemelere yer vermeleri yararlı olabilir.

- Ailelerin eğitime katılımı branşı sayısal olan öğretmenler tarafından orta düzeyde olduğu belirtilmiştir. Bunun yükseltilmesi için branşı sayısal olan öğretmenlere veli beklentilerini anlayabilmek konusunda hizmet içi eğitim ve seminerlerin verilmesi yararlı olabilir.

Araştırmacılar için öneriler

1. Ailelerin eğitime katılımına düzeyinin belirlenmesi için görüşme ya da gözlem gibi nitel yöntemler de kullanılabilir.
2. Benzer çalışmaların Kosova'da anadili Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça olan ailelerin birlikte yaşadığı farklı şehirlerde tekrarlanması ve sonuçların kıyaslanması yapılabilir.
3. Bu araştırma resmi okullarda çalışan öğretmenler ve bu okullarda okuyan öğrenci velileri üzerine yapılmıştır. Özel okullarla karşılaştırmalı olarak durum çalışması yapılabilir.
4. Bu çalışmada Ailelerin Eğitime Katılımı, öğretmen ve veli görüşlerine göre ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Benzer çalışmalar, okul yöneticileri ve öğrenciler de dahil edilerek yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (2007). **Etkili Öğrenme ve Öğretme**. İzmir: Biliş Yayıncılık.
- Akyüz, Y. (2009). **Türk Eğitim Tarihi (15.Baskı)**. Ankara: Pegem Akademi.
- Aral, N., Kandır,A., Can,Y.M. (2000). **Okul Öncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları**. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Argon,T. &Kıyıcı,C. (2012). İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 19, 80-95.
- Aslanargun, E. (2007). Okul - Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışması. Sosyal Bilimler Dergisi, 18, 120–135.
- Aytaç, T. (2000). Hizmet İçi Eğitim Kavramı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar. Milli Eğitim Dergisi, 147, 66-69.
- Balcı, İ. Kavak, Y. (2014). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilimsel Çalışmalarından Yararlanma Düzeylerine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri. Eğitim Bilimleri Dergisi,sayı: 39, 55-70.
- Baloğlu, M.(2006). **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Balaban-Salı, J. (2006). **Öğrenmede Güdülenme**. (Ed:Yıldız Kuzgun ve Deniz Deryakulu). **Eğitimde Bireysel Farklılıklar**. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Binbaşoğlu, C. (2004). **Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları.Milli Eğitim Sorunları**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Bilge, N. (1989). **Çağdaş ve Demokratik Eğitim**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- Bursalıoğlu, Z. (1999). **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyükalın, Filiz, S. (2002). Soru-cevap yöntemine ilişkin öğretimin öğretmenlerin soru sorma düzeyi ve tekniklerine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: GÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Aygün, Ö., Çakmak, E. K., ve Karadeniz, Ş. (2014). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Canolli, N. (2006). "Yetişkinler Eğitim ve Öğretimi İçin". Kosova Geçici Özyönetim Kurumlar Resmi Gazetesi (UNMIK 2005 Yönetmenliği Destekli), Priştine: DEM yayınları.
- Çalık, C. (2007). Okul-Çevre İlişkisinin Okul Geliştirmedeki Rolü: Kavramsal bir çözümleme. GÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 27(3), 123-139.
- Çaplı, O. (1993). **Çocukların ve Gençlerin Eğitimi**. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Çelik, N. (2005). Okul-Aile İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çelikkaya, H. (1998). **Eğitim Sosyolojisi**. İstanbul: Alfa BasımYayımlar Dağıtım.
- Çingli, H. (1994). **Örnekleme Kuramı (2. baskı)**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Çiftçi, M. & Bal, N. P. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Katılım Düzeyi İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. International Journal of Human Sciences 12(1).363-384.
- Demiral, E. (2007). İlköğretim Okul Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dikbaş, İ. (2008), Veli Beklentileri ve Karşılama Düzeyleri: Özel Vakıf Örneği. Yüksek

- Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Programı, İstanbul.
- Demirel, Ö. & Kaya, Z. (2003). **Eğitim ile İlgili Temel Kavramlar. Öğretmenlik Mesleğine Giriş.** Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- [EBTB] Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı. (2001). Yeni Kosova Müfredat Çerçevesi, Priştine.
- Epstein, J. L., Sanders, M. G., Sheldon, S. B., Simon, B. S., Salinas, K., Jansorn, N., Van Voorhis, F.L., Martin, C.S., & Williams, K. J. (2009). School, family, and community partnerships: Your handbook for action (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Erden, M. (1995). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş.* İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Erdener, M. A. (2014). Ailenin Eğitime Katılımını Engelleyen ve Destekleyen Faktörler. NWSA Education Sciences volume 9 number 1, 19-35.
- Erdener, M.A. (2016). Principals' and Teachers' Practices about Parent Involvement in Schooling. Universal Journal of Educational Research 4(12A): 151-159.
- Erdoğan, İ. (2000). *Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği. (2. Basım).* İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, Ç., & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Cilt 16, Sayı 3, ss: 399-431.
- Ergun, M. (1994). **Eğitim Sosyolojisine Giriş (Eğitim ve Toplum).** Ankara: Ocak Yayınları.
- Erkal, M. E. (1986). **Sosyolojik Açıdan Spor.** Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Ertem, H.Y. (2015). Velilerin Okul İklimi Algısı ve Onların Okulda Katılımı Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Ertürk, S. (1975). **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara: Yelken Tepe Yayınları.
- Ertürk, S. (1984). **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara: Yelken Tepe Yayınları.
- Eskicumalı, A. (2002). **Eğitim, Öğretim ve Öğretmenlik Mesleği. Öğretmenlik Mesleğine Giriş.** (Editör: Yüksel Özden). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Employment and Skills Observatory of Kosova. (2004). Çeviri: Zengin, M ve Topsakal, C.

http://www.karam.org.tr/Makaleler/1633430816_zengin.pdf adresinden 21.08.2016 tarihinde alınmıştır.

Fidan, N. (1996). **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. İstanbul: Alkım Yayınevi.

Fidan, N. (2012). **Okulda Öğrenme ve Öğretme. (3.Baskı)**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Fidan, N. & Erden, M. (1991). **Eğitime Giriş**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Gordon, T. (1993). **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**. (Çev: Emel Aksay ve Birsen Özkan). İstanbul:

YA-PA Yayınları.

Gökçe, E. (1998). İlköğretimde Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesi. Pamukkale Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 7. (<http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/>). adresinden

21.11.2016 tarihinde alınmıştır.

Gürhan, C. (2004). **Kişilik Gelişimi, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi.** (Ed. Binnur

Yeşilyaprak). Ankara: Pegem A Yay.

Gümüşeli, A. İ. (2004). Ailenin Katılım ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi. Özel Okullar

Bülteni. 2(6), 14– 17.

Gürsel, M. (1997). **Okul Yönetimi. (4.Baskı)**. Konya: Mikro Yayınları.

Gürşimsek, I. (2002). **DEÜ Okul Öncesi Eğitimler El Kitabı: Etkin Öğrenme ve Aile**

katılımı. İstanbul :Ya-pa Yayınları s: 30.

Hergüner, G. (1992). Çocuğun Spora Yönelmesinde Ailenin Rolü ve Önemi. Ondokuz Mayıs

Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 6. s:87.

Ilgar, Z. & Ilgar,Coşkun, S.(2016). **Aile Odaklı Eğitim**. İstanbul: Ilgar Eğitim Danışmanlık

Yayıncılık.

MASHT. (2002). Për Shpalljen e Ligjit Të Miratuar Nga Kuvendi I Kosovës Mbi Arsimin e

Lartë Në Kosovë. Rregullore Nr. 2003/14, <http://www.mashtov.net/advCms/documents/>

1.RREG_LIGJI%20SHQIP_29.pdf adresinden 25.09. 2016 tarihinde alınmıştır.

MASHT. (2007). Statistikat e Arsimit në Kosovë. Prishtinë.

Mustafa, N. Kadriu, D. Lekaj, R. (2016). Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı. Priştine.

Karasar, N. (2002). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Nobel Yayıncılık

Karlı, M. D. (2004). **Yönetmelik**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kıncal, Y.R. (1993). Aile ve Eğitim. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:5.

Kneller, G.F. (1977). Kültür ve Kişilik Eğitimi. (Çev: M. Tezcan). Ankara Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: 10, s: 1-4.

Koro, B. (2008a). *Kosova Eğitim Sistemi ve Türkçe Eğitim*. <http://www.kosovahaber.net/>

haber/haberdetay.asp?bolum=3755&uyeid=9 adresinden 29.09.2016 tarihinde alınmıştır.

Koro, B. (2008c). Kosova Türk Azınlığı Sorumlusu Bedrettin Koro ile 02.08.2016 tarihinde yapılan görüşme.

Koro, B. (2011). Kosova Türkçe Eğitimde Gelişmeler, Prizren.

Koro, B. (2013). Kosova Eğitim Sistemi ve Türkçe Eğitim. *Bal-Tam / Türklük Dergisi*.

Korkmaz, İ. (2012). **Sosyal Öğrenme Kuramı. (Ed. Binnur Yeşilyaprak). Eğitim Psikolojisi. (9. Baskı)**. Ankara: Pegem Yayınları.

Köksal, Eğmez, F.C. (2008). Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı (

- Kocaeli'nde Beş Anaokulunda Yapılan Araştırma). Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Kurtkan, A. (1972). **Sosyolojik Açından Eğitim Yoluyla Kalkınmanın Esasları**. İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Küken, G. (2006). **Yeni ve Yakınçağ'da Eğitim Felsefesi**. İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Yayınları. İstanbul.
- Kuzucu, Y. Özdemir, E. (2003). **Küçükler İçin Büyüklere**. Ankara: RAM Yayınları.
- Kuzgun, Y. ve Deryakulu, D. (2006). **Bireysel Farklılıklar ve Eğitime Yansımaları (Ed., Yıldız, Kuzgun ve Deniz Deryakulu).** Eğitimde Bireysel Farklılıklar (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Nemutlu, D. (1998). Gençliğin Eğitim Sorunları. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(17), 165-175.
- Pişkin, M. (2006). **İçedönük ve Dışa Dönük Kişilik Yapısı. Eğitimde Bireysel Farklılıklar. (Ed., Yıldız Kuzgun ve Deniz Deryakulu). (2. Baskı)**. Ankara: Nobel Yayınları.
- Pupovci, D. Abrashi, T. (2000). Overwiev Education in Kosova. Slovenia: İnternational Conference Proceeding. <http://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/961-6268-47-3/133-136.pdf>. adresinden 26.09.2016 tarihinde alınmıştır.
- Oğuzhan, F. (1976). **Öğretmenliğin Üç Yönü**. Ankara: Tekışık Matbaası.
- Özdemir, M. Dilekmen, M. (2016). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Duygusal Zeka ve Duyumlarının Öncelenmesi. Sakarya University Journal Of Education vol 6 no 1.
- Özışıklı, I.S. (2008). Boğaziçi Üniversitesi Okul Öncesi Eğitim Merkezinde Bir aile Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Biliml
- Özmen, Ö. (1999). **Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni**. Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Özyurt, B. E. (2006). **Eğitimde Bireysel Farklılıklar . (2. Baskı)**. Ankara: Nobel Yayınları.

Ünal, F. (2008). Ailede Çocuk İstismarı ve İhmali. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi. Cilt:

12. Sayı:1. Nisan.

Suroy, R. A. (2005). **Kosova Türk Toplumunun ve Üyelerinin Hakları**. Prizren: Özel Yayın.

Susar,F. (2001).Türkçe Öğretiminde Öğretmen Boyutunda Karşılaşılan Sorunlar ve Bunun

Öğretmen Performansına Etkileri. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Dergisi,Sayı:10 sf: 53-57.

Şaban, C. (2011). İlköğretim Okullarında Velilerin Eğitime Katılım Düzeyleri ve Tercih

Ettikleri Katılım Türleri. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Şişman, M. (2002). **Eğitimde Mükemmellik Arayışı Etkili Okullar**.Ankara:Pegem Akademi

Yayıncılık.

Şişman, M. (2010). **Eğitim Bilimine Giriş**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Şişman, M. (2012). **Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi**. Ankara: Pegem Akademi.

Taymaz, H. (1997). Uygulamalı Okul Yönetimi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi

Yayımları, Sayı180.

Tan, H. (1969). **Rehberliğin Esasları**. Ankara: Ayyıldız Matbağa.

Tan, H. & Baloğlu, M. (2006) **Psikolojik Danışma ve Rehberlik: Teori ve**

Uygulama.Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Toparlı, R. (2005). **Türkçe Sözlük**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Topsakal, C. ve Koro, B. (2007). **Kosova’ da Yaşayan Türkçe Eğitim**. Prizren: Bay

Yayımları.

Variş. F.(1996). **Eğitimde Program Geliştirme** Ankara: Alkım Yayınları.

Yılman, M. (1978). **Çağdaş Eğitim Sosyolojisi**. İzmir: Özel Yayınları. Karınca Matbaacılık.

Yörükoğlu, A. (1998). **Çocuk Ruh Sağlığı (22. Baskı)**. İstanbul: Özgür Yayınları.

EKLER:

EK:1 Öğretmen Ölçeği

Öğretmen Ölçeği(Türkçe)

Bu anketin amacı İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi anabilim dalında Dr.Bilal YILDIRIM danışmanlığında yürütmekte olduğum Yüksek Lisans tezi için, öğretmenlerin bakış açısına göre ailelerin okuldan beklentilerine yönelik aktivitelerini incelemektir. Ankete katılımınız çalışmamıza yön vermesi açısından kesinlikle çok değerli ve faydalıdır. Elde edilecek veriler sadece bilimsel amaçlı kullanılacaktır.

Değerlendirme:

- 1- **Hiçbir zaman:** Strateji bizim okulumuzda hiçbir zaman uygulanmadı.
- 2- **Nadiren:** Sadece birkaç sınıf veya birkaç aile ile gerçekleştirildi.
- 3- **Ara sıra:** Sınırlı sayıda sınıf veya bazı aileler ile gerçekleştirildi.
- 4- **Sık sık:** Birçok sınıf ve birçok ailenin katılımı ile gerçekleştirildi.
- 5- **Her zaman:** Neredeyse bütün sınıflar ve yaş grupları ile büyük çoğunlukta ailelerin katılımı sağlandı.

I. EBEVEYNLİK: Çocuklarının öğrenimini desteklemek için ailelere çocuk ve ergen gelişimini anlamak ve uygun ev koşullarını sağlması konusunda yardım etmek. Ailelerin geçmişini, kültürünü ve hedeflerini anlaması konusunda okula yardım etmek.

Okulumuz:	Değerlendirme Oranı				
	Hiçbirzaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Çocuk ve ergen gelişimi hakkında yapılan çalışmalarla ilgili aileleri bilgilendirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Sadece veli toplantılarına katılan aileleri değil, bütün aileri bilgilendirilir	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Çocuğun okuldaki başarısını ailelere açık, anlaşılır, uygun bir şekilde bildirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Ailelere çocukların hedefleri ve yetenekleri hakkında sorular sorar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Ailenin okulu ve okulunda aileyi tanınması için aile ziyaretleri ve toplantılar düzenler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Ailelerin çocuğun yaşına uygun, öğrenmeyi destekleyen ev ortamı oluşturmalarına yardımcı olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Toplum ve öğrenciler arasındaki farklı kültürlere saygılıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

II. İLETİŞİM KURMA: Okul programları ve çocukların gelişim durumları ile ilgili olarak evden okula ve okuldan eve olmak üzere iki yönlü iletişim kurmak.

Okulumuz:	Değerlendirme Oranı(Seçtiğiniz rakamı daire içerisine alınız)				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Yazılı yada yazılı olmayan iletişim materyallerinin sıklığını, formunu, okunabilirliğini ve anlaşılabilirliğini gözden geçirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Anadili farklı olan, Kosovadaki yaygın dilleri konuşamayan veya okuyamayan ailelerle iletişimi geliştirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

3. Ailelerle yazılı olarak iletişim kurar ve gerektiği takdirde tercüman aracılığı ile iletişimi sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Ev ile okul arasında iletişimi sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Yılda en az bir kez resmi olarak ailelerle toplantı düzenler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Her yıl, öğrencilerin ihtiyaçları, okuldaki etkinliklere tepkileri, ve ailelerin eğitime katılımı hakkında ailelere anket düzenler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Yeni aileler için tanıtım etkinlikleri düzenler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Aileleri bilgilendirmek için, haftalık veya aylık olarak, öğrencilerin okuldaki çalışmaları ile ilgili hazırlanmış dosyaları eve gönderir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Ders müfredatları, seviye belirleme sınavları, okul ve öğrencinin puan durumu ile ilgili bilgileri açık ve anlaşılır bir şekilde paylaşır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Akademik veya davranış problemi olan öğrencilerin aileleri ile iletişime geçer.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Öğretmenler, psikolojik rehber ve danışmanlar ve idareciler e-mail aracılığı ile aileleri internet güvenliği hakkında bilgilendirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Öğretmenler, rehber öğretmen ve okul idarecilerini ailenin eğitime katılımının önemi ve faydaları ve bununla birlikte okul ve aile arasındaki bağların kuvvetlendirilmesi yönünde eğitir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Öğretmenleri müfredat, ev ödevleri ve ailelerin nasıl yardım edebileceği konusunda veliler ile daha sık iletişim kurmalarını destekleyen kurallar koyar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Özel aktiviteler, organizasyonlar, toplantılar ve okul hakkında güncel bilgileri içeren bir okul gazetesi yayımlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

III. GÖNÜLLÜLÜK: Ailelerin okula ve öğrencilere destek olmak için organize olması ve örgütlenmesi.

Okulumuz:	Değerlendirme Oranı(Seçeceğiniz rakamı daire içerisine alınız)				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Okul ve sınıf ihtiyaçlarını karşılayabilecek yetenek ve becerilere sahip velileri belirlemek için yıllık anket düzenler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Gönüllü velilerin ve ailelerin toplantı ve çalışmaları için kullanabileceği bir oda tahsis eder.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Çalışan velilerin de gönüllü olarak katılabileceği aktivite ve programların zamanlarını daha esnek hale	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

getirir.					
4. Etkinliklere ailelerin katılımını en üst seviyeye çıkaracak gün ve zamanları belirler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Ailelerin farklı etnik kökenden ve farklı dillerden olmasına bakmasızın, ulaşım ve kreş imkanları sunarak velilerin eğitime katılımını engelleyen etkenleri azaltır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Gönüllü olarak eğitime katkı sağlayan velilere zamanı daha iyi değerlendirmeleri konusunda eğitim verir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Gönüllü velileri zamanlarına ve yeteneklerine göre tanımlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Aileleri ve toplumu etkinliklere daha aktif olarak katılımları konusunda teşvik eder.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

IV. EVDE ÖĞRENME: Ailelere çocuklarının ev ödevlerine, müfredat ile ilgili diğer aktivitelerine, ders seçimi ve gelecek ile ilgili planlarına nasıl yardım edebilecekleri konusunda bilgi sağlamak.

Okulumuz:	Değerlendirme Oranı (Seçeğiniz rakamı daire içerisine alınız)				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Aileleri çocukların ev ödevlerini nasıl yardımcı olacakları hakkında bilgilendirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Aileleri evde öğrenime katkı sağlamalarına yardımcı olması için gerekli hususlar hakkında bilgilendirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmelerine nasıl yardımcı olacakları hakkında aileleri bilgilendirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Çocuklarının okuma ve dinleme yeteneklerini geliştirmek için ailelere, çocukları ile birlikte sesli olarak okuma yapıp yapmadıklarını sorar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Ailelere, öğrencilerin akademik hedeflerini belirlemeleri, ders ve program seçimlerinde yardımcı olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Aileleri, üniversite, kariyer ve gelecek planları	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

hakkında çocukları ile konuşmaları için teşvik eder.					
7. Öğrencileri, aile ortamında öğrendiklerini göstermesini ve tartışmasını teşvik edecek interaktif ev ödevleri hazırlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

V. KARAR VERME: Okulla ilgili kararlarda aile ve veli temsilcilerinde bulunması.

Okulumuz:	Değerlendirme Oranı(Seçeğiniz rakamı daire içerisine alınız)				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Okul aile birliği veya daha başka aktif şekilde çalışan organizasyonlara sahiptir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Okul yönetim kurulu, danışma kurulu veya benzer komisyonlar içerisinde veli temsilcilerine sahiptir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Milli eğitim müdürlüğü danışma heyeti veya komisyonlarında okulu temsil edecek velilere sahiptir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Okul programlarının planlanması ve geliştirilmesinde ailelerin sürekli olarak katılımlarını sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Okul müfredatı hakkında ailelerin görüşlerine önem verir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Farklı ırktan, etnik kökenden, ekonomik gelirden ve sosyal statüden gruplardan veli temsilcilerini okul çatısı altında bir araya getirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Bütün ailelerin bir araya geleceği ve kendilerini temsil edebileceği resmi bir sosyal network (bilgisayar ağı) geliştirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Karar verme grupları içerisinde velilerle birlikte öğrencilerinde bulunmasını sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Uyuşmazlıkları açık, saygılı ve düzeyli bir biçimde çözüme kavuşturur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Aile veya veli temsilcilerini eğitime katılımı az olan diğer velilerle görüşmesi için teşvik eder.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

11. Aile ve toplumun eğitime katılımı konusunda okulun plan ve programlarının geliştirilmesi için eğitimci, veli ve diğer katılımcılarla fikir alışverişinde bulunur	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
--	-------	-------	-------	-------	-------

Kişisel Bilgiler

Öğretim dili - .....

Branş - .....

Görev yaptığınız kurum: 1-ilkokul( ) 2-Ortaokul ( ) 3-Lise ( ) 4-Diğer ( )

Mesleki Kıdem: 1-1-5 yıl arası( ) 2-6-10 yıl arası( ) 3-11-15 yıl arası 4-16-20 yıl arası ( ) 4-21 yıl ve daha fazla( )

Cinsiyet- 1-Kadın( ) 2-Erkek ( )

Yaş: 1- 18-19( ) 2- 20-29 ( ) 3- 30-39( ) 4- 40-49 ( ) 5-50+( )

Eğitim Seviyesi

İki Yıllık Üniversite Mezunu

Dört Yıllık Üniversite Mezunu

Yüksek Lisans – Doktora

EK:2 Veli Ölçeği

Veli Ölçeği(Türkçe)

Bu anketin amacı velilerin bakış açısına göre ailelerin okuldaki beklentilerine yönelik aktivitelerini incelemektir. Ankete katılmak zorunda değilsiniz, fakat katılımınız çalışmamıza yön vermesi açısından kesinlikle çok değerli ve faydalıdır.

Değerlendirme:

- 1- **Hiçbir zaman:** Strateji bizim okulumuzda hiçbir zaman uygulanmadı.
- 2- **Nadiren:** Sadece birkaç sınıf veya birkaç aile ile gerçekleştirildi.
- 3- **Ara sıra:** Sınırlı sayıda sınıf veya bazı aileler ile gerçekleştirildi.
- 4- **Sık sık:** Birçok sınıf ve birçok ailenin katılımı ile gerçekleştirildi.
- 5- **Her zaman:** Neredeyse bütün sınıflar ve yaş grupları ile büyük çoğunlukta ailelerin katılımı sağlandı.

I. EBEVEYNLİK: Çocuklarının öğrenimini desteklemek için ailelere çocuk ve ergen gelişimini anlamak ve uygun ev koşullarını sağlama konusunda yardım etmek. Ailelerin geçmişini, kültürünü ve hedeflerini anlaması konusunda okula yardım etmek.

Okulumuz:	Değerlendirme Oranı				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Çocuk ve ergen gelişimi hakkında yapılan çalışmalarla ilgili aileleri bilgilendirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Sadece veli toplantılarına katılan aileleri değil, bütün aileri bilgilendirilir	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Çocuğun okuldaki başarısını ailelere açık, anlaşılır, uygun bir şekilde bildirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Ailelere çocukların hedefleri ve yetenekleri hakkında sorular sorar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Ailenin okulu ve okulunda aileyi tanıması için aile ziyaretleri ve toplantılar düzenler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Ailelerin çocuğun yaşına uygun, öğrenmeyi destekleyen ev ortamı oluşturmasına yardımcı olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Toplum ve öğrenciler arasındaki farklı kültürlere saygılıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

II. İLETİŞİM KURMA: Okul programları ve çocukların gelişim durumları ile ilgili olarak evden okula ve okuldan eve olmak üzere iki yönlü iletişim kurmak.

Okulumuz:	Değerlendirme Oranı				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Yazılı yada yazılı olmayan iletişim materyallerinin sıklığını, formunu, okunabilirliğini ve anlaşılabilirliğini gözden geçirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Anadili farklı olan, Kosovadaki yaygın dilleri konuşamayan veya okuyamayan ailelerle iletişimi geliştirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

3. Ailelerle yazılı olarak iletişim kurar ve gerektiği takdirde tercüman aracılığı ile iletişimi sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Ev ile okul arasında iletişimi sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Yılda en az bir kez resmi olarak ailelerle toplantı düzenler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Her yıl, öğrencilerin ihtiyaçları, okuldaki etkinliklere tepkileri, ve ailelerin eğitime katılımı hakkında ailelere anket düzenler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Yeni aileler için tanıtım etkinlikleri düzenler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Aileleri bilgilendirmek için, haftalık veya aylık olarak, öğrencilerin okuldaki çalışmaları ile ilgili hazırlanmış dosyaları eve gönderir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Ders müfredatları, seviye belirleme sınavları, okul ve öğrencinin puan durumu ile ilgili bilgileri açık ve anlaşılır bir şekilde paylaşır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Akademik veya davranış problemi olan öğrencilerin aileleri ile iletişime geçer.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Öğretmenler, psikolojik rehber ve danışmanlar ve idareciler e-mail aracılığı ile aileleri internet güvenliği hakkında bilgilendirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Öğretmenler, rehber öğretmen ve okul idarecilerini ailenin eğitime katılımının önemi ve faydaları ve bununla birlikte okul ve aile arasındaki bağların kuvvetlendirilmesi yönünde eğitir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Öğretmenleri müfredat, ev ödevleri ve ailelerin nasıl yardım edebileceği konusunda veliler ile daha sık iletişim kurmalarını destekleyen kurallar koyar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Özel aktiviteler, organizasyonlar, toplantılar ve okul hakkında güncel bilgileri içeren bir okul gazetesi yayımlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

III. GÖNÜLLÜLÜK: Ailelerin okula ve öğrencilere destek olmak için organize olması ve örgütlenmesi.

Okulumuz:	Değerlendirme Oranı				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Okul ve sınıf ihtiyaçlarını karşılayabilecek yetenek ve becerilere sahip velileri belirlemek için yıllık anket düzenler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Gönüllü velilerin ve ailelerin toplantı ve çalışmaları için kullanabileceği bir oda tahsis eder.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Çalışan velilerin de gönüllü olarak katılabileceği aktivite ve programların zamanlarını daha esnek hale getirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Etkinliklere ailelerin katılımını en üst seviyeye çıkaracak gün ve zamanları belirler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Ailelerin farklı etnik kökenden ve farklı dillerden olmasına bakmasızın, ulaşım ve kreş imkanları sunarak velilerin eğitime katılımını engelleyen etkenleri azaltır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Gönüllü olarak eğitime katkı sağlayan velilere zamanı daha iyi değerlendirmeleri konusunda eğitim verir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Gönüllü velileri zamanlarına ve yeteneklerine göre tanımlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Aileleri ve toplumu etkinliklere daha aktif olarak katılımları konusunda teşvik eder.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

IV. EVDE ÖĞRENME: Ailelere çocuklarının ev ödevlerine, müfredat ile ilgili diğer aktivitelerine, ders seçimi ve gelecekle ilgili planlarına nasıl yardım edebilecekleri konusunda bilgi sağlamak.

Okulumuz:	Değerlendirme Oranı				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Aileleri çocukların ev ödevlerini nasıl yardımcı olacakları hakkında bilgilendirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

2. Aileleri evde öğrenime katkı sağlamalarına yardımcı olması için gerekli hususlar hakkında bilgilendirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmelerine nasıl yardımcı olacakları hakkında aileleri bilgilendirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Çocuklarının okuma ve dinleme yeteneklerini geliştirmek için ailelere, çocukları ile birlikte sesli olarak okuma yapıp yapmadıklarını sorar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Ailelere, öğrencilerin akademik hedeflerini belirlemeleri, ders ve program seçimlerinde yardımcı olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Aileleri, üniversite, kariyer ve gelecek planları hakkında çocukları ile konuşmaları için teşvik eder.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Öğrencileri, aile ortamında öğrendiklerini göstermesini ve tartışmasını teşvik edecek interaktif ev ödevleri hazırlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

V. KARAR VERME: Okulla ilgili kararlarda aile ve veli temsilcilerininde bulunması.

Okulumuz:	Değerlendirme Oranı				
	Hiçbir zaman	Nadire	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Okul aile birliği veya daha başka aktif şekilde çalışan organizasyonlara sahiptir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Okul yönetim kurulu, danışma kurulu veya benzer komisyonlar içerisinde veli temsilcilerine sahiptir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Milli eğitim müdürlüğü danışma heyeti veya komisyonlarında okulu temsil edecek velilere sahiptir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Okul programlarının planlanması ve geliştirilmesinde ailelerin sürekli olarak katılımlarını sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Okul müfredatı hakkında ailelerin görüşlerine önem verir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

6. Farklı ırktan, etnik kökenden, ekonomik gelirden ve sosyal statüden gruplardan veli temsilcilerini okul çatısı altında bir araya getirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Bütün ailelerin bir araya geleceği ve kendilerini temsil edebileceği resmi bir sosyal network (bilgisayar ağı) geliştirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Karar verme grupları içerisinde velilerle birlikte öğrencilerinde bulunmasını sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Uyuşmazlıkları açık, saygılı ve düzeyli bir biçimde çözüme kavuşturur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Aile veya veli temsilcilerini eğitime katılımı az olan diğer velilerle görüşmesi için teşvik eder.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Aile ve toplumun eğitime katılımı konusunda okulun plan ve programlarının geliştirilmesi için eğitimci, veli ve diğer katılımcılarla fikir alışverişinde bulunur	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Velinin Demokrafik Yapısı (Sadece birini işaretleyiniz):

Öğrenci ile olan

Yakınlık Derecesi: Annesi Babası Üvey-Annesi Üvey-Babası
 Diğer (Lütfen Yakınlık Derecenizi Belirtiniz):

İlköğretime devam eden

Çocuk Sayısı: 1 2 3 4 5+

Çocukların Cinsiyeti

(Herbirinin Sayısı): Erkek: _____ Kız: _____

Kaç tane İşte çalışıyorsunuz 1 2 3 4 5

Mesleğiniz: _____

Diğer ebeveynin mesleği: _____

Gündüz çalışıyorum : Vardiyalı olarak gecede çalışıyorum:

Yaş: 18-19 20-29 30-39 40-49 50+

Eğitim Seviyesi:

İlkokul veya Ortaokul Mezunu Lise Mezunu
 İki Yıllık Üniversite Mezunu Dört Yıllık Üniversite Mezunu
 Yüksek Lisans – Doktora

Yıllık

Aile Geliri: 0 – 200 EURO 200 -500 EURO
 500 - 1000 EURO 1000TL - 2000 EURO
 2000 EURO ve üzeri

Ailenin

Etnik kökeni(Milli Mensubiyeti) Türk Arnavut Boşnak Diğer

EK:3-Öğretmen Ölçeği

Anketë Për Mësues (Arnavutça)

Qëllimi i kësaj ankete është hulumtimi i pjesëmarrjes së familjeve në edukim duke bazuar në pikëpamjet e mësuesve. Anketa do të më shërbejë për temën e diplomës në Programin Master të cilin jam duke e vijuar në Departamentin Udhëheqja dhe Mbikëqyrja në Arsimit në Institutin e Shkencave Shoqërore në universitetin İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi me këshilltar Dr.Bilal YILDIRIM. Pjesëmarrja e juaj në anketë do të jetë e rrëndësishme dhe e dobishme për punën tonë. Të dhënat e fituara do të përdoren vetëm për qëllime shkencore.

Vlerësimi:

1. **Asnjëherë:** Strategjia nuk është zbatuar asnjëherë në shkollën tonë.
2. **Rrallë:** Është realizuar vetëm me disa klasa ose disa familje.
3. **Ndonjëherë:** Është realizuar në numër të kufizuar klasash apo në disa familje.
4. **Shpesh:** Është realizuar me pjesëmarrjen e shumë klasave dhe familjeve.
5. **Gjithmonë:** Është siguruar pjesëmarrja e pothuajse të gjitha klasave dhe grup – moshave me shumicë të madhe të familjeve.

I. TË QENËT PRIND: Dhënia ndihmë familjeve për të kuptuar zhvillimin e fëmijëve dhe adoleshentëve dhe për të siguruar kushtet e volitshme shtëpiake me qëllim të përkrahjes së shkollimit të fëmijëve. Dhënia ndihmë shkollës për të kuptuar të kaluarën, kulturën dhe qëllimet e familjes.

Shkolla jonë:	Shkalla e Vlerësimit				
	Asnjëherë	Rrallë	Ndonjëherë	Shpesh	Gjithmonë
1. Informon familjet për studimet e bëra në lidhje me zhvillimin e fëmijut dhe të adoleshentit.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Informon të gjitha familjet, jo vetëm ato që kanë marrë pjesë në mbledhje.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Njofton familjen hapas, në mënyrë të kuptueshme dhe të përshtatshme për suksesin e fëmijut në shkollë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Pyet familjet në lidhje me qëllimet dhe aftësitë e fëmijëve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Për njohjen e familjes me shkollën dhe shkollës me familjen organizohen mbledhje dhe vizita familjare.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Ndihmon familjen në krijimin e mjedisit shtëpiak në përshtatshmëri me moshën e fëmijut dhe për përkrahjen e të mësuarit.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Respekton kulturat e ndryshme në mes të nxënësve dhe shoqërisë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

II. KOMUNIKIMI: Komunikimi në dy kahe, shtëpi – shkollë dhe shkollë – shtëpi në lidhje me programet e shkollës dhe gjendjen e zhvillimit të fëmijëve.

Shkolla jonë:	Shkalla e Vlerësimit (Rrumbullaksoni numrin që do ta zgjedhni)				
	Asnjëherë	Rrallë	Ndonjëherë	Shpesh	Gjithmonë
1. Rishikon shpeshhtësinë, formën, lexueshmërinë dhe kuptueshmërinë e materialeve të shkruara ose të pashkruara të komunikimit.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Zhvillon komunikimin me familjet gjuha amtare e të cilave dallon nga gjuhët e përhapura në Kosovë, të cilat gjuhë ata nuk mund të flasin apo të shkruajnë	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Komunikon me shkrim me familjet dhe sipas nevojës siguron komunikim përmes përkthyesit.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Siguron komunikimin mes shtëpisë dhe shkollës.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Organizon së paku një herë në vit zyrtarisht mbledhje me familjet.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Çdo vit anketohen familjet në lidhje me nevojat e fëmijëve, reagimet e tyre ndaj aktiviteteve në shkollë dhe pjesëmarrjen e familjeve në edukim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Organizohen aktivitete promovuese për familjet e reja.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Për informimin e familjeve me punën e nxënësit në shkollë brenda një jave apo një muaji, dërgon në shtëpi dosjen e përgatitur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Ndan haptas dhe në mënyrë të kuptueshme informatat në lidhje me planet mësimore, provimin për përcaktim të nivelit dhe me gjendjen e poenave të shkollës dhe të nxënësit.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Kontakton familjet e nxënësve me probleme akademike apo të sjelljes.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Mësuesit, udhëzuesit dhe këshilltarët psikologjik si dhe administratorët përmes e – mail informojnë familjet për sigurinë në internet.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Trajnon mësuesit, mësuesit udhëzues dhe administratorët e shkollës për rëndësinë dhe dobritë e pjesëmarrjes së familjeve në edukim në drejtim të përforcimit të lidhjes në mes të shkollës dhe familjes.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Nxjerr rregulla për mësues të cilat kanë të bëjnë me komunikim më të shpeshtë me prindër në lidhje me planin mësimor, detyrat e shtëpisë dhe mënyrën se si mësuesi do të ndihmojë familjet.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Boton gazetën e shkollës e cila përmban informata aktuale në lidhje me aktivitetet e veçanta, organizimet, mbledhjet dhe me shkollën.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

III. VULLNETARIZMI: Organizimi i familjeve për të dhënë përkrahje shkollës dhe nxënësve.

Shkolla jonë:	Shkalla e Vlerësimit (Rrumbullaksoni numrin që do ta zgjedhni)				
	Asnjëherë	Rrallë	Ndonjëherë	Shpesh	Gjithmonë
1. Organizon anketim vjetor në lidhje me përcaktimin e prindërve të cilët kanë aftësi dhe shkathtësi për të përmbushur nevojat e shkollës dhe të klasës.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Cakton një dhomë e cila do të shfrytëzohet për mbledhjet dhe punët e prindërve vullnetarë dhe familjeve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. E bën më fleksibil orarin e aktiviteteve dhe programeve në të cilat vullnetarisht mund të marrin pjesë edhe prindërit të cilët punojnë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Përcakton ditën dhe kohën kur pjesëmarrja e familjeve në aktivitete do të ngritet në nivelin më të lartë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Duke mos bërë dallim në bazë etnike dhe gjuhësore të familjeve dhe duke iu mundësuar transportin dhe kopshtin për fëmijë, zvogëlon arsyet e pengesave për pjesëmarrjen e prindërve në edukim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Ofron trajnime në lidhje me menaxhimin më të mirë të kohës për prindërit të cilët vullnetarisht kontribuojnë në edukim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Përcakton prindërit vullnetarë sipas kohës dhe aftësive të tyre.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Inkurajon familjet dhe shoqërinë për pjesëmarrje më aktive në aktivitete.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

IV. TË MËSUARIT NË SHTËPI: Sigurimi i informatave për prindër në lidhje me ndihmën që do të ofrojnë fëmijëve të tyre në detyrat e shtëpisë, aktivitet tjeta që kanë të bëjnë me planin mësimor, zgjedhjen e lëndëve dhe planet e tyre për të ardhmen.

Shkolla jonë:	Shkalla e Vlerësimit (Rrumbullaksoni numrin që do ta zgjedhni)				
	Asnjëherë	Rrallë	Ndonjëherë	Shpesh	Gjithmonë
1. Informon familjet se si do të ndihmojnë fëmijët në detyrat e shtëpisë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Informon familjet me pikat e nevojshme për kontribuimin e tyre në edukim në shtëpi.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Informon familjet se si do të ndihmojnë nxënësit në zhvillimin e aftësive të tyre.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Me qëllim të zhvillimit të shkathtësive të leximit dhe të dëgjuarit tek fëmijët, bën pyetje familjeve nëse ata së bashku me fëmijët e tyre kanë lexuar me zë apo jo.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Ndhmon familjet në lidhje me përcaktimin e qëllimeve akademike të nxënësve dhe në zgjedhjen e lëndëve dhe të programeve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

6. Inkurajon familjet që të bisedojnë me fëmijët e tyre në lidhje me universitetin, karijerën dhe planet për të ardhmen.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Përgatit detyra shtëpiake interaktive për nxënës me qëllim që ata në rrethin familjar të tregojnë dhe të diskutojnë për ate çka kanë mësuar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

V. VENDIM MARRJA: Marrja pjesë e përfaqësuesve të familjeve dhe prindërve në vendimet në lidhje me shkollën.

Shkolla jonë:	Shkalla e Vlerësimit (Rrumbullaksoni numrin që do ta zgjedhni)				
	Asnjëherë	Rrallë	Ndonjëherë	Shpesh	Gjithmonë
1. Ka organizime si partneriteti shkollë familje apo organizime tjera që punojnë në mënyrë aktive.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Bordi i shkollës, bordi këshillues apo komisionet e ngjashme kanë përfaqësues të prindërve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Në bordin këshillues apo komisionet e Drejtorisë Komunale për Arsim marrin pjesë prindërit të cilët e përfaqësojnë shkollën.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Siguron pjesëmarrjen e vazhdueshme të familjeve në planifikimin dhe zhvillimin e programeve shkollore.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Jep rëndësi mendimeve të familjeve në lidhje me planin shkollor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Tubon në shkollë përfaqësuesit e prindërve të grupeve të ndryshme si nga raca, prejardhja etnike, të ardhurat ekonomike dhe statusit social.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Zhvillon një rrjet social zyrtar (rrjetë kompjuterike) ku të gjithë familjet do të kenë mundësi të shoqërohen dhe ta përfaqësojnë veten.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Siguron pjesëmarrjen edhe të nxënësve së bashku me prindërit në grupet për vendim marrje.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Zgjidh mosmarrëveshjet haptas, me respekt dhe në nivel të duhur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Inkurajon takimin e familjeve apo përfaqësuesve të prindërve me prindërit tjerë të cilët më pak marrin pjesë në edukim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Këmben ide me arsimtar, prindër dhe pjesëmarrës tjerë për zhvillimin e planeve dhe programeve shkollore në lidhje me pjesëmarrjen në edukim të familjeve dhe shoqërisë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Informatat Personale

Gjuha e arsimit - .....

Lënda - .....

Institucioni ku punoni: 1 – Shkolla Fillore ( ) 2 – Shkolla e Mesme ( ) 3 – Gjimnaz 4 – Të tjerë ( )

Përvoja në Punë: 1- 1-5 vite ( ) 2- 6-10 vite ( ) 3- 11-15 vite ( ) 4- 16-20 vite ( ) Më tepër se 4-21 vite ( )

Gjinia – 1 – Femër ( ) 2 – Mashkull ( )

Mosha: 1- 18-19( ) 2- 20-29 ( ) 3- 30-39( ) 4- 40-49 ( ) 5-50+( )

Niveli i Edukimit

I diplomuar në Universitetin Dyvjeçar I diplomuar në Universitetin Katërvjeçar
 Master - Doktoraturë

EK:4-Veli Ölçeği

Anketë për prindër(Arnavutça)

Qëllimi I kësaj ankte është shqyrtimi i aktiviteteve në pjesëmarrjen arsimore të familjeve sipas pikëpamjes së prindërve. Ju nuk jeni të detyrura të merrni pjesë në këtë anketë por pjesëmarrja Juaj është shumë e dobishme dhe e vlefshme në orientimin e punës tone.

Vlerësim:

- 1- **Asnjëherë:** Strategjia nuk është zbatuar kurrë në shkollën tonë.
- 2- **Rallë:** Është zbatuar vetëm në disa klasa apo me disa familje.
- 3- **Herë pas here:** Është zbatuar me një numër të kufizuar të klasave apo familjeve.
- 4- **Shpeshherë:** Është zbatuar me pjesëmarrjen e një numri të madh të klasave dhe familjeve.
- 5- **Gjithmonë:** U siguria pjesëmarrja pothuajse e të gjitha kategorive të grupmoshave dhe familjeve

I. PRINDI: Duhet të kuptoj zhvillimin e fëmijëve dhe adoleshentëve me familjet për të mbështetur arsimin e fëmijëve të tyre dhe të ndihmoj në furnizimin e duhur të kushteve në shtëpi. Të ndihmojë në shpjegimin e kuptimit të qëllimeve, kulturës dhe histories së familjeve.

Shkolla juaj:	Shkalla e vlerësimit				
	Asnjëherë	Rallë	Herë pas here	Shpeshherë	Gjithmonë
1. Informon familjet në lidhje me punën e bërë në zhvillimin e fëmijëve dhe adoleshentëve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Nuk i njofton vetëm familjet të cilët marrin pjesë në mbjedhet e prindërve por i njofton të gjitha familjet.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Në një mënyrë të qartë i njofton familjeve suksesin e fëmijëve të tyre.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. I parashtron pyetje prindërve në lidhje me qëllimet dhe aftësitë e fëmijëve të tyre.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Organizon takime dhe vizita familjare për të noftuar në mënyrë sa më të mire familjet me shkolla.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. I ndihmon familjeve që sipas moshës së fëmijëve të tyre të krijojnë ambient sa më të përshtatshëm për të mësuar në shtëpi	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Është i respektuar ndaj kulturave të ndryshme ndaj studentëve dhe shoqërisë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

II. KRIJIMI I KOMUNIKIMIT: Të krijojë komunikim dy anëshe nga shkolla në shtëpi dhe anasjellats lidhur me zhvillimin e gjendjes së fëmijëve dhe programeve shkollore

Shkolla juaj:	Shkalla e vlerësimit				
	Asnjëherë	Rallë	Herë pas here	Shpeshherë	Gjithmonë
1. I shqyrton kuptimin, lexueshmërinë, formën, shpeshtësinë e materialeve të komunikimit me shkrim ose pa shkrim..	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

2. Përmirëson komunikimin me familjet të cilët kanë gjuhë amtare të ndryshme dhe të cilët nuk mund të flasin gjuhët të cilët fliten në Kosovë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Krijon komunikim me shkrim me familje dhe në raste të duhura komunikimin e realizon me anë të përkthyesit.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Krijon komunikim ndërmjet shkollës dhe shtëpisë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Organizon mbledhje me prindër së paku një here në vit.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Çdo vit bën anketime lidhur me nevojat e studentëve, reagimet e tyre në aktivitete shkollore dhe pjesëmarrjen e prindërve në arsim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Për familjet e reja organizon aktivitete njoftuese.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. I dërgon familjeve dosjet javore ose mujore të punuara të studentëve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Ndanë në mënyrë të qartë dhe të kuptueshme kurrikulat e kurseve, vendosjen e provimeve, informacionet në lidhje me shkollën dhe rezultatet studentore.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Komunikon me prindërit e studentëve të cilët kanë probleme akademike dhe të sjelljes.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Mësimdhënësit, këshilltarët dhe udhëzuesit psikologjik dhe administratorët me anë të e mailit i njoftojnë familjet lidhur me sigurinë e internetit.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Mësuesit, këshilltarët udhëzuese, dhe administratorët e shkollave i njoftojnë familjet për rëndësinë dhe përfitimet e përfshirjes së familjes në arsim, dhe për të forcuar lidhjet midis shkollës dhe familjes.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. I përcakton rregulla për të krijuar komunikim sa më të shpeshtë lidhur se si mund të ndihmojnë familjet në detyrat e shtëpisë dhe kurrikulimin e mësimdhënësve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Publikon gazeta që përmban gjendjen aktuale lidhur me mbledhjet, organizimet dhe aktivitetet të veçanta shkollore.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

III.VULLNETARIZMI: Të organizohen për të mbështetur familjet dhe organizimin e shkollës dhe nxënësit.

Shkolla juaj:	Shkalla e vlerësimit				
	Asnjëherë	Rallë	Herë pas here	Shpeshherë	Gjithmonë
1. Organizon anketa vjetore për të përcaktuar shkathtësitë dhe aftësitë e prindërve për të plotësuar nevojat e klasës dhe shkollës.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Siguron një dhomë prindërve dhe familjeve vullnetarë të cilët do të punojnë dhe do të mbajnë mbledhjet e tyre.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

3. Bën në mënyrë më fleksibile kohën e programeve dhe aktiviteteve që do të marrin pjesë në mënyrë vullnetare prindërit të cilët punojnë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Përcakton kohën dhe ditën e aktiviteteve për të maksimizuar pjesëmarrjen e prindërve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Zvogëlon obstrukcionet lidhur me familjet që flasin në gjuhë të ndryshme dhe kanë prejardhje të ndryshme etnike, pavarësisht nga niveli arsimor i prindërve, duke siguruar objekteve të transportit dhe kujdesin ndaj fëmijëve	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. I trajnon prindërit të cilët kontribuojnë në mënyrë vullnetare në arsim se sit ë vlerësojnë kohën në mënyrë sa më të mirë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. I përcakton prindërit vullnetarë sipas kohës dhe aftësisë së tyre.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Inkurajon familjen dhe shoqërinë që jenë më aktiv në pjesëmarrje të aktiviteteve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

IV. MËSIMI NË SHTËPI: Siguron njoftimin e prindërve sit ë ndihmojnë fëmijët e tyre për detyrat e shtëpisë, sit ë zgjedhin lëndët e tyre dhe sit ë ndihmojnë në planet e eardhshme të fëmijëve të tyre

Shkolla juaj:	Shkalla e vlerësimit				
	Asnjëherë	Rallë	Herë pas here	Shpeshherë	Gjithmonë
1. I njofton familjet se si mund të ndihmojnë fëmijët e tyre në kryerjen e detyrave të shtëpisë.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. I njofton familjet në lidhje me çështjet e ndryshme për kontribimin e mësimi të familjeve në shtëpi.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. I njofton familjet se si mund të ndihmojnë në zhvillimin e aftësive të nxënësve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. I pyet familjet se a ushtrojnë bashkë me fëmijët e tyre leximin me zë për të aftësuar zhvillimin e leximit dhe dëgjimit.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. I ndihmon familjet për zgjedhjen e programeve të lëndëve dhe qëllimeve akademike të fëmijëve.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. I nxit familjet që të komunikojnë me fëmijët e tyre lidhur me universitetin, karrierën dhe planifikimet për të ardhmen.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. I përgatit detyra interactive të shtëpisë për të nxitur nxënësit të diskutojnë se çfarë kanë mësuar në rrethin familjar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

V. VENDIM-MARRJE: Prezenca e prindit anëtarit të familjes në lidhje me vendimet me shkollën.

Shkolla juaj:	Shkalla e vlerësimit				
	Asnjëherë	Rallë	Herë pas here	Shpeshherë	Gjithmonë

1. Shkolla ka një bashkim familjar, ose organizata të tjera që janë aktivisht duke punuar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Bordi i shkollës ose bordi këshillues ka përfaqësuesit e prindërve në komisione të ngjashme.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Komisioni Këshillëdhënës ose komitetet e drejtorisë kombëtare të arsimit ka prindër të cilët do të përfaqësojnë shkollën.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Vazhdimisht ofron familjet për pjesëmarrjen në planifikimin dhe zhvillimin e programeve shkollore	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Jep rëndësi pikëpamjeve të prindërve rreth kurikulës shkollore.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Bashkon përfaqësuesit e prindërve të racave, me prejardhje etnike, me të ardhura ekonomike dhe status social të grupeve të ndryshme nën ombrellën e shkollës.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. zhvillon rrjetin social (rrjetin kompjuterik) në mënyrë që familjet të përfaqësojnë veten.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Në kuadër të grupeve të vendimmarrjes siguron që edhe nxënësit të të jenë së bashku me prindërit e tyre.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Në mënyrë të nivelizuar, të hapur dhe me respekt I zgjedh mosmarrëveshjet.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Inkurajon pjesëmarrjen e familjeve me familjet që janë më pak të angazhuar për arsim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Bën shkëmbimin e ideve ndërmjet familjeve dhe pjesëmarrësve të tjerë lidhur me zhvillimin e programeve për planin e shkollës dhe pjesëmarrjen e familjes dhe shoqërisë në arsim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Struktura demografike e prindërit (Rumbullaksoni vetëm njërën):

Afërsia me studentin: Nëna Babai Njerka Njerku
 Të tjerë (Ju lutem cakto afërsinë):

Numri I fëmijë që vazhdojnë shkollën fillore

Numri I fëmijëve: 1 2 3 4 5+

Gjinia e fëmijëve

(Numri I secilit): Djalë: _____ Vajzë: _____

Në sa punë punon 1 2 3 4 5

Profesioni: _____

Profesioni I prindit tjetër: _____

Punoj ditën : Punoj në ndërrim të natës:

Mosha: 18-19 20-29 30-39 40-49 50+

Shkalla e arsimit:

Shkolla fillore Shkolla e mesme
 Shkolla e lartë Universitet 4 vjeçar
 Magjistraturë - Doktoraturë

Të ardhurat vjetore familjare:

porodicni prihod: 0 – 200 evro 200-500 evro
500-1000 evro 1000- 2000 evro 2000 evro ma shum

Familja

Raca/Origjina etnike : Turk shiptar boshnak Të tjerë

EK:5-Öğretmen Ölçeği

Anketa nastavnika(Bošnakça)

Cilj ove ankete se odnosi na moj magistarski rad koju sporovodim u Istanbulskom Univerzitetu Sabahhatin Zaim ,u institutu društvenih znanosti, odjelu Obrazovne uprave i nadzora i uz savjetodavanje Dr. Bilala Jildirima. Istraživanje se odnosi na temu učestvovanje porodica u obrazovnim aktivnostima od pogleda nastavnika .

Vaše učešće u istraživanju u smislu pružanja smjernice našem radu je svakako vrlo vrijedan i koristan. Dobiveni podaci će se koristiti samo za naučne ciljeve.

Ocjenjivanje:

- 1- **Nikada:** Strategija se nikada nije sprovodila u našoj školi.
- 2- **Rijetko:** Izvedena je samo u nekoliko razreda ili porodica.
- 3- **Povremena:** Istraživanje je sprovedeno u ograničeni broj razreda ili u nekim porodicama.
- 4- **Često:** Sprovedeno je uz učešće mnogih razreda i porodica.
- 5- **Uvijek:** Obezbjedeno je skoro učešće svih razreda, dobi I većine porodica.

I. RODITELJSTVO: Obezbjediti pomoć u podržanju porodice u nastavi svoje djece i adolescenata i u osiguranju odgovarajućih uslova kod kuće. Pomoći školi u razumijevanju prošlosti porodice , njene kulture i ciljeva.

Naša škola	Procent stope (Zaokružite broj koje ste izabrali)				
	Nikada	Rijetko	Povremena	Često	Uvijek
1.Obavijestiti roditelje o razvoju rada s djecom i mladima.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Ne obavješta samo roditelje koji učestvuju na roditeljske sastanke već I cijelu porodicu	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Uspjeh djeteta u školi, porodicama se obavješta na otvoren, razumljiv, I odgovarajući način.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Postavlja se porodicama pitanja o ciljevima i sposobnostima djece.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Organiziraju se posjete porodicama I sastanci s ciljem upoznavanja, porodica školu I škola porodicu.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6 .Pomaže se porodicama da se prema dobi djeteta u domu stvori sredina koja će podržati učenje.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Poštivanje prema različitim kulturama među učenicima I društvu	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

II. USPOSTAVITI KOMUNIKACIJU: U vezi nastavnih programa i razvoja djece u školi, uspostaviti dvosmjernu komunikaciju, od kuće ka školi I od škole kući .

Naša škola	Procent stope (Zaokružite broj koje ste izabrali)				
	Nikada	Rijetko	Povremena	Često	Uvijek
1.Razmatra učestalost , čitljivost i jasnoću pisanih ili nepisanih komunikacijskih materijala.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2.Poboljšava komunikaciju s porodicama čiji je majčin jezik različit, oni koji ne govore zajedničkim jezikom na Kosovu I koji se ne mogu obrazovati	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

3. Komunicira u pisanom obliku s porodicom i osigurava komunikaciju preko tumača ako je potrebno.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Ostvaruje komunikaciju između škole i kuće.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Organizira najmanje jednom godišnje oficijalni sastanak sa porodicama	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Svake godine, organizira anketu za potrebe učenika, zatim na njihova reagovanja o aktivnostima u školi, I o učešću porodica u obrazovanju	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Organizira promotivne dogağaje za nove porodice	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Obaviještava porodice, nedeljno ili mjesečno, o radu učenika u školi preko poslatih fajlova kući	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Dijeli se na jasnom I razumljivom načinu informacije o nastavnom planu i programu, o plasmanu ispita, informacije o školi i učeniku	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Stupa u kontakt s porodicama učenika sa akademskim ili problemom u ponašanju.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Nastavnici , psihološki vodiči i savjetnici putem e-maila obavještavaju roditelje o sigurnosti na internetu.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Nastavnike, nastavnike vodiče I školsku upravu obučava o važnosti i koristi od učešća porodice u obrazovanju jačanje veze između škole i porodice .	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Postavlja pravila o podršci uspostavljanju komunikacije između škole I roditelja o nastavnim planovima i programu, domaćim zadacima i o tome kako porodice mogu pomoći.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Objavljuje školske novine koje sadrže ažurirane informacije o posebnim aktivnostima, događajima, sastancima I dnevnim aktivnostima u školi	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

III. VOLONTIRANJE: Organiziranje porodice za podršku škole i učenika

Naša škola	Procent stope (Zaokružite broj koje ste izabrali)				
	Nikada	Rijetko	Povremena	Često	Uvijek
1. Organizuje godišnju anketu kako bi odredila vješte I sposobne roditelje za pokrivanje potrebe škole I razreda	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Za volonterski rad I sastanke roditelja i porodice dodjeluje sobu za sastanke	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Zaposlenim roditeljima koji žele volontirati prilagođava se vrijeme aktivnosti I programa	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

4. Kako bi se povećala nivo učešća roditelja određuje se dan i vrijeme .	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Bez obzira na činjenicu da su porodice različitih nacionalnosti i različitih jezika, pružajući uslove transporta i jaslice smanjuje faktore koji sprječavaju učestvo roditelja u obrazovanju.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Roditelji koji dobrovoljno doprinose obrazovanju obučavaju se za bolju procjenu vremena	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Roditelje volontere definiše prema vremenu i talentima	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Ohrabruje porodice i zajednice da se još aktivnije uključe u aktivnosti.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

IV. Učenje kod kuće: Porodicama pruža informaciju oko pomoći djece u vezi domaćih zadataka, i druge aktivnosti vezane za nastavni plan i program, i u odabiru planova za budućnost.

Naša škola	Procent stope (Zaokružite broj koje ste izabrali)				
	Nikada	Rijetko	Povremena	Često	Uvijek
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. Porodice se informiraju o tome kako pomoći svojoj djeci oko domaćih zadataka.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Informiše porodice o pitanjima pomoći i doprinosu nastave u kući.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Informiše roditelje o tome kako pomoći učenicima da poboljšaju svoje vještine	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Za razvijanje vještine čitanja i slušanja porodicama postavlja pitanje da li su čitali naglas sa svojom djecom	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Porodicama pomaže, odrediti akademske ciljeve učenika, u izboru programa i nastave	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Podstiče porodice da sa svojom djecom razgovaraju o univerzitetu, svojoj karijeri i planovima za budućnost.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Učenicima priprema interaktivne domaće zadatke kako bi podsticali da pokažu i debatiraju ono što su naučili u porodičnom okruženju	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

V. ODLUČIVANJE: Prisutnost predstavnika porodice i roditelja u odlukama o školi.

Naša škola	Procent stope (Zaokružite broj koje ste izabrali)				
	Nikada	Rijetko	Povremena	Često	Uvijek

1.Škola ima udruženje roditelja I drugih organizacija koji aktivno rade	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. U školskim odborima, savjetodavnim odborima ili u s ličnim komisijama ima predstavnika roditelja	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. U upravi nacionalnog obrazovanja savjetodavnih odbora ili komisija ima roditelje koji predstavljaju školu.	((1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Osigurava postojano učešće porodice u planiranju i razvoju školskih programa.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Daje značaj o mišljenju roditelja za nastavni plan i programa.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Okuplja predstavnike roditelja različitih rasa, nacionalnosti, primanja i socijalnog statusa pod istim krovom škole.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Razvija društveno umrežavanje (network)gdje će se okupiti I predstaviti sve porodice	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. U grupi odlučivanja omogućava prisustvo učenika i roditelja.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Sporove redovito riješava na otvoren način i punim poštovanju	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Predstavnike roditelja ili porodice podstiče na susret sa drugim roditeljima koji manje učestvuju u obrazovanju	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Za angažman porodice I zajednice u obrazovanju zatim za razvoj školskih planova I programa razmenjuje mišljenja sa edukatorima, roditeljima I sa drugim učesnicima	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Dodatne informacije

Jezik nastave - .....

Sektor - .....

Institucija u kojoj radite : 1- osnovna škola ( ) 2- srednja školal ( ) 3-Gimnazija ( ) 4-Drugo ( )

Stručnost: između 1-1-5 godine ( ) između 2-6-10 godine ( ) između 3-11-15 godine ( ) između 4-16-20 godine( ) između 4-21 godine I više ( )

Pol -1-Žena ( ) 2-Muškarac ( )

Godine : 1- 18-19( ) 2- 20-29 ( ) 3- 30-39( ) 4- 40-49 ( ) 5-50+( )

Nivo obrazovanja : Dvogodišnji ( ) Četvorogodisnji fakultet ( ) Magistratura – Doktorat ( )

EK:6-Veli Ölçeği

Anketa za roditelje (Bošnjakça)

Cilj ove ankete je ispitivanje učešće porodica na aktivnostima sa perspektive roditelja . nemorate ucestvovati u ovoj anketi ali svakako vase ucestvovanje je vredno I potrebno ovom istrazivanju.

Vrednovanje

1. **Nikada:** strategija se nikada nije primenila u nasoj skoli
2. **Retko:** odrzano je samo sa nekoliko razreda ili nekoliko porodice.
3. **Povremeno:** odrzano je sa odreğenim brojem razreda ili sa nekim porodicama.
4. **Cesto:** odrzano je sa mnogim razredima I mnogim porodicama.
5. **Uvek :** ucestvovali su gotovo svi razredi svih uzrasta I velika vecina porodoca.

I. RODITELJSTVO: Pomaganje porodicama da shvate razvoj svoje dece I mladih I tako omoguciti pogodnu sredinu obrazovanja dece u svojim kucama. Da bi skole njih bolje shvatili Porodice trebaju pruziti informacije skoli u vezi njihove proslosti, kulture I ciljeva .

Nasa skola :	Stopa Vrednovanja				
	Nikada	Retko	Povremeno	Cesto	Uvek
1. Obavestava porodice o radu razvoja dece I adolescent.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Iformise ne samo roditelje koji su buli na roditeljskim sastancima nego i ostale roditelje.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Obavestava porodicama Uspeh deteta u skoli na jasan I odgovarajuci nacin.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Postavlja pitanja roditelima o talentima I ciljevima deteta.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Priredjuje porodicne posete I sastanke tako da se skola sa porodicom I porodica sa skolim upoznaju.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Pomaze porodicama da prema uzrastu svog deteta omoguce povoljnu sredinu za podrzavanje njegovog obrazovanja.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Postuje razlicite kulture ucenika I zajednica.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

II. KOMUNIKACIJA : uspostaviti obostranu komunikaciju izmedu skole I doma kao I doma I skole , u vezi programa skole I razvoj deteta

Nasa skola :	Stopa Vrednovanja				
	Nikada	Retko	Povremeno	Cesto	Uvek
1. Kotrolise ucestalost, formu,prepoznatljivost I razumljivost Napismenih ili nenapismenih komunikacionih materijala.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Paboljsava komunikaciju sa porodicama kojima je maternji jezik razlicit od zajednickih jezika Kosova kojeg nerazumu I neznaju citati.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Komunikaciju omogucava pismenim putem i ukoliko je potrebno komunicira preko prevodioca.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Omogucava komunikaciju izmedu skole I kuce.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Najmanje jednom godisnje odrzava opsti roditeljski sastanak.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Svake godine organizuje ankete za roditelje u vezi potreba ucenika, reakcije skolskih aktivnosti I ucesce roditelja u obrazovanju.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Organizuje promocijske aktivnosti novim porodicama	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Nedeljno ili mesecno porodicama sale dokumenta u kojima su radovi ucenika koje su odradili u skoli.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Informacije o Nastavnom programu, testova, poena skole I ucenika deli na jasan I razumljiv nacin.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Komunicira sa roditelima cija su deca sa smetnjama u razvoju .	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Putem e-maila od strane nastavnika, psihologa I administrator informise roditelje o bezbednosti koriscenja	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

interneta.					
12. Uciteli, savetnici I administracija skole radi na tome da obuci roditelje o vaznosti I koristi veze ismedu skole I porodice.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Ucitelji postavljaju pravilo za cescu komunikaciju sa rodieljima o tome kako bi roditelji mogli biti od vece koristi u pitanju domacih zadataka I nastavnom programu.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Objavljuje skolski zurnal u kome su postavljene posebne aktivnosti, organizacije, sastanci I aktualne vesti skole.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

III. VOLONTIRANJE: organizovanje porodica za podrsku skoli I ucenicima

Nasa skola :	Stopa Vrednovanja				
	nikada	Retko	Povremeno	Cesto	Uvek
1. Organizovanje godisnjeg upitnika kako bi se odredili roditelji sa vesticama I sposobnoscu u vezi potreba razreda I skole.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Dobrovoljnim roditeljima I porodicama se dodeljuje jedno odeljenje u skoli radi sastanaka I ostalih potreba.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Dabi I roditeli koji su u random odnosu mogli biti ukljuceni kao volunteri program aktivnosti je fleksibilan.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Dani I vreme aktivnosti se odreduje tako dabi sto vise porodica prisustvovalo.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Bezobzira na razliku nacija i jezika porodicama je omoguceno cuvanje dece I transport kako bi se smanjile prepreke.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Obezbeduje obuku dobrovoljnih roditelja o boljoj organizaciji vremena.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Dobrovoljni roditelji se definisu prema njihovim vremenima I sposobnostima.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Stimulise roditelje I drustvo da se sto aktivnije pridruze aktivnostima.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

IV. UCENJE KOD KUĆE: informise roditelje kako bi mogli pomoci svojoj deci u domacim zadacima, vannastavnim aktivnostima, izboru predmeta I o daljem skolovanju

Nasa skola :	Stopa Vrednovanja				
	nikada	Retko	Povremeno	Cesto	Uvek
1. informise roditelje kako bi mogli pomoci svojoj deci u domacim zadacima.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. informise roditelje kako bi mogli pomoci svojoj deci o ucenju kod kuce.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. informise roditelje kako bi mogli pomoci svojoj deci u razvoju svojih talenata (sposobnosti)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Ispituje roditelje dali sa svojom decom citaju na glas, jer to utice na razvoj sposobnosti citanja I slusanja.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Oruza podršku prilikom odlučivanja o daljem školovanju djece.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Stimulise roditelje da razgovaraju sa svojom decom o planiranju daljeg skolovanja, karijeri I universitetima.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Sprema takve interaktivne domace zadatke kako bi dete moglo pokazati svoje znanje roditeljima I navesti ih na diskusiju	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

V. ODLUCIVANJE: postoji savet roditelja I porodice koji imaju prava na odluke skole.

Nasa skola :	Stopa Vrednovanja				
	nikada	Retko	Povremeno	Cesto	Uvek
1. U skoli postoji udruzenje porodica.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. U Skolski odbor ,savetodavni odbor I tome slicnim komisijama postoje I prestavnici roditelja.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. U savjetodavni odbor ili komisije obrazovanja postoje roditelji koji predstavljaju skolu.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Omugucuje redovno ucesce roditelja u planiranju I unapredivanju plana I programa skole.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

5. Uvazava misljenja roditelja o nastavnom planu I program škole.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Okuplja pod okriljem škole predstavnike roditelja različitih nacija, etniteteta, ekonomskog dohotka I socijalnog statusa.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Razvija Legalan socijalni network (kompjuterska mreža) gde će svi roditelji biti u skupu I moći izlagati svoja misljenja.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. U grupama gde se donose odluke pored roditelja omogućava se I prisustvo učenika.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Sporovi se resavaju na otvoren I postovani način	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Stimulise roditelje koji su redovni na obukama da razgovaraju sa roditeljima koji nisu redovni.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Ucesce porodice I drustva na obukama Omogućava se redovno ucesce roditelja u planiranju I unapredivanju plana I programa škole.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Demografska struktura roditelja (oznacite samo jedno od navedenih):

Stepen srodstva

Sa ucenikom: Majka   otac   Maceha   Ocuh

Ostalo navedite :

Broj dece koje pohaca

osnovnu skolu :   1   2   3   4   5+

Kog pola su vam deca

(Broj):   Erkek: _____ Kiz: _____

Na koliko radna mesta radite   1   2   3   4   5

Profesija: _____

profesija drugog roditelja: _____

Danju radim :   U smenama radim I nocu:

godine: 20-29   30-39   40-49   50+

Nivo Obrazovanja:

Osnovna skola

srednja skola

Dvogodisnja visa skola

cetiri godisnji fakultet

MAGistratura- Doktoratura

---

godisni

porodicni prihod: 0 – 200 evro

200-500 evro

500-1000 evro

1000- 2000 evro

2000 evro ve üzeri

Poreklo(etnicka grupa)

roditelja: Turcin   Bosanac   Albanac   I drugi

Republika e Kosovës
Republika Kosova – Kosova Cumhuriyeti

Komuna e Prizrenit
Opština Prizren – Prizren Belediyesi

PRİZREN BELEDİYESİ – BELEDİYE EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Protokol Numarası: 329/17

Tarih: 21/02/2017

Konu: Prizren Belediyesi Devlet Eğitim Kurumlarında İlköğretim ve Ortaüst Öğretim Okulu Öğretmenlerine Yönelik Anket Uygulama

İ Z N İ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi ABD Yüksek Lisans öğrencisi Esin M. METLİLO'nun "Velilerin Okuldan Beklentileri" konulu tez çalışmasına yönelik Prizren Devlet İlköğretim ve Ortaüst öğretim okullarında görevli öğretmenlere anket uygulaması Prizren Belediye Eğitim Müdürlüğü tarafından uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederiz.

REPUBLIKA E KOSOVËS * REPUBLIKA KOSOVA
KOSOVA CUMHURİYETİ
Komuna e Prizrenit * Opština Prizren
Prizren Belediyesi
Drejtoaria e Arsimit dhe e Shkencës
Direktori i Departamentit të Arsimit dhe të Shkencës
Eğitim ve Bilim Müdürlüğü

DKA nr. 329/17 dt. 21.02.2017

**Prizren Belediye Eğitim Müdürlüğü, Müdür
Prof. Dr. Zihaddin SHEMSEDINI**

Ölçek İzni

Gelen Kutusu

Esin Metlilo

Alıcılar: erdener

23 Oca [Ayrıntıları görüntüle](#)

Sayın Mehmet Akif Erdener hocam,
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans
öğrencisiyim. " Velilerin Okuldan Beklentileri " konulu Yüksek
Lisans tezim için veri toplamada " Ailenin Eğitime Katılımı
" ölçeğinizi kullanmak istiyorum. İzin vermeniz hususunda
gereğini arz ederim. Saygılarımla

Esin

Metlilo

" Emin Duraku

" İlköğretim Okulu

Ana

Sınıfı Öğretmeni

Prizren / Kosova

MEHMET AKIF ERDENER

Alıcılar: ben

23 Oca [Ayrıntıları görüntüle](#)

Merhaba Esin,

Ailenin Eğitime Katılımı ölçeği Joyce Epstein'in ölçeğidir. Dr. Epstein'den izin alarak Türkçeye uyarlamasını yaptığım ölçeği kullanmada benim açımdan bir sakınca yoktur.

Ekte daha önce bu ölçekle yapmış olduğum ve faydalanabileceğini düşündüğüm çalışmalarımı ekliyorum.

Başarılar,

--

Mehmet Akif ERDENER, PhD
Assistant Professor
Balıkesir University
School of Necatibey Education
Educational Leadership
Dinkçiler Mah. Soma Cad.
Altıeylül, Balıkesir
10100 TURKEY

Phone: [+9 0266 241 27 62](tel:+902662412762)

E-mail: erdener@balikesir.edu.tr

"Be the change you

want to see in the world"

Mahatma Gandhi

----- Orijinal Mesaj -----

Kimden: Esin Metlilo <metliloesin@gmail.com>

Kime: erdener@balikesir.edu.tr

Gönderilenler: Mon, 23 Jan 2017 10:53:17 +0200 (EET)

Konu: Ölçek izni

Universal Journal of Educational Research 4(12A): 151-159, 2016
DOI: 10.13189/ujer.2016.041319 <http://www.hrpub.org>

Principals' and Teachers' Practices about Parent Involvement in Schooling²¹

Mehmet Akif Erdener
Faculty of Nevzatbey Education, Balıkesir University, Turkey

principal and teacher.pdf

NWSEA-Education Sciences ISSN: 1306-7111/1308-7274 Status : Original Study Received: September 2013
NWSEA ID: 2014-9-1-1C0604 Accepted: January 2014
E-Journal of New World Sciences Academy

Mehmet Akif Erdener
Clemson University, mardene@clemson.edu, Clemson, South Carolina-USA
<http://dx.doi.org/10.12739/NWSEA.2014.9.1.1C0604>

THE FACTORS WHICH CONTRIBUTE OR LIMIT PARENT INVOLVEMENT IN SCHOOLING

parent involvement.pdf

Esin Metlilo

Alıcılar: MEHMET

23 Oca [Ayrıntıları görüntüle](#)

Çok teşekkür ederim.

23 Oca 2017 11:12 tarihinde "MEHMET AKIF ERDENER"
<erdener@balikesir.edu.tr> yazdı:

[Alıntılanan metni göster](#)